

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

DELEGATURA W OPOLU

LOP-410-05/2009

Nr ewid. 188/2009/P09160/LOP

Informacja o wynikach kontroli realizacji zadań przez regionalne spółki radiofonii publicznej w latach 2006-2008

Opole marzec 2010 r.

Misja *Najwyższej Izby Kontroli jest dbałość o gospodarność i skuteczność w służbie publicznej dla Rzeczypospolitej Polskiej*

Wizja *Najwyższej Izby Kontroli jest cieszący się powszechnym autorytetem najwyższy organ kontroli państwowej, którego raporty będą oczekiwanym i poszukiwanym źródłem informacji dla organów władzy i społeczeństwa*

Informacja o wynikach kontroli realizacji zadań przez regionalne spółki radiofonii publicznej w latach 2006-2008

p.o. Dyrektora Delegatury NIK w Opolu

Iwona Zyman

Akceptuję:

Jacek Kościelniak

Wiceprezes

Najwyższej Izby Kontroli

Zatwierdzam:

Jacek Jezierski

Prezes

Najwyższej Izby Kontroli

dnia 04-03-2010

Najwyższa Izba Kontroli
ul. Filtrowa 57
00-950 Warszawa
tel./fax: (22) 444-50-00 / (22) 825 44 81
www.nik.gov.pl

Spis treści

1. Wprowadzenie.....	5
2. Podsumowanie wyników kontroli	6
2.1. Ogólna ocena kontrolowanej działalności	6
2.2. Synteza wyników kontroli	7
2.2.1. Realizacja zadań w ramach misji publicznej	7
2.2.2. Zarządzanie spółkami radiofonii regionalnej i nadzór nad ich działalnością.....	8
2.3. Wnioski.....	15
3. Ważniejsze wyniki kontroli.....	16
3.1. Charakterystyka stanu prawnego oraz uwarunkowań ekonomicznych i organizacyjnych.....	16
3.2. Istotne ustalenia kontroli	21
3.2.1. Realizacja zadań radia publicznego	21
3.2.2. Zarządzanie spółkami, pozyskiwanie oraz wykorzystanie środków finansowych	30
3.2.3. Nadzór nad spółkami radiofonii regionalnej	62
3.2.4. Inne ustalenia kontroli	74
4. Informacje dodatkowe o przeprowadzonej kontroli	78
4.1. Przygotowanie kontroli.....	78
4.2. Postępowanie kontrolne i działania podjęte po zakończeniu kontroli.....	79
4.3. Finansowe rezultaty kontroli	83
5. Załączniki	84
5.1. Wykaz skontrolowanych podmiotów oraz oceny syntetyczne.....	84
5.2. Wykaz organów, którym przekazano informację o wynikach kontroli.....	89

Najczęściej stosowane skróty i pojęcia:

NIK	- Najwyższa Izba Kontroli
KRRiT	- Krajowa Rada Radiofonii i Telewizji
WZA	- Walne Zgromadzenie Akcjonariuszy
ustawa o NIK	- ustawa z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli
ustawa o radiofonii	- ustawa z dnia 29 grudnia 1992 r. o radiofonii i telewizji
ksh	- Kodeks spółek handlowych
kp	- Kodeks pracy
pzp	- Prawo zamówień publicznych
misja publiczna	- działalność mediów publicznych polegająca na oferowaniu całemu społeczeństwu i poszczególnym jego częściom, zróżnicowanych programów i innych usług w zakresie informacji, publicystyki, kultury, rozrywki, edukacji i sportu, cechujących się pluralizmem, bezstronnością, wyważeniem i niezależnością oraz innowacyjnością, wysoką jakością i integralnością przekazu
Radio Białystok, Radio Bydgoszcz itd.	- Polskie Radio Regionalna Rozgłośnia w Białymstoku - Radio Białystok SA, Polskie Radio Regionalna Rozgłośnia w Bydgoszczy Polskie Radio Pomorza i Kujaw SA itd.
MSP	- Minister Skarbu Państwa

1. Wprowadzenie

Temat kontroli: Realizacja zadań przez regionalne spółki radiofonii publicznej w latach 2006-2008

Numer kontroli: P/09/160

Kontrola podjęta z inicjatywy NIK w ramach priorytetowego kierunku kontroli *Państwo efektywnie zarządzające zasobami publicznymi.*

Cel kontroli:

Celem ogólnym kontroli było dokonanie oceny legalności, gospodarności, rzetelności i celowości działania regionalnych spółek radiofonii publicznej w zakresie realizacji misji publicznej i gospodarki finansowej.

W szczególności ocenie poddano wykonywanie obowiązków nadawcy publicznego, zarządzanie spółką, finansowanie i wydatkowanie środków finansowych oraz nadzór nad jej działalnością.

Okres objęty kontrolą: 1 stycznia 2006 r. do 31 grudnia 2008 r.

Postępowanie kontrolne przeprowadzono w okresie: od 30 marca do 30 września 2009 r., kontrolę doraźną w Radiu Opole od 28 marca do 13 czerwca 2008 r.

Kontrolą objęto wszystkie 17 regionalnych rozgłośni radiofonii publicznej na podstawie art. 2 ust. 1 ustawy o NIK¹ z uwzględnieniem kryteriów określonych w art. 5 ust.1 ww. ustawy, tj. legalności, gospodarności, celowości i rzetelności. Po zakończeniu postępowania kontrolnego w rozgłoszeniach, w związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami, skierowano wystąpienie pokontrolne do Ministra Skarbu Państwa sprawującego nadzór nad działalnością spółek radiofonii regionalnej.

Uzasadnienie podjęcia kontroli: kontrola podjęta została w związku z nieprawidłowościami ustalonymi podczas kontroli przeprowadzonej w Radiu Opole, wskazującymi na ryzyko wystąpienia nieprawidłowości o podobnym charakterze również w innych rozgłoszeniach..

¹ Dz. U. z 2007 r. Nr 231, poz. 1701 ze zm.

2. Podsumowanie wyników kontroli

2.1. Ogólna ocena kontrolowanej działalności

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie realizację przez spółki radiofonii regionalnej audycji kulturalnych, edukacyjnych, publicystycznych i informacyjnych oraz programów dla mniejszości narodowych i etnicznych w ramach misji mediów publicznych. W emitowanym programie wysoki był udział tematyki regionalnej oraz audycji słownych. Rozgłoszenie uzyskiwały także wysoką słuchalność w regionach.

Najwyższa Izba Kontroli, negatywnie ocenia działalność rad nadzorczych w szczególności w zakresie powoływania i odwoływania członków zarządu oraz pozytywnie pomimo stwierdzonych nieprawidłowości, działalność zarządów spółek.

Rady nadzorcze koncentrowały swoje działania przede wszystkim na aspekcie formalnym nadzoru. Stwierdzone nieprawidłowości polegały głównie na nierzetelnym i przeprowadzonym z naruszeniem powszechnie obowiązujących przepisów i wewnętrznych uregulowań spółek powołaniu zarządów IV kadencji (na lata 2006-2010). Ponadto w zawieranych umowach o pracę w sposób nieuzasadniony, kosztem zabezpieczenia interesów spółek, rozszerzono uprawnienia członków zarządów, a przewodniczący rad zaniechali wykonywania części obowiązków pracodawcy wynikających ze statutów spółek.

W latach 2006-2007 przychody uzyskiwane przez spółki radiofonii regionalnej pozwalały na pokrycie kosztów ich funkcjonowania². W 2008 r. środki publiczne przekazywane spółkom przez KRRiT zmniejszyły się znacząco w stosunku do 2007 r. (o 29 821 tys. zł, tj. o 16,6%), jednak dzięki podejmowanym przez zarządy spółek działaniom zmierzającym do ograniczenia kosztów, zwiększeniu wpływów z pozostałej działalności (komercyjnej i pozostałej działalności operacyjnej), a także uzyskanym zwrotom podatku VAT, kondycja finansowa publicznej radiofonii regionalnej nie uległa radykalnemu pogorszeniu³. Stwierdzone nieprawidłowości w pracy zarządów dotyczyły wyboru wykonawców usług w postępowaniach o udzielenie zamówień publicznych, sposobu wykonywania obowiązków pracodawcy oraz opóźnień w przekazywaniu sprawozdań do KRRiT.

² Wyjątek stanowiła rozgłoszenia w Bydgoszczy, która za rok 2006 wygenerowała stratę w kwocie 743 tys. zł.

³ W 2008 r. 4 rozgłoszenie wykazały ujemny wynik brutto na działalności gospodarczej od 8 tys. zł (Katowice) do 167 tys. zł (Lublin).

2.2. Synteza wyników kontroli

2.2.1. Realizacja zadań w ramach misji publicznej

Oferta programowa rozgłośni regionalnych była zróżnicowana i skierowana do szerokiego grona odbiorców z wysokim udziałem audycji słownych i tematyki regionalnej. Rozgłosnie tworzyły i rozpowszechniały programy publicystyczne, informacyjne, edukacyjne, sportowe, dla dzieci i młodzieży oraz programy w językach mniejszości narodowych i w językach regionalnych. Spółki radiofonii regionalnej uzyskiwały w kontrolowanym okresie wysoki wskaźnik słuchalności na poziomie 8,7% (średnio dla całego kraju) i zajmowały czwarte-piąte miejsce wśród rozgłośni radiowych słuchanych w danym regionie. Średni koszt produkcji jednej minuty programu radiowego w latach 2006-2008 uległ obniżeniu o 0,9%, a czas emisji przypadający na jednego zatrudnionego pracownika zwiększył się o 1,8%.

1. We wszystkich skontrolowanych rozgłosniach rzetelnie realizowano założenia programowe, uwzględniające **zróżnicowane programy** kulturalne, informacyjne, edukacyjne i rozrywkowe, ukierunkowane przede wszystkim na słuchaczy z obszaru objętego zasięgiem nadawania danej rozgłosni. [str. 21]

2. W emitowanym przez spółki radiofonii regionalnej programie wysoki był udział **audycji słownych** i zawierających elementy słowne w audycjach słowno-muzycznych i blokach programowych, gdyż stanowił 38,4% (niemal dwukrotnie więcej niż w innych koncesjonowanych radiowych programach lokalnych, w których warstwa słowna stanowiła 19,8%⁴), natomiast **tematyce regionalnej** poświęcone było 27,8% czasu antenowego. [str. 22]

3. Programy **dla mniejszości narodowych i etnicznych**, w tym programy informacyjne w językach mniejszości narodowych i etnicznych oraz w języku regionalnym produkowało i emitowało 15 z 17 spółek radiofonii regionalnej.[str. 23]

4. Rozgłosnie prowadziły także działalność komercyjną polegającą na produkcji i emisji reklam oraz audycji sponsorowanych. **Płatne elementy programu** nie wpływały jednak na ograniczenie oferty programowej związanej z realizacją misji, ponieważ stanowiły średnio **2,5%** czasu antenowego i **nie przekraczały dopuszczalnych limitów** w dziennym czasie nadawania określonych w art. 16 ust. 2 ustawy o radiofonii⁵. [str. 24]

⁴ Informacja o podstawowych problemach radiofonii i telewizji w 2008 r., KRRiT, marzec 2009 r. s. 104.

⁵ Ustawa z dnia 29 grudnia 1992 r. o radiofonii i telewizji (Dz. U. z 2004 r. Nr 253, poz. 2531 ze zm.) Zgodnie z art. 16 ust. 2 ww. ustawy, reklamy nie mogą zajmować więcej niż 15 %, a reklamy nadawane łącznie z telesprzedażą, więcej niż 20 % dziennego czasu nadawania programu i nie więcej niż 12 minut w ciągu godziny.

5. Spółki radiowe uzyskiwały **wysoką słuchalność** w regionach - średnio 8,7%⁶, która w 2008 r. **wzrosła** w stosunku do 2006 r. o 0,1%, a w stosunku do 2007 r. o 0,5%. W 2008 r. 10 rozgłośni uzyskało korzystniejsze wskaźniki słuchalności, w porównaniu do 2006 r., 2 utrzymały słuchalność na tym samym poziomie, a spadek słuchalności wystąpił jedynie w 5 rozgłośniach⁷. Najwyższą słuchalność w całym kontrolowanym okresie posiadało **Radio Opole** od 22,1 % do 24,3% dziennego zasięgu badanej populacji, natomiast największą liczbę słuchaczy od 256 do 265 tys., pomimo wskaźnika słuchalności na poziomie 6,8 % - 7,0% - **Radio Katowice**. Najniższą słuchalność wśród rozgłośni regionalnych posiadało **Radio Warszawa** 1,6% - 1,7% (65 - 70 tys. słuchaczy). Przy uwzględnieniu zasięgu dziennego i udziału w czasie słuchania 11 z 17 rozgłośni regionalnych zajmowało w kontrolowanym okresie **miejsca od drugiego do piątego** wśród nie mniej niż 20 stacji poddanych badaniu w danym rejonie (przy czym na pierwszych miejscach znajdowały się przemiennie duże rozgłośnie ogólnopolskie - 2 komercyjne i 2 publiczne). [str. 24]

6. Średni **koszt produkcji** jednej **godziny** programu radiowego w kontrolowanym okresie (w całej branży) **obniżono** o 12 zł. Koszty produkcji programu radiowego obniżyło 11 z 17 spółek radiofonii regionalnej, przy czym w 7 rozgłośniach obniżając koszty uzyskano jednocześnie wzrost słuchalności. Nie wpłynęło to negatywnie na ofertę programową radiofonii regionalnej. Szczegółową analizę kosztów przedstawiono w pkt 3.2.2. niniejszej informacji. [str. 27]

2.2.2. Zarządzanie spółkami radiofonii regionalnej i nadzór nad ich działalnością

2.2.2.1 Przychody uzyskiwane przez spółki radiofonii regionalnej, pozwalały na pokrycie kosztów ich działalności, a ponadto rozgłośnie posiadały wolne środki finansowe (ulożone na lokatach bankowych, bądź w innych instrumentach finansowych). Pomimo zmniejszenia przychodów ze środków publicznych (m.in. z powodu obniżenia wpływów z abonamentu radiowo-telewizyjnego), zadania w ramach misji realizowane były z wykorzystaniem środków z działalności komercyjnej oraz środków pochodzących ze zwrotów podatku VAT. Koszty ogółem spółek radiofonii regionalnej uległy niewielkiemu obniżeniu. Zarządy spółek radiofonii regionalnej działały z zachowaniem zasad

⁶ Wg *Radia Track* – niezależnego programu ciągłych badań tzw. słuchalności radia, realizowanego na ogólnopolskiej próbie osób w wieku 15-75 lat. Dane zbierane są techniką komputerowo wspomaganego wywiadu telefonicznego. Wyniki badań *Radia Track* wykorzystują rozgłośnie radiofonii publicznej i stacje komercyjne m.in. do oceny realizacji zadań (misyjnych – dla radiofonii publicznej i zadań pozostałych - dla rozgłośni komercyjnych). Wyniki badań udostępniane są odpłatnie.

⁷ Radio Gdańsk, Lublin, Łódź, Olsztyn, Zielona Góra.

ustalonych w statutach i regulaminach zarządu, a ich praca była rzetelnie dokumentowana. Stwierdzono jednak przypadki nieprzestrzegania przepisów prawa oraz działania niegospodarne przy wyborze wykonawców usług w postępowaniach o udzielenie zamówień publicznych, zatrudnianiu i zwalnianiu pracowników, brak obiektywnych kryteriów przy udzielaniu dofinansowania do kosztów kształcenia pracowników i niezabezpieczanie interesów pracodawcy w sytuacji nieukończenia nauki lub rozwiązania stosunku pracy przez pracownika.

1. W latach 2006-2007 **przychody** uzyskiwane przez rozgłosnie **pozwały na pokrycie kosztów** ich funkcjonowania⁸, a nadwyżka wyniosła odpowiednio 8 780,8 tys. zł i 15 699,9 tys. zł. Pomimo iż w 2008 r. **wpływy środków publicznych** z KRRiT dla całej branży **zmniejszyły się** w stosunku do 2007 r. o 29 821 tys. zł (tj. o **16,6%**), nadwyżka przychodów nad kosztami wyniosła 13 106,5 tys. zł, a stratę na prowadzonej działalności wykazały tylko 4 rozgłosnie⁹. Ponadto na 31 grudnia 2008 r. spółki **posiadały wolne środki finansowe** zgromadzone na lokatach lub depozytach bankowych w kwocie 60 875,7 tys. zł oraz ulokowane w innych instrumentach finansowych w kwocie 13 440,5 tys. zł. Utrzymanie poprawnej kondycji finansowej wobec gwałtownego spadku przychodów ze środków publicznych możliwe było **dzięki zwiększeniu przez spółki radiofonii regionalnej wpływów z działalności komercyjnej, wykorzystaniu nadwyżek środków finansowych z lat ubiegłych oraz uzyskanym zwrotom podatku VAT, które w kontrolowanym okresie wyniosły 18 094,6 tys. zł, w tym 12 342 tys. zł w 2008 r.** Zauważyć należy, że wskutek zmiany przez KRRiT zasad podziału środków pomiędzy telewizję oraz rozgłosnie radiowe w 2009 r.¹⁰, pomimo dalszego spadku wpływów z abonamentu zahamowany został spadek środków publicznych przekazywanych rozgłosniom radiowym (w **2009 r. udział spółek radiofonii regionalnej został zwiększony z 20,4% do 24,5%**¹¹). Według danych KRRiT, pomimo iż w okresie od stycznia do drugiej dekady listopada 2009 r., nadawcy publiczni otrzymali środki mniejsze łącznie o 82,4 mln zł, tj. o 11,9% (środki abonamentowe i pozaabonamentowe) w porównaniu do tego samego okresu 2008 r., to **środki przekazane z jej rachunku bankowego dla spółek radiofonii regionalnej w okresie od 1 stycznia do 2 grudnia w 2009 r. były wyższe o 9 449,2 tys. zł**¹² (6,7%), a dla Polskiego Radia SA o 14 396,5 tys. zł (9,4%) w stosunku do

⁸ Wyjątek stanowiła rozgłosnia w Bydgoszczy, która za rok 2006 wygenerowała stratę w kwocie 743 tys. zł.

⁹ Radio: Bydgoszcz, Katowice, Koszalin i Lublin.

¹⁰ Uchwała KRRiT Nr 318/2008 z dnia 26 czerwca 2008 r. w sprawie podziału wpływów abonamentowych i pozaabonamentowych w 2009 r.

¹¹ Dokładnie 24,489%.

¹² Ponadto KRRiT uzyskała wyższe od prognozowanych wpływy pozaabonamentowe w kwocie ponad 2,3 mln zł

analogicznego okresu roku poprzedniego. (ubytek środków publicznych obciążył w całości Telewizję Polską SA, która otrzymała w ww. okresie z KRRiT o 106 292,5 tys. zł mniej).¹³

Za trzy kwartały 2009 r. łączne przychody spółek radiofonii regionalnej wyniosły 164 900 tys. zł (wzrost o 2,4 % do tego samego okresu 2008 r.), a poniesione koszty działalności 144 842 tys. zł (wzrost o 1,1 %). Wszystkie spółki radiofonii regionalnej w tym okresie osiągnęły zysk na działalności, a wynik brutto wynosił 18 804 tys. zł (wzrost o 9,5 %).¹⁴

Na 2010 r. KRRiT ustaliła sposób podziału wpływów z opłat abonamentowych¹⁵ w sześciu przedziałach kwotowych, uzależniając podział dla nadawców publicznych od wysokości wpływów abonamentowych. Do podziału wpływów abonamentowych KRRiT wskazała przedział piąty przewidujący wpływy od 300 mln zł do 399,99 mln zł, z którego udział radiofonii publicznej wynosił 70,0%¹⁶, tj. od 210 do 280 mln zł. Z kwot tego przedziału, KRRiT na działalność spółek radiofonii regionalnej przewidziała 51,0%, tj. od 107,1 mln zł do 142,8 mln zł. Wskazuje to, że założone przez KRRiT **przychody publiczne** (abonamentowe) skierowane do **spółek radiofonii regionalnej w 2010 r. będą niższe od przychodów w 2008 r. od 6,8 mln zł (4,5%) do 42,5 mln zł (28,4%)**, tj. średnio dla spółki od ok. 0,4 mln zł do ok. 2,5 mln zł. Natomiast **w porównaniu do przychodów przekazanych przez KRRiT dla spółek radiofonii regionalnej w 2009 r. (od 1 stycznia do 2 grudnia)**¹⁷ prognozowane przychody **będą niższe od 7,8 mln zł (5,2%) do 43,5 mln zł (28,9%)**, tj. od ok. 0,5 mln zł do ok. 2,6 mln zł średnio dla jednej spółki radiofonii publicznej¹⁸. [str. 30]

2. Przychody spółek radiofonii regionalnej w 2008 r. w stosunku do 2006 r. wzrosły o 4 318 tys. zł (2,1%), natomiast przychody ze środków publicznych uległy zmniejszeniu o 21 075,8 tys. zł (12,4%). **Udział środków publicznych** w przychodach spółek systematycznie **się obniżał** z 81,9% w 2006 r. do 70,6% w 2008 r. Uzyskiwane środki publiczne nie pokrywały kosztów działalności misyjnej, a strata na tym rodzaju działalności rozgłośni wyniosła w 2006 r. 11 459,9 tys. zł, w 2007 r. 6 599,7 tys. zł, a w 2008 r. 28 117,5 tys. zł. Spółki radiofonii regionalnej współfinansowały realizację misji środkami uzyskiwanymi z pozostałej działalności.

¹³ Informacja Departamentu Ekonomicznego ... s. 4-6.

¹⁴ Informacja KRRiT o podstawowych wielkościach ekonomiczno-finansowych spółek radiofonii publicznej po III kwartałach 2009 r. (na podstawie sprawozdań F-01 wg stanu na 30 września 2009 r.), listopad 2009 r., str. 1, 4-6, 23.

¹⁵ Uchwała KRRiT nr 254/2009 z dnia 30 czerwca 2009 r. w sprawie sposobu podziału wpływów z opłat abonamentowych i wpływów pozaabonamentowych w 2010 r.

¹⁶ Uchwała KRRiT nr 476/2009 z dnia 12 listopada 2009 r.

¹⁷ Informacja Departamentu Ekonomicznego ..., str. 4-6, przychody spółek radiofonii regionalnej w 2009 r. – 150,6 mln zł.

¹⁸ W środkach masowego przekazu podnoszone są informacje o pogarszającej się sytuacji finansowej nadawców publicznych wynikającej z radykalnego obniżenia poziomu wpływów abonamentowych. Zmniejszone wpływy w głównej mierze dotyczą Telewizji Polskiej SA i Polskiego Radia SA, natomiast w najmniejszym stopniu spółek radiofonii regionalnej.

Wynik uzyskiwany na działalności misyjnej nie odzwierciedlał w pełni rzeczywistej sytuacji, ze względu na niejednorodny sposób klasyfikowania przez rozgłośnie przychodów i kosztów związanych z realizacją misji, wynikający z nieprecyzyjnych zasad podziału przychodów i kosztów pomiędzy działalność związaną z misją oraz pozostałą działalnością, określonych w rozporządzeniach KRRiT oraz szerokiego marginesu dowolności przy ustalaniu wewnętrznych zasad w tym zakresie. [str. 35]

3. W wyniku wielokierunkowych działań organów spółek radiofonii regionalnej racjonalizujących ponoszone **koszty, uległy** one w 2008 r. **obniżeniu** w stosunku do 2006 r. o 527,2 tys. zł (0,3%), natomiast w stosunku do 2007 r. o 7 543,7 tys. zł (3,6%). W strukturze kosztów rodzajowych, **największą pozycję** zajmowały **wynagrodzenia** i świadczenia dla pracowników (52,5%)¹⁹, zakup usług obcych (21,5%) i amortyzacja (8,3%). [str. 42]

4. Na inwestycje rozgłośnie przeznaczyły w kontrolowanym okresie 36 294,8 tys. zł. Kontrola NIK wykazała nieprawidłowości w 7 zrealizowanych inwestycjach dotyczące: wyboru wykonawców w postępowaniach o udzielenie zamówień publicznych oraz ich realizacji niezgodnie z warunkami umowy (kwota nieprawidłowości 1 351,8 tys. zł). Ponadto stwierdzono nieprawidłowości w 8 zamówieniach na usługi i dostawy (kwota nieprawidłowości 1 115,0 tys. zł) [str. 46]

5. Pomimo zmian osobowych w zarządach spółek radiofonii regionalnej związanych z odwołaniem członków zarządów lub rezygnacją z pełnionych funkcji, zapewniona była **ciągłość pacy** zarządów i reprezentacja spółek. Zarządy działały z **zachowaniem zasad** ustalonych dla tych organów w **statutach** spółek i regulaminach zarządu, a ich praca była rzetelnie dokumentowana w protokołach z posiedzeń oraz w formie uchwał. W związku z obniżeniem przychodów ze środków publicznych, otrzymywanych z KRRiT, zarządy 7 spółek w latach 2007-2008 **opracowały programy restrukturyzacji** (naprawcze, oszczędnościowe) zmierzające do ograniczenia kosztów oraz zwiększenia przychodów rozgłośni z innych źródeł. [str. 47]

6. Spółki radiofonii regionalnej zgodnie z art. 31 b ustawy o radiofonii **sporządzili sprawozdania oraz założenia programowo-finansowe dla KRRiT**. Stwierdzone nieprawidłowości - ocenione przez NIK jako działania nierzetelne - dotyczyły różnic pomiędzy danymi zawartymi w sprawozdaniu rocznym i sprawozdaniach kwartalnych, opóźnień w przekazaniu sprawozdań (od 2 do 21 dni) oraz opóźnień w upublicznieniu sprawozdań z wykorzystania wpływów z opłat abonamentowych (od 5 do 117 dni). [str. 49]

¹⁹ Wysoki udział kosztów zatrudnienia wynikał m.in. ze stanu zatrudnienia i dokonywanych zmian, rodzaju zatrudnienia oraz obowiązujących w spółkach układów zbiorowych (zakładowych) pracy. Wpływ na wysokość kosztów wynagrodzeń miały również wynagrodzenia członków rad nadzorczych.

7. Zapewniono **prawidłowe ewidencjonowanie i rozliczanie transakcji** przeprowadzonych z użyciem **służbowych kart płatniczych**, a wydatki zrealizowane przy użyciu kart, związane były z działalnością rozgłośni. Wydatków z użyciem służbowych kart płatniczych (o łącznej wartości 1 259,5 tys. zł) dokonywano w 12 spółkach radiofonii regionalnej, ale tylko w 4 określono zasady z ich korzystania. [str. 50]

8. W 7 rozgłoszeniach w sposób nieuzasadniony interesem spółek, **zwiększono** osobom zatrudnionym na stanowiskach dyrektorów lub stanowiskach równorzędnych **uprawnienia pracownicze**, polegające m.in. na zagwarantowaniu: dodatkowego urlopu, zwrotu kosztów dojazdu do pracy oraz odpraw i odszkodowań w przypadku zmiany stanowiska pracy lub rozwiązania umowy o pracę. W latach 2006-2008 **koszty** spółek radiofonii regionalnej związane z rozwiązaniem umów o pracę wyniosły łącznie 5 942,1 tys. zł²⁰ (1,0% kosztów ogółem spółek). We wszystkich rozgłoszeniach stwierdzono przypadki wypłaty ekwiwalentu za niewykorzystany urlop w okresie wypowiedzenia (łącznie 217 pracowników – 681,2 tys. zł), natomiast w 15 rozgłoszeniach z obowiązku świadczenia pracy w okresie wypowiedzenia zwolniono 71 pracowników wypłacając im w tym okresie wynagrodzenie. Wskazać należy na **powszechny charakter** tych działań, skutkujący w odniesieniu do zwolnienia pracowników z obowiązku świadczenia pracy niegospodarnym wydatkowaniem środków w łącznej kwocie 1 417,4 tys. zł, bez uzyskania ekwiwalentu w postaci świadczonej pracy. W związku z niezgodnym z prawem rozwiązaniem umów o pracę, potwierdzonym wyrokami sądów, jak również zawartymi z pracownikami ugodami przedsądowymi, rozgłoszenie poniosły koszty w łącznej kwocie 481,6 tys. zł m.in. z tytułu odpraw, odszkodowań, odsetek i opłat sądowych. [str. 52]

9. Spółki radiofonii regionalnej **nie posiadały** obiektywnych i przejrzystych (rzetelnych) **kryteriów** udzielania pracownikom **dofinansowania** do kosztów **kształcenia** i doskonalenia zawodowego (pozostawiając w tym zakresie swobodę zarządom) oraz nie zabezpieczały swoich interesów poprzez określenie warunków dokumentowania podjęcia kształcenia i jego ukończenia oraz zasad udzielania dofinansowania i jego zwrotu w przypadku przerwania nauki lub rozwiązania umowy o pracę. Na dofinansowanie kosztów kształcenia i doskonalenia zawodowego pracowników, spółki radiofonii regionalnej w latach 2006-2008 wydatkowały 271,0 tys. zł, a kształcenie odbywało się na kierunkach związanych z wykonywaną pracą. **Podróże służbowe** odbywano w celu realizacji zadań rozgłośni, m.in. przygotowywania oraz tworzenia programów i audycji, relacjonowania przebiegu imprez, obsługi technicznej transmisji, a także w związku z udziałem w szkoleniach i konferencjach. Stwierdzone w 10 spółkach nieprawidłowości polegały na

²⁰ Wraz z odwołanymi członkami zarządów.

wydawaniu poleceń wyjazdów służbowych przez osoby nieuprawnione, niewskazywaniu w poleceniach wyjazdów służbowych celu wyjazdu i środka transportu, nieterminowym rozliczeniu udzielonych zaliczek, a także nierzetelnym wypełnianiu kart drogowych pojazdów służbowych. [str. 56]

2.2.2.2 Działania rad nadzorczych koncentrowały się głównie na aspektach formalnych związanych m.in. z akceptacją sprawozdań finansowych, opiniowaniem wniosków zarządów dotyczących podziału zysku lub pokrycia strat, wyborze biegłych rewidentów i analizie przedłożonych przez zarządy spółek materiałów. Stwierdzone nieprawidłowości polegały na wyborze członków zarządów z naruszeniem powszechnie obowiązujących przepisów i wewnętrznych uregulowań, zabezpieczaniu w umowach o pracę - kosztem interesów rozgłośni - interesów tych osób oraz zaniechaniu przez przewodniczących rad nadzorczych realizacji obowiązków statutowych dotyczących wydawania poleceń wyjazdów służbowych oraz udzielania urlopów członkom zarządów.

1. Zmian w składach zarządów dokonywano z naruszeniem powszechnie obowiązujących **przepisów i wewnętrznych uregulowań** spółek. Rady nadzorcze IV kadencji 13 spółek dokonały wyboru członków zarządów IV kadencji w okresie od stycznia do czerwca 2006 r., (tj. jeszcze w czasie trwania poprzedniej III kadencji zarządu). W 12 spółkach do nowowybranych zarządów powołano wszystkich lub część dotychczasowych członków zarządów, co - w ocenie NIK- zabezpieczało interesy ww. osób w związku z upływającą kadencją organów spółki. Natomiast rady nadzorcze V kadencji na pierwszych posiedzeniach zwołanych niezwłocznie po WZA w lipcu i sierpniu 2006 r. **odwołały** ww. osoby z zajmowanych funkcji lub uchyliły uchwały rad nadzorczych o ich powołaniu **bez uzasadnienia** oraz dokonania analizy sytuacji finansowej, rynkowej i społecznej rozgłośni, jak i treści umów o pracę członków zarządu (gwarantującym im w takiej sytuacji m.in. prawo do odpraw). **Rady nadzorcze V kadencji dokonały wyboru** nowych członków zarządów IV kadencji **z pominięciem procedur** określonych w *Zasadach nadzoru właścicielskiego* (wskazujących na preferowanie postępowania kwalifikacyjnego²¹) oraz procedur, zasad i kryteriów wyboru członków zarządu ustalonych w obowiązujących uchwałach rad poprzedniej kadencji, a w odniesieniu do wyborów członków zarządów w trzech spółkach (dokonanych po 28 lipca 2006 r. tj. po zmianie ustawy z dnia 30 sierpnia 1996 r. o komercjalizacji i prywatyzacji²²) z naruszeniem obowiązujących przepisów, wskazujących na obowiązek zastosowania postępowania kwalifikacyjnego na stanowisko członka zarządu także w spółkach powstałych na podstawie odrębnych

²¹ W oparciu o przepisy rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 18 marca 2003 r. w sprawie przeprowadzenia postępowania kwalifikacyjnego na stanowisko członka zarządu w niektórych spółkach (Dz. U. Nr 55, poz. 476 ze zm.).

²² Dz. U. z 2002 r. Nr 171, poz. 1397 ze zm.

przepisów, w których ponad połowa akcji należy do Skarbu Państwa lub innych państwowych osób prawnych. **Wyboru dokonano** w sposób nieprzejrzysty, **nie zachowując otwartego** charakteru prowadzonego **postępowania**.

W związku ze zmianami w składach zarządów dokonany w latach 2006-2008, spółki radiofonii regionalnej **poniosły koszty** w kwocie 3 600,6 tys. zł, przede wszystkim z tytułu odpraw, odszkodowań, wynagrodzeń w okresie zwolnienia z obowiązku świadczenia pracy oraz ekwiwalentów za urlop wypoczynkowy. Świadczenia wypłacone odwołanym członkom zarządu stanowiły 60,6% ogółu kosztów poniesionych w związku z rozwiązaniem umów o pracę z pracownikami rozgłośni. [str. 62]

2. Wysokość miesięcznego wynagrodzenia członków zarządu ustalona została przez rady nadzorcze prawidłowo i nie przekraczała kwot określonych w art. 8 pkt 3 ustawy z dnia 3 marca 2000 r. *o wynagradzaniu osób kierujących niektórymi podmiotami prawnymi*²³, jednak w **umowach o pracę** zawarto **szereg dodatkowych uprawnień** nieuzasadnionych z punktu widzenia interesów spółek, a zabezpieczających jednostronnie interesy członków zarządu, tj. odprawy, odszkodowania, wydłużenie okresu wypowiedzenia w stosunku do wynikającego z przepisów Kodeksu pracy, gwarancje zatrudnienia na równorzędnych stanowiskach po odwołaniu z pełnionej funkcji. Ponadto umowy zawierano na czas nieokreślony, pomimo iż członkowie zarządu powoływani byli na czas pełnienia funkcji. **Uprawnienia te wprowadzano również w formie aneksów** do uprzednio zawartych umów przed zakończeniem kadencji, co skutkowało zwiększeniem kosztów związanych z rozwiązaniem umów o pracę. Ponadto w 4 spółkach z członkami zarządów **zawarto umowy o zakazie konkurencji z prawem do wypłaty odszkodowania** po ustaniu zatrudnienia, (wypłacono odszkodowania w kwocie 291,3 tys. zł). W okresie wypowiedzenia **zwalniano członków zarządu z obowiązku świadczenia pracy** wypłacając wynagrodzenia pomimo niewykonywania pracy w łącznej kwocie 1 316 tys. zł oraz **nie udzielano im urlopów**, co skutkowało wypłatą ekwiwalentów za niewykorzystany urlop w kwocie 286,9 tys. zł. [str. 66]

3. Pomimo zawartych w statutach spółek radiofonii regionalnej obowiązków dla przewodniczących rad do wykonywania wobec członków zarządów czynności związanych ze stosunkiem pracy, w 10 spółkach **nie wydawali oni poleceń wyjazdów służbowych oraz nie udzielali urlopów członkom zarządów**, lecz czynili to pozostali członkowie zarządu oraz inni pracownicy rozgłośni. [str. 70]

4. Rady nadzorcze **wypełniały** jednak **formalne wymagania** w zakresie nadzoru m.in. akceptowały sprawozdania finansowe oraz merytoryczne spółek, opiniowały wnioski zarządów dotyczące podziału zysku lub pokrycia straty, sporządzały sprawozdania ze swojej działalności, dokonywały wyboru biegłych rewidentów,

²³ Dz. U. Nr 26 poz. 306 ze zm.

wnioskowały do WZA o udzielenie absolutorium członkom zarządu oraz określały zasady i wysokość ich wynagrodzenia. Ponadto zapoznawały się z przedkładanymi przez zarządy spółek materiałami dotyczącymi sytuacji finansowej spółek i realizacji misji publicznej. Praca rad nadzorczych była rzetelnie dokumentowana w podejmowanych uchwałach oraz protokołach z posiedzeń tego organu. Koszty funkcjonowania rad nadzorczych w latach 2006-2008 wyniosły ogółem 8 976,5 tys. zł [str. 72]

2.3. Wnioski

W celu poprawy realizacji zadań przez spółki radiofonii regionalnej niezbędne jest podjęcie działań przez:

1. **Ministra Skarbu Państwa w zakresie wzmocnienia nadzoru właścicielskiego, w szczególności nad działalnością rad nadzorczych** dotyczącą:
 - dokonywania wyboru członków zarządów spółek radiofonii regionalnej,
 - nieuzasadnionego zwiększania uprawnień członków zarządów w zawieranych umowach o pracę oraz wykonywania wobec członków zarządów innych czynności związanych ze stosunkiem pracy,
 - analizy sytuacji finansowej rozgłośni w sytuacji zmniejszających się wpływów z abonamentu radiowo-telewizyjnego.
2. **Krajową Radę Radiofonii i Telewizji** – zmierzających do ustalenia precyzyjnych zasad klasyfikowania do działalności misyjnej przychodów i kosztów ponoszonych przez spółki radiofonii regionalnej w celu urealnienia wyników finansowych uzyskiwanych na tej działalności.
3. **Zarządy spółek radiofonii regionalnej** – zmierzających do realizacji wniosków zawartych w wystąpieniach pokontrolnych NIK, a w szczególności :
 - wprowadzenia lub kontynuacji przyjętych programów naprawczych (restrukturyzacji) w sferze organizacyjnej, ekonomicznej, programowej i marketingowo-reklamowej,
 - rzetelnego ujmowania w księgach rachunkowych przychodów i związanych z nimi kosztów odrębnie dla działalności misyjnej i dla pozostałej działalności,
 - rzetelnego i terminowego sporządzania oraz przekazywania sprawozdań do KRRiT.

3. Ważniejsze wyniki kontroli

3.1. Charakterystyka stanu prawnego oraz uwarunkowań ekonomicznych i organizacyjnych

1. Pojęcie radiofonii publicznej

Radiofonię publiczną tworzą **spółka Polskie Radio SA** zawiązana w celu tworzenia i rozpowszechniania ogólnokrajowych programów radiowych i programów dla odbiorców za granicą (art. 26 ust. 3 pkt 1 ustawy *o radiofonii*) oraz **17 regionalnych spółek** (art. 26 ust. 3 pkt 2 i art. 64 ust. 1 pkt 2 ww. ustawy), których podstawowym celem działalności jest tworzenie i rozpowszechnianie regionalnych programów radiowych. **Szczególna rola** radiofonii publicznej (określona w rozdziale 4 ustawy *o radiofonii*) związana jest z realizacją tzw. **misji publicznej**. Do zadań radiofonii publicznej (art. 21 ust. 1a) należy m.in. tworzenie i rozpowszechnianie programów regionalnych oraz innych programów realizujących demokratyczne, społeczne i kulturalne potrzeby społeczności lokalnych, rozpowszechnianie przekazów tekstowych, uwzględnianie potrzeb mniejszości narodowych i etnicznych oraz społeczności posługującej się językiem regionalnym, w tym emitowanie programów informacyjnych w językach mniejszości narodowych i etnicznych oraz języku regionalnym. W myśl art. 6 ust. 1 ustawy *o radiofonii*, **na straży wolności słowa** w radiu, samodzielności nadawców i interesów odbiorców stoi **KRRiT**, która zapewnia otwarty i pluralistyczny charakter radiofonii.

2. Rachunkowość, sprawozdawczość

Spółki radiofonii regionalnej prowadzą rachunkowość oraz sporządzają, podlegające badaniu przez biegłych rewidentów, sprawozdania finansowe na zasadach określonych w ustawie z dnia 29 września 1994 r. *o rachunkowości*²⁴. Ponadto stosownie do przepisów art. 31a ustawy *o radiofonii*, obowiązane są do określenia zasad rachunkowości w sposób zapewniający ujęcie w księgach rachunkowych przychodów i związanych z nimi kosztów odrębnie w odniesieniu do działalności związanej z realizacją misji publicznej oraz pozostałej działalności (komercyjnej), a także metod przypisywania kosztów i przychodów do poszczególnych rodzajów prowadzonej działalności. **KRRiT określiła** w drodze rozporządzeń²⁵ **sposób**

²⁴ Dz. U. z 2002 r., Nr 76, poz. 694 ze zm.

²⁵ Rozporządzenie KRRiT z dnia 3 czerwca 2004 r. w sprawie uzupełnienia opisu zasad prowadzenia dokumentacji związanej z polityką rachunkowości w spółkach radiofonii i telewizji publicznej oraz określenia sposobu sporządzania sprawozdań kwartalnych i rocznych składanych Krajowej Radzie Radiofonii i Telewizji przez spółki radiofonii i telewizji publicznej (Dz. U. Nr 148, poz. 1566) oraz rozporządzenie KRRiT z dnia 22 kwietnia 2008 r. w sprawie sposobu prowadzenia przez spółki publicznej radiofonii i telewizji dokumentacji w oparciu o zasady rachunkowości oraz sporządzania

prowadzenia dokumentacji finansowej oraz sporządzania sprawozdań, składanych przez zarządy spółek radiofonii regionalnej temu organowi w zakresie wykorzystania otrzymanych środków finansowych i kosztów poniesionych na realizację **misji publicznej**.

3. Sprawy pracownicze

Prawa i obowiązki pracowników i pracodawców określa ustawa z dnia 26 czerwca 1976 r. *Kodeks pracy*²⁶, a **zasady wynagradzania członków zarządu spółek radiofonii regionalnej** ustawa z dnia 3 marca 2000 r. *o wynagradzaniu osób kierujących niektórymi podmiotami prawnymi*. **Maksymalna wysokość miesięcznego wynagrodzenia członków zarządu** nie może przekroczyć sześciokrotności przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia w sektorze przedsiębiorstw bez wypłat nagród z zysku w czwartym kwartale roku poprzedniego, ogłoszonego przez Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego (art. 8 pkt 3 ww. ustawy). Ponadto osobom tym może być przyznana nagroda roczna oraz świadczenia dodatkowe (art. 5 ust 2 i 3), a także odprawa w wysokości nie wyższej niż trzykrotność wynagrodzenia miesięcznego w razie odwołania ze stanowiska lub rozwiązania umowy o pracę z innych przyczyn niż naruszenie podstawowych obowiązków ze stosunku zatrudnienia (art. 12). Zgodnie z postanowieniami statutów spółek radiofonii regionalnej, do kompetencji rad nadzorczych należy określanie zasad i wysokości wynagrodzenia członków zarządu, a przewodniczący rady zawiera z ww. osobami w imieniu spółki umowy o pracę oraz dokonuje innych czynności związanych ze stosunkiem pracy (udziela urlopu, wydaje polecenia wyjazdów służbowych).

4. Zamówienia publiczne

Stosownie do przepisów art. 3 ust. 1 pkt 3 ustawy z dnia 29 stycznia 2004 r. **Prawo zamówień publicznych**²⁷, spółki radiofonii regionalnej przy zawieraniu odpłatnych umów na dostawy, usługi i roboty budowlane obowiązane są stosować przepisy tej ustawy. Oznacza to obowiązek udzielenia zamówień w sposób **jawny** (art. 8 pzp), zapewniający **zachowanie uczciwej konkurencji, równe traktowanie** wykonawców (art. 7 pzp) oraz gwarantujący **wybór najkorzystniejszej oferty** (w rozumieniu art. 2 pkt 5 pzp). Przepisów pzp nie stosuje się przy nabyciu, przygotowaniu, produkcji lub koprodukcji materiałów programowych przeznaczonych do emisji przez nadawców radiowych (art. 4 pkt 3 lit. g pzp).

sprawozdań składanych przez zarządy tych spółek Krajowej Radzie Radiofonii i Telewizji (Dz. U. Nr 84, poz. 515).

²⁶ Dz. U. z 1998 r. Nr 21, poz. 94 ze zm.

²⁷ Dz. U. z 2007 r. Nr 223, poz. 1655 ze zm. (art. 3 ust.1 pkt 3 w zw. z art.4 ust. 1 pkt 12 ustawy z dnia 30 czerwca 2005 r. o finansach publicznych - Dz. U. z 2005 r. Nr 249, poz. 2104 ze zm.)

5. Organizacja radiofonii publicznej

Realizując obowiązek zawarty art. 64 ust. 1 ustawy o radiofonii Minister Skarbu Państwa w 1993 r. zawiązał **17 spółek radiofonii regionalnej z siedzibami** w Białymstoku, Bydgoszczy, Gdańsku, Katowicach, Kielcach, Krakowie, Koszalinie, Lublinie, Łodzi, Opolu, Olsztynie, Poznaniu, Rzeszowie, Szczecinie, Warszawie, we Wrocławiu i w Zielonej Górze, wyposażając je w kapitał akcyjny oraz ustalając m.in. skład pierwszych zarządów, rad nadzorczych oraz statuty tych spółek.

Rozgłoszenie publicznej radiofonii regionalnej działają wyłącznie w formie jednoosobowej spółki akcyjnej Skarbu Państwa. Organami spółki są zarząd, rada nadzorcza i walne zgromadzenie. Prowadzenie spraw spółki i reprezentowanie jej na zewnątrz należy do zarządu, którego kadencja trwa cztery lata. Stały nadzór nad działalnością spółki we wszystkich dziedzinach jej działalności sprawuje rada nadzorcza. W spółkach radiofonii publicznej radę nadzorczą powołuje na okres kadencji trwający trzy lata KRRiT, z wyjątkiem jednego, powoływanego przez ministra właściwego do spraw Skarbu Państwa. Najwyższym organem spółki akcyjnej jest walne zgromadzenie, w którym Skarb Państwa reprezentowany jest przez ministra właściwego do spraw Skarbu Państwa. W *Zasadach nadzoru właścicielskiego nad spółkami z udziałem Skarbu Państwa*²⁸, Minister Skarbu Państwa określił m.in. kompetencje, procedury i kryteria doboru, organizację i ocenę pracy oraz wynagrodzenia dla członków rad nadzorczych i zarządów.

Spółki radiofonii regionalnej, wg stanu na dzień 31 grudnia 2008 r., **obejmowały zasięgiem nadawania 286 605 km² (91,7%) powierzchni Polski**, zamieszkałej przez 36 205 tys. osób (93,6% ludności kraju). Ponadto rozgłoszenie zlokalizowane przy granicy państwa docierały do słuchaczy zamieszkałych w terenach przygranicznych (np. Radio Białystok, Opole, Wrocław). Programy spółek radiofonii regionalnej wg stanu na 31 grudnia 2008 r. nadawane były przez 93 stacje (nadajniki).

Graficzny, przybliżony zasięg nadawania poszczególnych rozgłośni wg stanu na dzień 31 grudnia 2008 r. przedstawiono na poniższej mapie²⁹.

²⁸ Zarządzenie Ministra Skarbu Państwa nr 41 z dnia 19 października 2005 r. - *Zasady nadzoru właścicielskiego nad spółkami z udziałem Skarbu Państwa oraz innymi państwowymi osobami prawnymi* (publikacja na stronie internetowej Ministerstwa Skarbu Państwa www.msp.gov.pl).

²⁹ Informacja o podstawowych problemach radiofonii i telewizji w 2008 r., KRRiT, marzec 2009 r. str. 161 (www.krrit.gov.pl).

Źródło danych : informacja KRRiT o podstawowych problemach radiofonii i telewizji marzec 2009 r.³⁰

6. Zasady finansowania

Zgodnie z art. 31 ust. 1 ustawy o radiofonii, **przychodami** spółek radiofonii regionalnej są wpływy pochodzące ;

- z opłat abonamentowych, odsetek za zwłokę w ich uiszczeniu oraz z kar za używanie niezarejestrowanych odbiorników radiofonicznych i telewizyjnych,
- z obrotu prawami do audycji,
- z reklam i audycji sponsorowanych,
- z innych źródeł.

Przychodami spółek **mogą być** również dotacje z budżetu państwa (art. 31 ust 2 ww. ustawy).

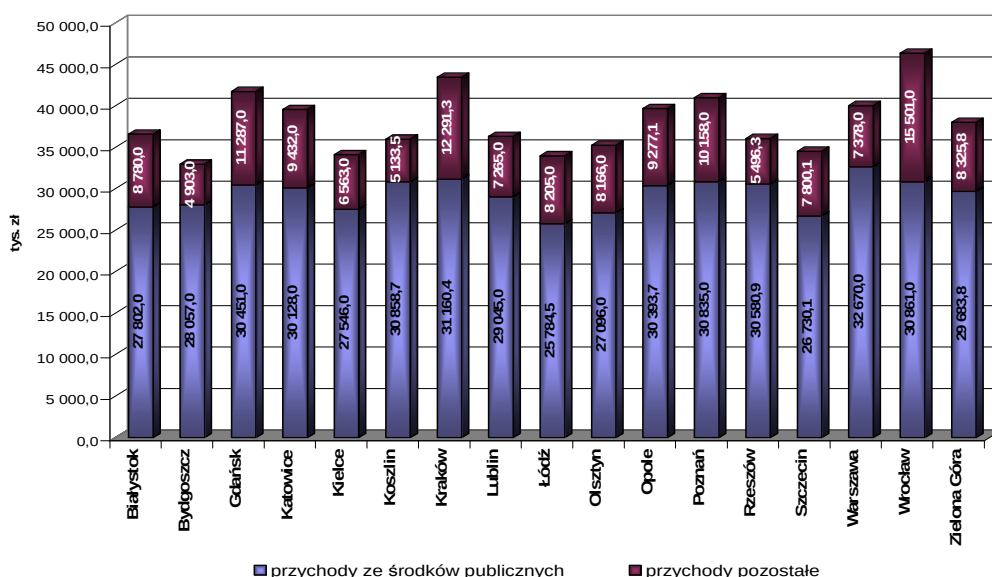
Środki na działalność ustawową (statutową), nadawcy radiofonii publicznej, otrzymują z KRRiT zaliczkowo na zasadach określonych w art. 8 ustawy z dnia 21 kwietnia 2005 r. o opłatach abonamentowych³¹. Środki te przeznaczone są wyłącznie na realizację misji publicznej w wysokości nieprzekraczającej wydatków ponoszonych na ten cel, przy czym nadwyżki podlegają zaliczeniu na poczet wydatków w następnym kwartale.

³⁰ Pozostałe zamieszczone w informacji wykresy i tabele sporządzono na podstawie danych uzyskanych w trakcie przeprowadzonych kontroli NIK.

³¹ Dz. U. Nr 85, poz. 728 ze zm.

Przychody ze środków publicznych stanowiły w kontrolowanym okresie średnio **77,7% przychodów spółek radiofonii regionalnej** (przy czym ich udział w latach 2006-2008 systematycznie spadał z 81,9% w 2006 r. do 70,6% w 2008 r.). Przychody uzyskane przez poszczególne rozgłośnie regionalne w latach 2006-2008 z podziałem na środki publiczne i pozostałe przedstawiono na poniższym wykresie.

Wykres nr 1. Struktura przychodów w poszczególnych spółkach radiofonii regionalnej w latach 2006-2008

Według danych KRRiT, wpływy z abonamentu radiowo-telewizyjnego, systematycznie obniżały się z 888,8 mln zł w 2006 r. do 726,0 mln zł w 2008 r. (18,3%)³², a w okresie od stycznia do listopada 2009 r. nastąpiło ich dalsze obniżenie o blisko 82,3 mln zł w porównaniu do analogicznego okresu 2008 r.³³ Znowelizowana przez Sejm Rzeczypospolitej Polskiej w dniu 13 czerwca 2008 r. ustawa o zmianie ustawy o opłatach abonamentowych³⁴ rozszerzyła katalog osób zwolnionych z opłacania abonamentu radiowo-telewizyjnego, co skutkować będzie dalszym obniżeniem wpływów z tego tytułu. Ustawa ta została podpisana przez Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej w dniu 26 stycznia 2010 r. po wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 4 listopada 2009 r. i wchodzi w życie z dniem 1 marca 2010 r.³⁵).

³² Informacja o podstawowych problemach radiofonii i telewizji w 2008 r. KRRiT marzec 2009 r. s. 16.

³³ Informacja Departamentu Ekonomicznego Biura KRRiT w sprawie realizacji netto wpływów abonamentowych i pozaabonamentowych w 2009 r. z dnia 30 listopada 2009 r. s. 3.

³⁴ Dz.U. z 2010 r. Nr 13 poz. 70

³⁵ Wyrok Trybunału Konstytucyjnego sygn. akt Kp 1/08 z dnia 4 listopada 2009 r. (M.P. Nr 76 poz. 953). Art. 1 pkt 1 lit. b ustawy z dnia 13 czerwca 2008 r. o zmianie ustawy o opłatach abonamentowych w zakresie, w jakim do art. 4 ust. 1 ustawy z dnia 21 kwietnia 2005 r. o opłatach abonamentowych dodaje punkt 6 i punkt 7 lit. a-e: a) jest zgodny z art. 2 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej, b) nie jest niezgodny z art. 213 ust. 1 Konstytucji.

Zasady podziału oraz wielkość przyznawanych środków dla spółek radiofonii regionalnej KRRiT ustala, nie później niż do dnia 30 czerwca na następny rok kalendarzowy.

3.2. Istotne ustalenia kontroli

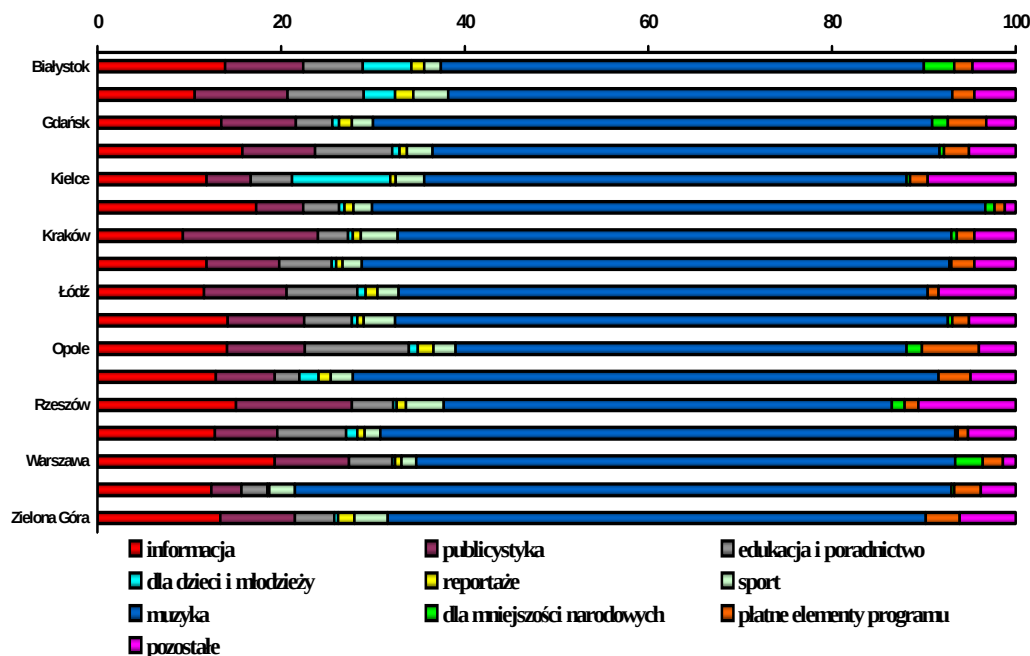
3.2.1. Realizacja zadań radia publicznego

1. Program radiowy. Wszystkie 17 spółek radiofonii regionalnej nadawało program całodobowy o charakterze uniwersalnym z udziałem **różnych rodzajów audycji**. Cztery rozgłośnie: w Poznaniu, we Wrocławiu, w Zielonej Górze i Koszalinie nadawały dodatkowo programy miejskie. W latach 2006-2008 spółki radiofonii regionalnej wyemitowały ponad 447 tys. godzin programu (8 768 godz. średnio w roku na spółkę) oraz blisko 80 tys. godzin programu miejskiego.

W strukturze gatunkowej programów radiofonii regionalnej **główną pozycję zajmowały: muzyka (średnio w badanym okresie – 58,7%), informacja (13,4%), publicystyka (8,1%) oraz edukacja i poradnictwo (5,6%)**. Pozostałe programy stanowiły 14,2%³⁶. W kontrolowanym okresie struktura audycji w emitowanym programie była zbliżona, przy czym **zmniejszył się o ok. 1,6% udział muzyki, na rzecz audycji słownych oraz płatnych elementów programu**. Strukturę emitowanego programu z podziałem na poszczególne rozgłośnie przedstawiono na poniższym wykresie.

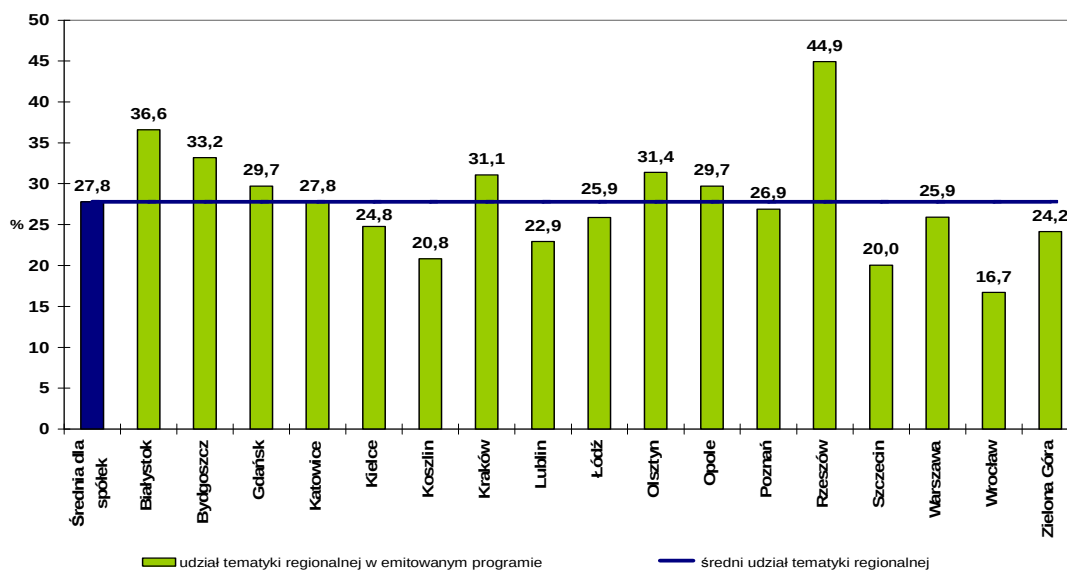
³⁶ Sport–2,7%, płatne elementy programu–2,5%, audycje dla dzieci i młodzieży–1,7%, reportaże–1,1%, audycje dla mniejszości narodowych i etnicznych–0,9%, inne–5,3%.

Wykres nr 2. Struktura gatunkowa programów w poszczególnych spółkach radiofonii regionalnej w latach 2006-2008

2. Tematyka regionalna i audycje słowne. W latach 2006-2008 udział **tematyki regionalnej** w programach nadawanych przez spółki radiofonii regionalnej wynosił średniorocznie **27,8%** (2 437 godzin). Dane w tym zakresie w odniesieniu do poszczególnych rozgłośni zaprezentowano na poniższym wykresie.

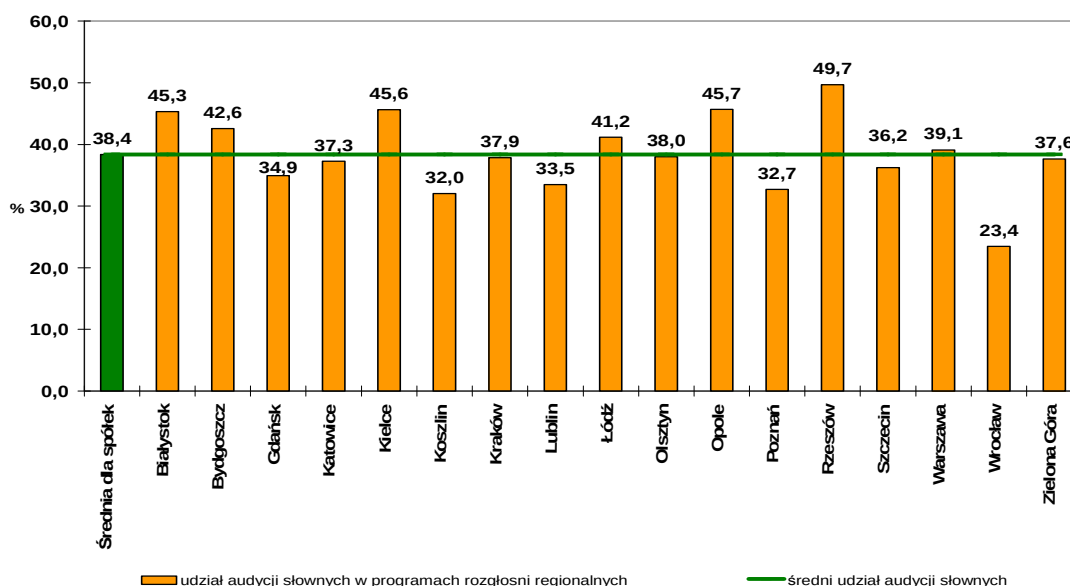
Wykres nr 3. Udział tematyki regionalnej w programach emitowanych przez poszczególne spółki radiofonii regionalnej w latach 2006-2008

Największy udział tematyki regionalnej wystąpił w programie nadawanym przez Radio Rzeszów (44,9%, tj. 3 941 godzin), a najmniejszy przez Radio Wrocław (16,7%, tj. 1 464 godzin).

W programach radiowych emitowanych przez regionalne rozgłośnie publiczne udział audycji słownych był wyższy niż w programach rozgłośni komercyjnych³⁷. **Audycje zawierające elementy słowne** w tzw. audycjach słowno-muzycznych i blokach programowych, czyli: publicystykę, informację, edukację i poradnictwo oraz reportaże, stanowiły średniorocznie **38,4%** czasu antenowego (3 367 godzin rocznie). Liczba godzin audycji słownych systematycznie wzrastała w kontrolowanym okresie ze średnio 3 342 godzin w 2006 r. do 3 384 godz. w 2008 r. (o 1,3%). Największy udział audycji słownych w emitowanym programie miały Radio Rzeszów (blisko 50%, 4 356 godzin) i Radio Opole (45,7%, 4 033 godzin), najmniej Radio Wrocław (23,4%, 2 104 godziny) i Radio Koszalin (32,0%, 2 803 godziny). Dane dotyczące udziału audycji słownych w programach poszczególnych rozgłośni zaprezentowano na poniższym wykresie.

Wykres nr 4. Udział audycji słownych w programach emitowanych przez poszczególne spółki radiofonii regionalnej w latach 2006-2008

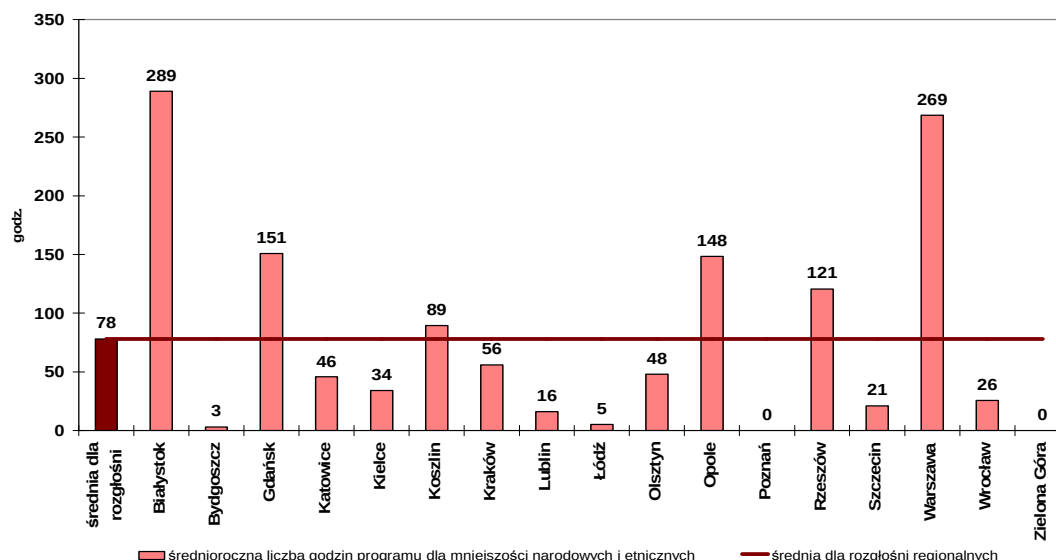

3. Programy dla mniejszości narodowych i etnicznych. Realizując misję publiczną 15 z 17 spółek radiofonii regionalnej emitowało programy w językach obcych dla mniejszości narodowych w Polsce i w języku polskim dla skupisk polonijnych w rejonach przygranicznych (np. Radio Opole, Białystok i Wrocław). Chociaż w badanym okresie audycje dla mniejszości narodowych i etnicznych

³⁷ RMF FM – 30,3%, Radio ZET – 22%, w programach koncesjonowanych komercyjnych rozgłośni regionalnych 19,8% rocznego czasu nadawania. *Informacja o podstawowych problemach radiofonii i telewizji w 2008 r.* str. 88, 104. KRRiT marzec 2009 r.

stanowiły średnio niespełna 1% wszystkich wyemitowanych programów, to **średniorocznie nadawano 1 321 godzin takich programów**. Najwięcej audycji dla mniejszości narodowych i etnicznych emitowały średniorocznie Radio Białystok (289 godzin) oraz Radio Warszawa (269 godzin). Dane dotyczące średniorocznej liczby godzin audycji dla mniejszości narodowych i etnicznych emitowanych przez poszczególne rozgłośnie przedstawiono na poniższym wykresie.

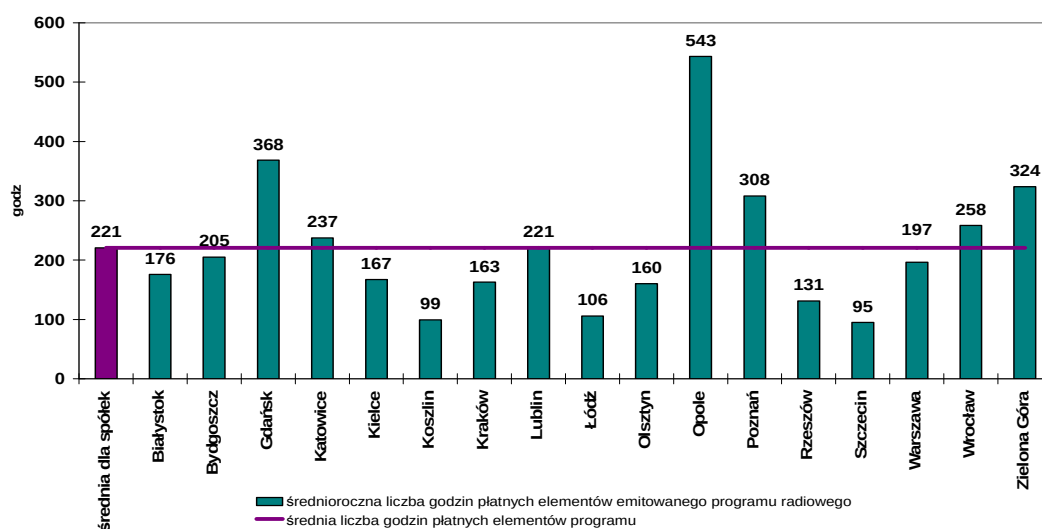
Wykres nr 5. Audycje dla mniejszości narodowych i etnicznych wyemitowane przez poszczególne spółki radiofonii regionalnej

4. Płatne elementy programu tj. reklamy i programy sponsorowane stanowiły średniorocznie **2,5% czasu antenowego** (221 godzin) i nie ograniczały oferty programowej związanej z realizacją zadań misyjnych. W okresie 2006-2008 nastąpił **wzrost sprzedaży** czasu antenowego z 206 do 241 godzin, tj. o **17,0%**. Najwięcej czasu antenowego sprzedawały średniorocznie Radio Opole - 543 godzin (6,2% czasu antenowego) i Radio Gdańsk – 368 godzin (4,2%), zaś najmniej Radio Szczecin -95 godzin (1,1%) i Radio Koszalin – 99 godzin (1,1%). Według ustaleń NIK spółki radiofonii regionalnej wykorzystywały w 17,0% limit udziału reklam w emitowanym programie, ustanowiony w art. 16 ust. 2 ustawy o radiofonii³⁸.

³⁸ Art. 16 ust. 2 ustawy o radiofonii wprowadził ograniczenia, które stanowią, że reklamy nie mogą zajmować więcej niż 15 % czasu nadawanego programu i nie więcej niż 12 minut w ciągu godziny.

Wykres nr 6. Średnioroczna liczba godzin płatnych elementów programu w poszczególnych spółkach radiofonii regionalnej

5. Słuchalność i zasięg nadawania. Według badań *Radia Track* średni udział w czasie słuchania i zasięg dzienny³⁹ osiągnięty w latach 2006-2008 przez rozgłośnie regionalne wynosił **8,7%**, przy liczbie słuchaczy 126 tys. (od 1,7% i 68 tys. uzyskanej przez Radio Warszawa do 23,3% i 196 tys. uzyskanej przez Radio Opole). Po spadku średniorocznej słuchalności w 2007 r. do 8,4% (tj. o 0,4% w stosunku do 2006 r.) i 123 tys. słuchaczy (tj. o 5 tys. słuchaczy), w 2008 r. nastąpił jej wzrost do 8,9% przy liczbie słuchaczy wynoszącej 128 tys. Taki poziom słuchalności plasował poszczególne spółki radiofonii regionalnej średnio na **czwartym-piątym miejscu** wśród nie mniej niż 20 stacji notowanych i badanych w danym regionie. Na pierwszych miejscach dominowały przemienne 2 ogólnopolskie stacje komercyjne i 2 publiczne rozgłośnie ogólnopolskie⁴⁰. Najwyższe miejsce w notowaniach słuchalności w latach 2006-2008 uzyskało Radio Opole, które w zasięgu dziennym plasowało się na drugim miejscu, a w udziale w czasie słuchania na trzecim (w 2008 r. – na drugim) w regionie, wyprzedzając m.in. wszystkich ogólnopolskich nadawców publicznych. Najniżej notowana była rozgłośnia w Warszawie, która plasowała się na 13-14 miejscu, przy czym wskazać należy, że

³⁹ Podstawowymi wskaźnikami, określającymi pozycję danego nadawcy na rynku, istotnymi z punktu tzw. słuchalności są:

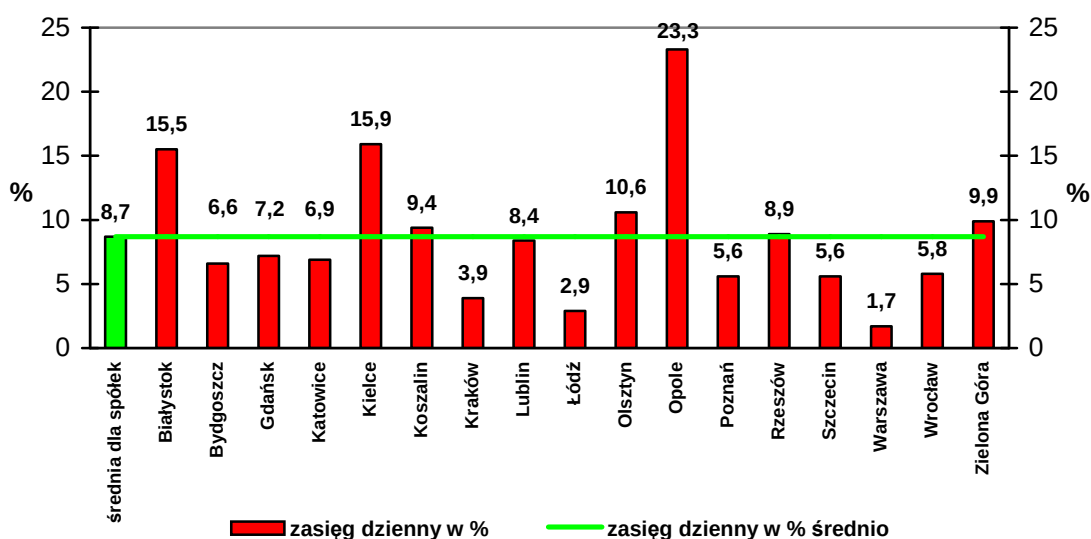
1. pasma czasowe słuchania radia - informacja o tym, jaki odsetek respondentów słuchał danej stacji w poszczególnych przedziałach czasowych (tzw. udział w czasie słuchania),
2. zasięgi – informacja o tym, jaki odsetek respondentów słuchał danej stacji co najmniej raz w ciągu ostatnich 7 dni (zasięg tygodniowy) oraz jaki odsetek respondentów słuchał danej radiostacji „wczoraj”, czyli w dniu poprzedzającym badanie (tzw. zasięg dzienny).

⁴⁰ Program 1 i Program 3 Polskiego Radia SA.

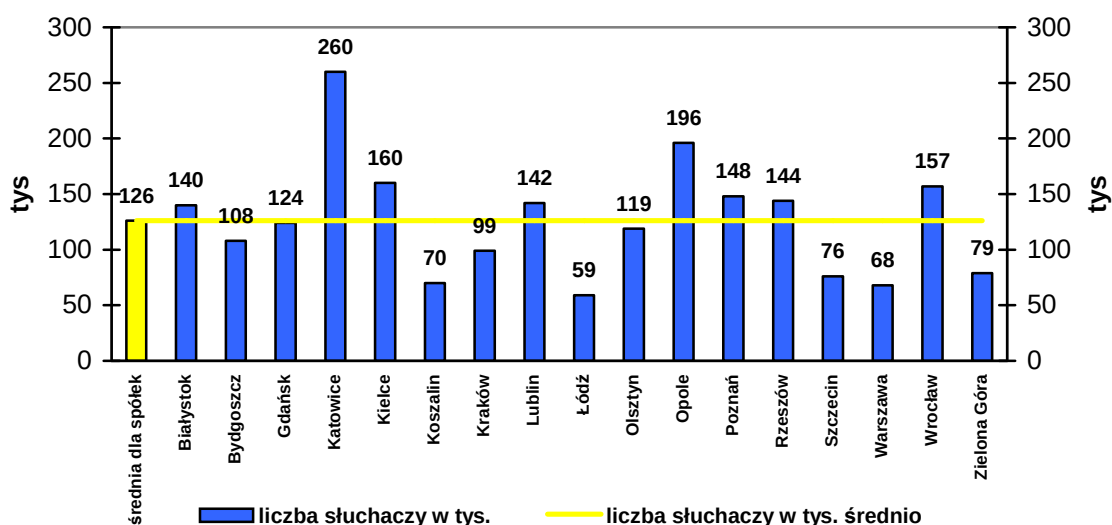
badaniami poziomu słuchalności i zasięgu nadawania w regionie mazowieckim objętych było nie mniej niż 30 rozgłośni.

Wysokie pozycje w czasie słuchania i zasięgu dziennego uzyskiwane przez spółki radiofonii regionalnej były odzwierciedleniem atrakcyjności (uniwersalności) oferty programowej, poziomu finansowania, oczekiwań i specyfiki mieszkańców danego rejonu (czynników demograficznych, kulturowych i utożsamiania się mieszkańców z regionem i jego problemami), a także integracyjnej roli rozgłośni wobec społeczności lokalnych. Na poniższych wykresach zaprezentowano średni zasięg dzienny oraz liczbę słuchaczy dla poszczególnych rozgłośni regionalnych.

Wykres nr 7. Średni zasięg dzienny poszczególnych spółek radiofonii regionalnej w latach 2006-2008

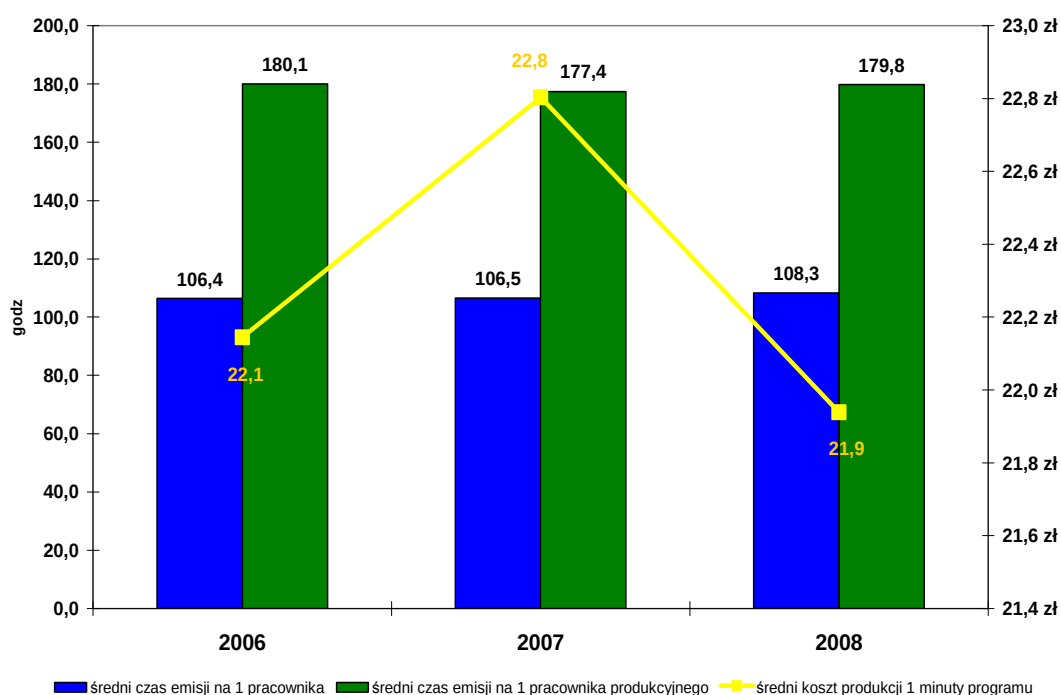

Wykres nr 8. Średnia liczba słuchaczy spółek radiofonii regionalnej w latach 2006-2008

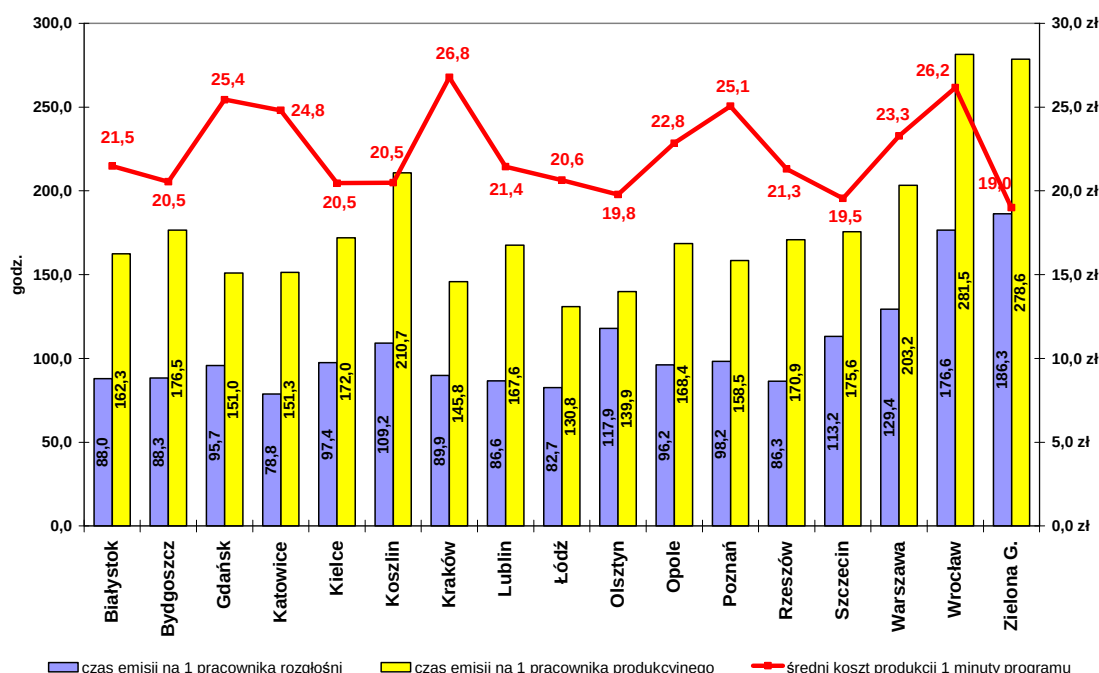

6. Wskaźniki sposobu realizacji misji. Średni koszt **produkcji jednej minuty** programu w spółkach radiofonii regionalnej wynosił 22,3 zł. W kontrolowanym okresie **uległ on obniżeniu o 0,9%** (przy czym w 2007 r. wzrósł w stosunku do 2006 r. o 0,7 zł i wyniósł 22,8 zł, natomiast w 2008 r. obniżył się do 21,9 zł, tj. o 3,9%.) Najwyższe średnie koszty produkcji jednej minuty programu miały rozgłośnie w Krakowie – 26,8 zł i we Wrocławiu 26,2 zł, a najniższe w Zielonej Górze 19,0 zł i w Szczecinie 19,5 zł. Średni **czas emisji** przypadający na jednego zatrudnionego **pracownika** wynosił 107,1 godz. i w kontrolowanym okresie **systematycznie wzrastał** ze 106,4 godziny w 2006 r. do 108,3 godziny w 2008 r., tj. o 114 minut (1,8%, przy czym w grupie pracowników bezpośrednio związanych z produkcją uległ on obniżeniu o 0,2%, tj. 18 minut). Czas ten najdłuższy był w Radiu Wrocław 186,3 godziny, a najkrótszy w Radiu Katowice 78,8 godziny.

Wykres nr 9. Średnioroczne koszty produkcji jednej minuty programu radiowego oraz czas emisji przypadający na 1 pracownika w latach 2006-2008

Wykres nr 10. Średnie koszty produkcji jednej minuty programu radiowego oraz czas emisji przypadający na jednego pracownika w poszczególnych spółkach radiofonii regionalnej

Uzyskiwane przez spółki radiofonii regionalnej wyniki zasięgu dziennego i liczby słuchaczy (w celu oceny sposobu realizacji zadań związanych z misją publiczną), powiązane zostały przez NIK z kosztami działalności i kosztami poniesionymi ze środków publicznych⁴¹, zatrudnieniem oraz wysokością rocznej opłaty abonamentowej za używanie radioodbiornika⁴²:

- 1) koszty działalności na 1% słuchalności wynosiły średnio 2 043 tys. zł (od 525 tys. zł w Radiu Opole do 7 443 tys. zł w Radiu Warszawa),
- 2) koszty działalności na jednego słuchacza - 108 zł (od 50 zł w Radiu Katowice do 184 zł w Radiu Łódź),
- 3) liczba pracowników (w przeliczeniu na etaty kalkulacyjne) przypadająca na 1% słuchalności wyniosła średnio 15 (od 4 w Radiu Opole do 41 w Radiu Warszawa),
- 4) liczba pracowników (w przeliczeniu na etaty kalkulacyjne) przypadająca na 1000 słuchaczy - 0,8 (od 0,4 w Radiu Katowice do 5,4 w Radiu Łódź),
- 5) stopień pokrycia kosztów ogółem poniesionych przez rozgłosie regionalne na jednego słuchacza roczną opłatą abonamentową za używanie odbiorników

⁴¹ Środki publiczne stanowiły przychody przekazywane przez KRRiT (opłaty abonamentowe i pozaabonamentowe) oraz dotacje budżetowe.

⁴² Stawki kwotowe opłat abonamentowych za używanie radioodbiornika radiowego ustalane były przez KRRiT na podstawie delegacji zawartej w art. 3 ust. 2 ustawy z dnia 21 kwietnia 2005 r. o opłatach abonamentowych (Dz. U. Nr 85, poz. 728 ze zm.). Kwoty rocznego abonamentu za używanie odbiornika radiowego wynosiły: w 2006 r. – 62,40 zł, w latach 2007-2008 – po 63,60 zł (średnio w kontrolowanym okresie – 63,20 zł).

radiowych wynosił średnio 67% (od 34% w Radiu Łódź i Warszawa do 126% w Radiu Katowice),

- 6) stopień pokrycia kosztów ze środków publicznych poniesionych przez rozgłośnie regionalne na jednego słuchacza roczną opłatą abonamentową - 77% (od 37,9% w Radiu Warszawa do 162,1% w Radiu Katowice).

Uzyskany poziom słuchalności miał bezpośredni wpływ na ponoszone przez spółki radiofonii regionalnej koszty na jednostkę zasięgu dziennego i na jednego słuchacza oraz stopień pokrycia roczną opłatą abonamentową kosztów poniesionych na jednego słuchającego, co obrazują dane zamieszczone w poniższej tabeli.

Tabela nr 1. Wskaźniki słuchalności, poniesione koszty i zatrudnienie w odniesieniu do zasięgu dziennego i liczby słuchaczy oraz stopień pokrycia roczną opłatą abonamentową w poszczególnych spółkach radiofonii regionalnej latach 2006-2008

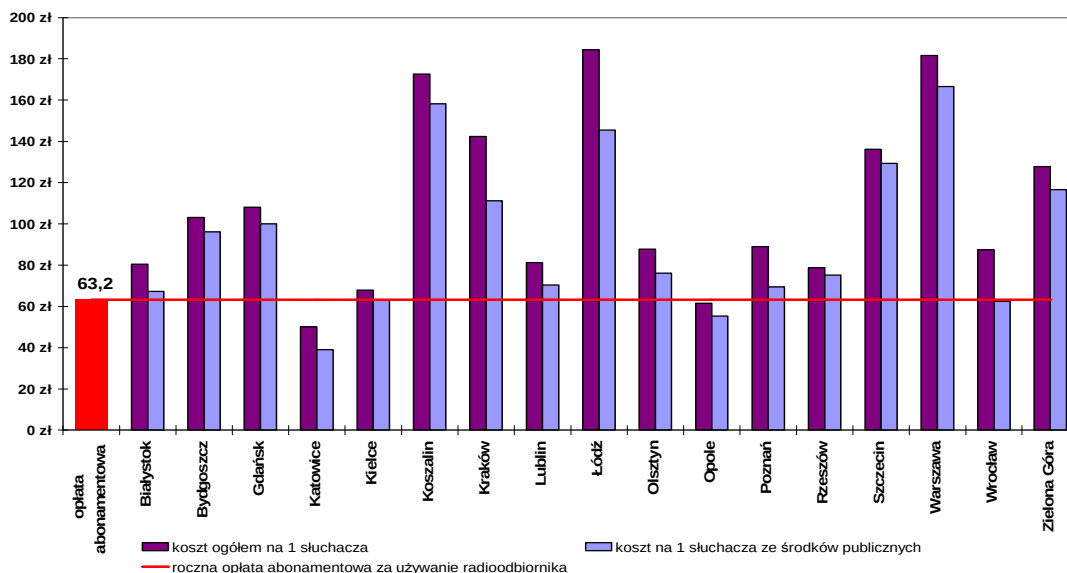
lp.	spółka radiofonii regionalnej	średnie wartości spółki radiofonii regionalnej z lat 2006 – 2008 w zakresie							
		wskaźnika słuchalności		poniesionych przez spółkę kosztów ogółem przypadających na		średniorocznej liczby zatrudnionych w spółce pracowników przypadających na		rocznej opłaty abonamentowej do poniesionych na 1 słuchającego z	
		zasięgu dzienny w %	liczby słuchaczy w tys.	1 % zasięgu dziennego w tys. zł	jednego słuchacza w zł	1 % zasięgu dziennego	1000 słuchaczy	kosztów ogółem	kosztów ze środków publicznych
1.	Białystok	15,1	140	750	80,5	6,6	0,7	78,5	93,9
2.	Bydgoszcz	6,6	108	1 680	103,1	15,1	0,9	61,3	65,8
3.	Gdańsk	7,2	124	1 873	108,1	12,9	0,7	58,5	63,1
4.	Katowice	6,9	260	1 906	50,0	15,5	0,4	126,4	162,1
5.	Kielce	15,9	160	677	68,0	5,7	0,3	92,9	100,3
6.	Koszalin	9,4	70	1 293	172,7	9,6	1,4	36,6	40,0
7.	Kraków	3,9	99	3 592	142,4	24,9	1,0	44,4	56,8
8.	Lublin	8,4	142	1 372	81,2	12,1	0,7	77,8	89,8
9.	Łódź	2,9	59	3 777	184,4	39,9	1,8	34,3	43,5
10.	Olszyn	10,6	119	996	87,7	7,1	0,6	72,1	83,0
11.	Opole	23,3	196	525	61,5	4,0	0,5	102,7	114,2
12.	Poznań	5,6	148	2 340	89,0	15,9	0,6	71,0	71,2
13.	Rzeszów	8,9	144	1 279	78,7	11,2	0,7	80,3	84,2
14.	Szczecin	5,6	76	1 838	136,2	13,9	1,0	46,4	48,8
15.	Warszawa	1,7	68	7 443	181,6	40,8	1,0	34,8	37,9
16.	Wrocław	5,8	157	2 386	87,5	17,0	0,6	72,3	101,2
17.	Zielona Góra	9,9	79	1 023	127,8	9,7	1,2	49,4	54,2
średnio w rozgłoszeniach		8,7	126	2 043	108,3	15,2	0,8	67,0	77,1

W odniesieniu do kosztów ogółem, tylko w dwóch spółkach radiofonii regionalnej (Radio Katowice i Radio Opole) roczna opłata abonamentowa za używanie radioodbiornika pokrywała koszty nadawanego programu poniesione na jednego słuchacza, natomiast w sześciu rozgłoszeniach⁴³ koszty te były wyższe niż dwukrotność rocznej opłaty abonamentowej. W przypadku kosztów poniesionych **ze środków publicznych, roczna opłata abonamentowa w pełni pokrywała koszty**

⁴³ Radio: Kraków, Koszalin, Warszawa, Łódź, Szczecin oraz Zielona Góra.

nadawanego programu poniesione na jednego słuchacza w czterech rozgłosniach.⁴⁴

Wykres nr 11. Średni stopień pokrycia kosztów działalności roczną opłatą abonamentową za używanie radioodbiornika w poszczególnych spółkach radiofonii regionalnej

3.2.2. Zarządzanie spółkami, pozyskiwanie oraz wykorzystanie środków finansowych

1. Wynik na działalności statutowej. W kontrolowanym okresie **przychody** uzyskiwane przez spółki radiofonii regionalnej pozwalały na **pokrycie kosztów** ich funkcjonowania, a **nadwyżka** wynosiła 8 780,8 tys. zł w 2006 r., 15 699,9 tys. zł w 2007 r. i 13 106,5 tys. zł w 2008 r. W latach 2006-2008 9 spółek⁴⁵ wypracowało korzystniejsze wyniki, 2 spółki⁴⁶ utrzymały wynik na zbliżonym poziomie, natomiast niewielkie pogorszenie wyniku brutto wykazało 6 spółek⁴⁷. W 2006 r. stratę poniosła jedynie rozgłosnia w Bydgoszczy (743 tys. zł), a w 2007 r. wszystkie spółki radiofonii regionalnej osiągnęły zysk (od 288,2 tys. zł Radio Łódź do 1 874 tys. zł Radio Wrocław). **Pogorszenie sytuacji** finansowej nastąpiło w **2008 r.**, w którym 4 spółki⁴⁸ (24%) prowadziły działalność ze stratą (od 8 tys. zł Radio Katowice do 167 tys. zł Radio Lublin). Zauważyć jednak należy, że wykazany przez spółki radiofonii regionalnej w 2008 r. zysk był wyższy o 4 325,7 tys. zł niż w 2006 r.

⁴⁴ Radio Katowice, Kielce, Opole i Wrocław.

⁴⁵ Radio: Białystok, Kielce, Łódź, Olsztyn, Opole, Poznań, Szczecin, Wrocław, Zielona Góra.

⁴⁶ Radio: Gdańsk, Rzeszów.

⁴⁷ Radio: Bydgoszcz, Katowice, Koszalin, Kraków, Lublin, Warszawa.

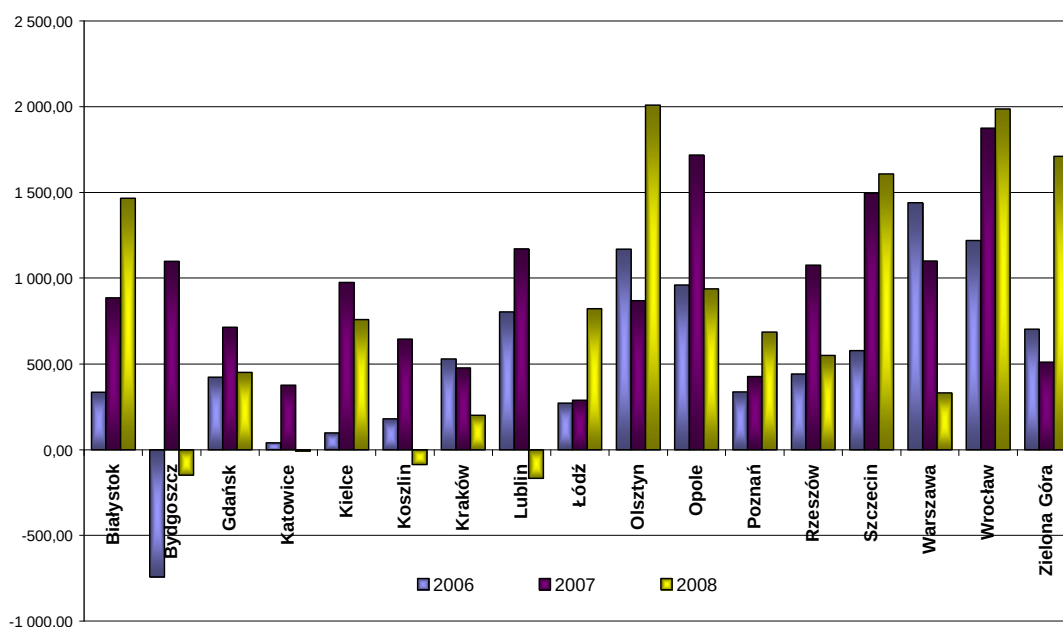
⁴⁸ Radio: Bydgoszcz, Katowice, Koszalin i Lublin.

Główną przyczyną pogorszenia wyników finansowych rozgłośni w 2008 r. było **obniżenie wpływów ze środków publicznych** o 29 821,1 tys. zł (16,6%) w stosunku do 2007 r., a zwiększone przychody z działalności komercyjnej nie zrekompensowały w pełni ww. ubytku, jednak zmniejszenie wpływów ze środków publicznych nie wpłynęło na ograniczenie realizacji misji mediów publicznych.

Oceniając wyniki finansowe spółek radiofonii regionalnej podkreślić należy, iż głównym celem ich działalności jest realizacja zadań przewidzianych dla nadawcy publicznego, z uwzględnieniem zasad rachunku ekonomicznego dla spółek prawa handlowego (cel gospodarczy). Realizacja zadań nadawcy publicznego nie była nakierowana na maksymalizację zysku, ale prowadzenie działalności bez ponoszenia strat⁴⁹.

Najkorzystniejsze wyniki finansowe, wykazujące pozytywne tendencje, uzyskiwały **Radio Białystok, Olsztyn, Opole, Szczecin, Wrocław i Zielona Góra**, które wypracowywały wyższe przychody z własnej działalności komercyjnej i sprzedaży czasu antenowego, przy jednoczesnym utrzymaniu kosztów na zbliżonych poziomach. Pomimo dodatniego wyniku w **Radiu Warszawa** w 2008 r. (330,5 tys. zł) był on ponad trzykrotnie niższy od uzyskanego w 2006 r. (1 109,8 tys. zł), co spowodowane zostało przede wszystkim obniżeniem przychodów (o 1,7%), przy jednoczesnym wzroście kosztów (o 7,4%). Dane dotyczące wyników finansowych uzyskanych przez poszczególne rozgłosie przedstawiono na poniższym wykresie.

Wykres nr 12. Wyniki ogółem brutto poszczególnych spółek radiofonii regionalnej

⁴⁹ Zgodnie z art. 31 ust. 3 ustawy o radiofonii Skarbowi Państwa nie przysługuje prawo do udziału w zysku.

Ocenę uzyskiwanych wartości referencyjnych (pożądanych) wybranych wskaźników opisujących sytuację ekonomiczną spółek radiofonii regionalnej przeprowadzono na podstawie obliczanych przez zarządy kwartalnie wskaźników, których jednolite formuły ustalił Minister SP⁵⁰. Spośród 13 wskaźników analizowanych w kontroli, oceniono grupę wskaźników rentowności i płynności finansowej (po 3 wskaźniki) oraz wskaźnik poziomu kosztów i wskaźnik ogólnego poziomu zadłużenia. Oceny dokonano kierując się zasadą obowiązkowych zadań spółek radiofonii regionalnej jako branży, tj. realizacji misji publicznej przy zachowaniu zasady działalności bez ponoszenia strat⁵¹.

Wskaźniki rentowności wskazują, czy działający podmiot posiada nadwyżkę przychodów nad ponoszonymi kosztami, a ich obliczone wartości powinny wynosić, co do zasady, powyżej jedności (lub 100%)⁵².

W badanym okresie wskaźnik rentowności obrotu netto średnio dla spółek radiofonii publicznej wynosił 3,6 (2006 r.), 5,6 (2007 r.), a w 2008 r. 4,8. Podobne wartości uzyskały spółki w rentowności majątku ogółem, a rentowność kapitałów własnych ukształtowała się średnio na poziomie nieco wyższym (2006 r. – 3,9; 2007 r. – 5,9; 2008 r. – 5,4).

Poziom rentowności spółek radiofonii regionalnej oraz jej zmiany w badanym okresie, pozwalają na stwierdzenie, że przy realizacji zadań, przychodach i kosztach działalności na zbliżonym poziomie – wartości te uznać należy za poprawne.

- *Najwyższe wskaźniki rentowności w całym okresie uzyskiwało **Radio Szczecin** i **Radio Olsztyn**, natomiast niekorzystne wartości (ujemne) **Radio Bydgoszcz** (w 2006 r.) oraz we wszystkich trzech wskaźnikach w 2008 r. **Radio Katowice** i **Radio Koszalin**.*
- *W 2007 r. wszystkie rozgłoszenie we wszystkich trzech wskaźnikach rentowności uzyskiwały poprawne i dobre wartości (od 1,8 **Radio Katowice** do 10,2 **Radio Szczecin**).*

Innym, istotnym dla oceny sytuacji ekonomicznej spółek radiofonii regionalnych jest ich wypłacalność i zdolność do terminowego regulowania zobowiązań, określana jako płynność finansowa. Na podstawie wskaźników służących ocenie płynności w statyce i dynamice oraz cyklu konwersji gotówki⁵³, można ocenić zdolność do spłaty

⁵⁰ Jednolite wzory wskaźników ustalił Minister Skarbu Państwa w *Instrukcji sprawozdań kwartalnych*, wprowadzając obowiązek ich obliczania we wszystkich podmiotach gospodarczych, w których Skarb Państwa posiada udziały (akcje).

⁵¹ Minister Skarbu Państwa nie ustalił wartości referencyjnych (oczekiwanych, pożądanych) dla branży - spółek radiofonii regionalnej.

⁵² Wskaźniki rentowności: obrotu netto, majątku ogółem (ROA) i kapitałów własnych (ROE).

⁵³ Wskaźniki płynności I, II i II stopnia obliczane są z wykorzystaniem różnych danych na konkretny dzień (np. na ostatni dzień roku), głównie danych sprawozdań finansowych. Płynność finansowa to przede wszystkim łatwość zamiany aktywów na jednostki pieniężne, co oznacza, że podmiot posiadający płynność z łatwością dokonuje transformacji aktywów niepieniężnych na środki pieniężne przy niewysokich kosztach transakcyjnych.

zobowiązań ze zwykłych transakcji, zdarzeń nieoczekiwanych oraz sytuacji, w których możliwy jest *okazyjny zakup dóbr*. Przy małej płynności (wartości poniżej 0,2 – 0,5) podmiot może stać się niewypłacalny długoterminowo i zbankrutować. W odniesieniu do wszystkich 17 spółek radiofonii publicznej wartości wskaźników płynności w całym badanym okresie kształtowały się na dobrym poziomie. Wskaźnik I stopnia z badanego okresu wynosił średnio od 1,9 (2006 r.) do 2,7 (2008 r.), wskaźnik II stopnia – od 2,6 (2006 r.) do 3,4 (2008 r.), a wskaźnik III stopnia od 2,6 (2006 r.) do 3,5 (2008 r.). Wartości te uznać należy za korzystne i potwierdzające zdolność do terminowego regulowania przez spółki radiofonii regionalnej swoich płatności.

- *Najniższe – ale poprawne – wskaźniki płynności na poziomie jedności odnotowało w całym okresie **Radio Gdańsk**, a na poziomie ok. 1,5 **Radio Poznań**.*
- *Na poziomie wartości powyżej 5 dla wszystkich wskaźników płynności (może to wskazywać na okresową nadpłynność) wykazało **Radio Zielona Góra** oraz – na poziomie powyżej 3,5 **Radio Warszawa**.*

Oceniając uzyskiwane wskaźniki poziomu kosztów⁵⁴ należy mieć na uwadze, że podstawowe przychody dla spółek radiofonii regionalnej stanowią wpływy ze środków abonamentowych przekazywanych przez KRRiT i ich poziom decyduje o jego wielkości. W całym badanym okresie średni wskaźnik poziomu kosztów dla wszystkich spółek radiofonii regionalnej kształtował się na poprawnym poziomie i wynosił w 2006 r. – 95,5 %, w 2007 r. – 92,7 %, a w 2008 r. 93,8 %. Istotny wpływ na relatywnie korzystne wartości miał wzrost przychodów z działalności komercyjnej i pozostałej działalności.

- *Niekorzystną wielkość wskaźnika poziomu kosztów wykazało w 2006 r. **Radio Bydgoszcz** (koszty przewyższały przychody aż o 7,2 %, tj. o 743 tys. zł), w następnych badanych latach rozgłośnia ta uzyskała poprawne wartości tego wskaźnika (2007 r. 90,8 %, 2008 r. 96,8 %).*
- *W 2006 i 2007 r. w **Radiu Katowice** przychody z działalności tylko nieznacznie pokrywały ponoszone koszty działalności (99,7 % i 95,2 %), a w 2008 r. były wyższe od uzyskanych przychodów o 8 tys. zł).*
- *Najbardziej korzystne wartości wskaźnika poziomu kosztów w badanym okresie uzyskało **Radio Olsztyn** (87,7 %) i **Radio Opole** (91,0 %), co wynikało głównie z obniżenia kosztów działalności i uzyskiwaniu zwiększonych przychodów własnych.*

Ważnym wskaźnikiem oceny spółek radiofonii regionalnej jest ich ogólny poziom zadłużenia, który obrazuje w jakim stopniu całkowite długi są zabezpieczone aktywami. Generalnie można stwierdzić, że im wyższa wielkość wskaźnika ogólnego poziomu zadłużenia, tym wyższe jest ryzyko finansowe, a tym samym większe trudności w pozyskiwaniu kapitałów obcych. Dla spółek radiofonii regionalnej, dla których podstawowym źródłem finansowania są środki abonamentowe, wskaźnik ten

⁵⁴ Wskaźnik poziomu kosztów informuje, czy uzyskane w danym okresie przychody z działalności pokrywały ponoszone koszty, wartości oczekiwane dla spółek radiofonii publicznej powinny być w przedziale 90-100 %.

jest wskaźnikiem drugoplanowym, jednak przy zmniejszających się wpływach ze środków publicznych i obowiązku realizacji zadań misyjnych, może wpływać (głównie okresowo) na konieczność prowadzenie działalności z udziałem kapitałów obcych. Należy przyjąć, że wielkość wskaźnika⁵⁵ poniżej 35 % jest wielkością dobrą (pożądaną) i nie stanowi zagrożenia dla niezależności finansowej, a taka jest oczekiwana w przypadku spółek radiofonii regionalnej. Uzyskane dane w przeprowadzonej kontroli pozwalają stwierdzić, że rozgłośnie – w badanym okresie – nie były uzależnione od zewnętrznych źródeł finansowania realizacji nałożonych na nie zadań. Średni wskaźnik w latach 2006-2007 wynosił 33 %, a w 2008 r. obniżył się do 30 %.

- *Niekorzystne wartości wskaźnika ogólnego poziomu zadłużenia wykazało **Radio Olsztyn** (średnio w badanym okresie 52 %), który uległ obniżeniu z 60 % do 47 % w 2008 r.*
- *Na korzystnym poziomie kształtował się ten wskaźnik w **Radiu Warszawa** (poniżej 10 %), **Radiu Gdańsk** (ok. 12 %) i **Radiu Zielona Góra** (ok. 15 %).*

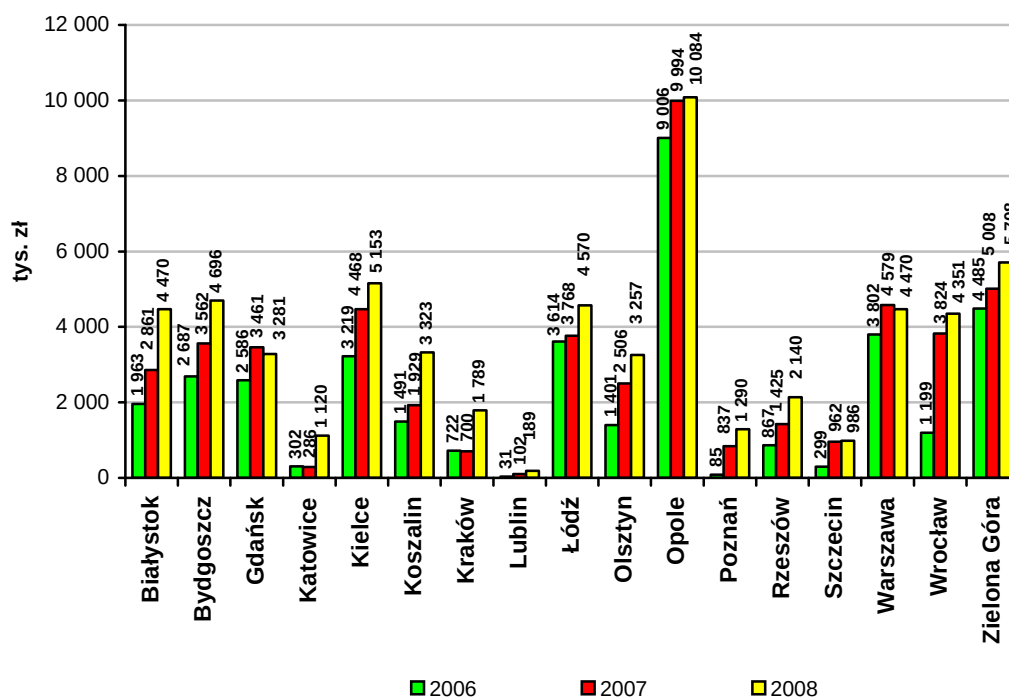
Na podkreślenie zasługuje fakt, iż spółki radiofonii regionalnej **dysponowały znacznymi wolnymi środkami** finansowymi zgromadzonymi na rachunkach bankowych, których stan w kontrolowanym okresie systematycznie wzrastał. Na ostatni dzień 2008 r. rozgłośnie posiadały wolne środki w kwocie **60 875,7 tys. zł**, tj. o 23 418,1 tys. zł, (63,0%) więcej niż w 2006 r.

- *najwyższe kwoty na rachunkach bankowych posiadało **Radio Opole** (w 2006 r. 9 006,1 tys. zł, a w 2008 r. – 10 083,5 tys. zł), **Radio Zielona Góra** (4 485,4 tys. zł oraz 5 708,3 tys. zł) **Radio Kielce** (3 219 tys. zł oraz 5 153 tys. zł), a najniższe **Radio Lublin**, które w 2006 r. ulokowało 31 tys. zł, a w 2008 r. 189,1 tys. zł.*

Ponadto rozgłośnie w Gdańsku, Katowicach i Rzeszowie ulokowały wolne środki w obligacjach i jednostkach uczestnictwa w funduszach inwestycyjnych rynku pieniężnego, które na ostatni dzień 2008 r. wynosiły 13 440,5 tys. zł (ww. spółki odpowiednio 7 074,5 tys. zł, 4 812,5 tys. zł i 1 553,5 tys. zł). Stan wolnych środków pieniężnych na lokatach bankowych posiadanych przez poszczególne spółki radiofonii regionalnej w latach 2006-2008 przedstawiono na poniższym wykresie.

⁵⁵ Formuła wskaźnika ogólnego poziomu zadłużenia (w %) obliczana jest jako suma zobowiązań i rezerw na zobowiązania do posiadanych aktywów.

Wykres nr 13. Stan środków pieniężnych na lokatach bankowych w spółkach radiofonii regionalnej

Lokowanie wolnych środków finansowych nie wpłynęło na ograniczenie przez spółki radiofonii regionalnej realizacji zadań nadawcy publicznego, a jednocześnie zabezpieczało je przed utratą wartości.

Rozgłośnie regionalne posiadały także akcje i udziały w innych podmiotach⁵⁶, których wartość wg stanu na dzień 31 grudnia 2008 r. wynosiła 110 tys. zł.

2. Przychody spółek radiofonii regionalnej. W latach 2006-2008 spółki radiofonii regionalnej uzyskały przychody w łącznej kwocie 645 645,2 tys. zł.

W kontrolowanym okresie przychody spółek wzrosły z 209 124,9 tys. zł w 2006 r. do 223 077,4 tys. zł w 2007 r. (o 6,7%), a następnie spadły do 213 442,9 tys. zł w 2008 r. (o 4,3% w stosunku do 2007 r.).

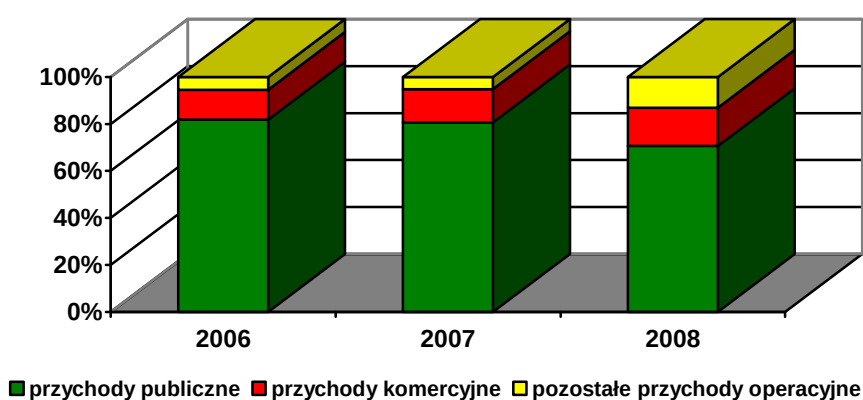
Najwyższymi przychodami ogółem w badanych latach dysponowało **Radio Wrocław** (średnio w roku 15 454 tys. zł), **Radio Kraków** (14 484 tys. zł) i **Radio Gdańsk** (13 913 tys. zł), a najniższymi **Radio Bydgoszcz** (10 987 tys. zł), **Radio Łódź**

⁵⁶ Spółki radiofonii regionalnej w dniu 3 lipca 2001 r. zawiązały spółkę Audytorium 17 obejmując każda po 6 udziałów o wartości 3 tys. zł (łącznie 102 udziały o wartości 51 tys. zł). Przedmiotem działalności tej spółki jest badanie rynku i opinii publicznej oraz doradztwo w zakresie prowadzenia działalności gospodarczej i zarządzania, a spółki radiofonii regionalnej korzystały z usług Audytorium 17 w zakresie pomiarów audytorium radiowego oraz pośrednictwa przy sprzedaży czasu antenowego. Ponadto 2 rozgłośnie (Łódź i Wrocław) posiadały akcje i udziały także w innych podmiotach (Łódzka Agencja Rozwoju Regionalnego S.A. w Łodzi i Tuba Studio we Wrocławiu) o wartości 59 tys. zł.

(11 330 tys. zł) i **Radio Kielce** (11 370 tys. zł). Różnica pomiędzy rozgłośnią dysponującą najwyższą kwotą przychodów (**Radio Wrocław**), a najniższą (**Radio Bydgoszcz**) wynosiła 29% (4 467 tys. zł) wynikała głównie z niższych przychodów uzyskiwanych z działalności własnej (komercyjnej), natomiast w mniejszym stopniu z niższych przychodów ze środków publicznych.

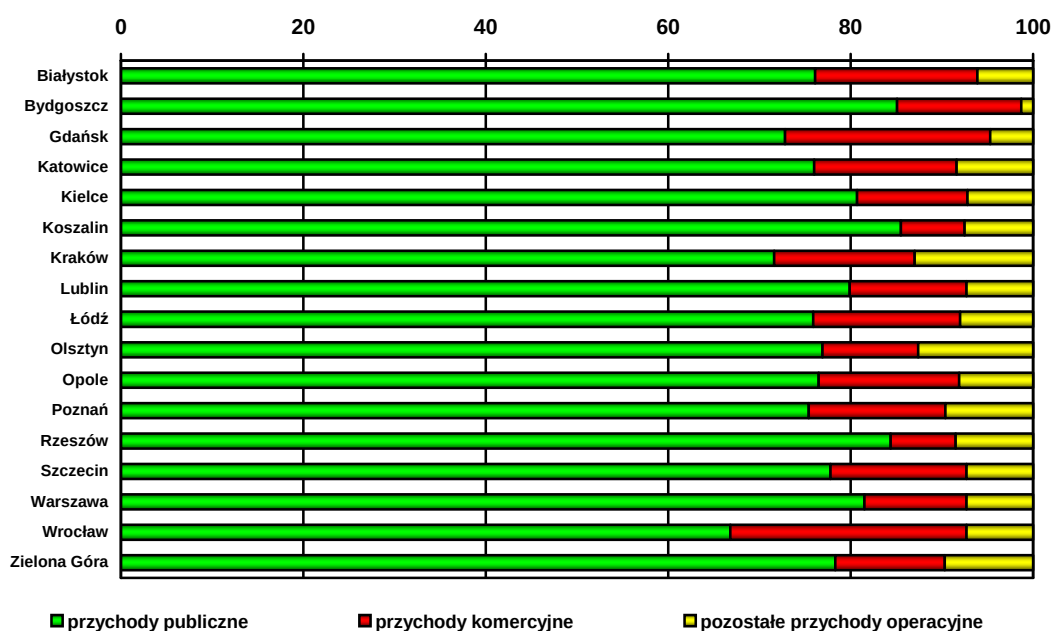
Podstawowym źródłem przychodów rozgłośni były **środki publiczne**, a uzupełnieniem środki pochodzące z własnej działalności komercyjnej oraz pozostałe przychody operacyjne. Udział poszczególnych rodzajów przychodów w kontrolowanym okresie wynosił: **środki publiczne** – 77,8% (kolejne lata w%: 81,9; 80,7; 70,6), komercyjne – 14,3% (12,6; 14,1; 16,3), pozostałe przychody operacyjne – 7,9% (5,5; 5,2; 13,1).

Wykres nr 14. Udział poszczególnych rodzajów przychodów

Średnią strukturę udziału przychodów według rodzajów w latach 2006-2008 w poszczególnych spółkach radiofonii regionalnej prezentuje poniższy wykres.

Wykres nr 15. Przychody spółek radiofonii regionalnej wg rodzajów

Środki publiczne⁵⁷ przekazywane przez KRRiT w latach 2006-2008 wyniosły 499 683,1 tys. zł. W 2008 r. przychody ze środków publicznych obniżyły się w stosunku do 2006 r. o 12,4% (21 075,8 tys. zł), przede wszystkim z powodu niższych wpływów pochodzących z opłat abonamentowych za używanie odbiorników radiowych i telewizyjnych.

W poniższej tabeli przedstawiono dane dotyczące wpływów środków publicznych przekazanych przez KRRiT spółkom radiofonii regionalnej w latach 2006-2008.

Tabela nr 2. Przychody publiczne spółek radiofonii regionalnej i ich udział w przychodach ogółem

spółka radiofonii regionalnej	2006 r.		2007 r.		2008 r.		średnio w okresie	
	tys. zł	% przy- chodów	tys. zł	% przy- chodów	tys. zł	% przy- chodów	tys. zł	% przy- chodów
Białystok	9 355,0	79,4	9 817,0	79,7	8 630,0	69,1	9 267,3	76,1
Bydgoszcz	9 225,0	89,7	10 512,0	88,0	8 320,0	77,5	9 352,3	85,1
Gdańsk	10 353,0	76,8	11 146,0	75,0	8 952,0	66,7	10 150,3	72,8
Katowice	9 987,0	78,1	11 269,0	79,8	8 872,0	70,1	10 042,7	76,0
Kielce	9 601,9	84,9	9 671,0	82,0	8 274,0	75,2	9 182,0	80,7
Koszalin	10 673,2	88,7	11 441,8	88,5	8 743,7	79,3	10 286,2	85,5
Kraków	10 546,3	72,3	11 540,7	75,8	9 073,4	66,6	10 386,8	71,6
Lublin	9 828,0	83,9	10 295,0	78,5	8 922,0	77,4	9 681,7	79,9
Łódź	8 727,0	78,6	9 073,3	80,0	7 984,2	69,2	8 594,8	75,9
Olsztyn	9 484,0	80,3	9 143,0	80,5	8 469,0	70,0	9 032,0	76,9
Opole	10 486,7	81,7	11 098,3	78,5	8 808,7	69,4	10 131,2	76,5
Poznań	10 804,0	82,0	10 545,0	76,3	9 486,0	67,8	10 278,3	75,4
Rzeszów	10 218,9	89,0	11 077,3	88,5	9 284,7	76,9	10 193,6	84,8
Szczecin	8 808,1	83,2	9 622,9	82,6	8 299,1	67,5	8 910,0	77,8
Warszawa	11 172,0	83,9	11 738,0	86,0	9 760,0	74,6	10 890,0	81,5
Wrocław	11 278,0	75,5	10 431,0	68,3	9 152,0	56,7	10 287,0	66,8
Zielona Góra	10 124,0	85,1	10 995,2	84,5	8 564,6	65,4	9 894,6	78,3
średnio w rozgłośniach	10 039,6	81,9	10 553,9	80,7	8 799,7	70,6	9 797,7	77,8
suma	170 671,2	X	179 416,5	X	149 595,4	X	166 561,0	X

W spółkach radiofonii publicznej w badanym okresie udział środków publicznych wynosił od 66,8% (**Radio Wrocław**) do 85,5% (**Radio Koszalin**). Największe obniżenie udziału tych środków w łącznych przychodach nastąpiło w **Radiu Zielona Góra** (o 19,7%) i **Radiu Wrocław** (o 18,8%), a najmniejsze w **Radiu Kraków** (o 5,7%) i **Radiu Lublin** (o 6,5%).

Uzyskiwane przez spółki radiofonii regionalnej **środki publiczne nie pokrywały kosztów działalności misyjnej**, a straty brutto w latach 2006-2008 wynosiły odpowiednio 11 459,9 tys. zł, 6 599,7 tys. zł i 28 117,5 tys. zł.

W 2006 r. ujemny wynik na działalności misyjnej osiągnęło 14 spółek radiofonii regionalnej, w 2007 r. - 10, a w 2008 r. - wszystkie 17.

We wszystkich badanych latach stratę na działalności misyjnej wykazało aż 10 rozgłośni, w dwóch latach – 4 rozgłośnie, a tylko 3 w jednym badanym roku. Największą stratę na działalności misyjnej łącznie w latach 2006-2008 wygenerowała

⁵⁷ Pochodzące z opłat abonamentowych za używanie odbiorników radiowych i telewizyjnych, odsetek za zwłokę w ich uiszczeniu, kar za używanie nie zarejestrowanych odbiorników radiowych i telewizyjnych.

Radio Poznań (6 710,2 tys. zł) i **Radio Gdańsk** (6 446,2 tys. zł), a najmniejszą **Radio Zielona Góra** (267,2 tys. zł) i **Radio Lublin** (384,9 tys. zł).

Wpływ na wykazywane straty na działalności misyjnej, oprócz wysokości uzyskiwanych środków publicznych, miał również **sposób ewidencjonowania** przez spółki radiofonii regionalnej **przychodów i kosztów związanych z realizacją misji**.

Obowiązek i zasady prowadzenia odrębnych ewidencji przychodów i kosztów związanych z realizacją zadań nadawcy publicznego ustalono w rozporządzeniach KRRiT⁵⁸ wydanych na podstawie art. 31a ust. 3 ustawy o radiofonii⁵⁹. Zasady te zostały sformułowane w stopniu ogólności umożliwiającym rozgłośniom dużą swobodę w określaniu wewnętrznych zasad rozdziału przychodów i kosztów pomiędzy działalność misyjną i komercyjną.

W trakcie kontroli ewidencjonowania przychodów i kosztów oraz ich klasyfikowania NIK stwierdziła, że poszczególne spółki radiofonii regionalnej przyjęły i **stosowały różne zasady klasyfikowania przychodów i kosztów** do działalności misyjnej oraz pozostałej (komercyjnej).

W 6 rozgłoszeniach do **przychodów** z misji zaliczano jedynie środki przekazane przez KRRiT, w 7 rozgłoszeniach środki z KRRiT oraz odsetki od tych środków w okresie ich utrzymywania na rachunku bankowym. Natomiast w 4 rozgłoszeniach do przychodów z misji publicznej wliczano także inne przychody np. związane ze sprzedażą audycji, licencji i praw będących własnością spółek wykorzystywanych do realizacji misji, z wynajmu środków technicznych używanych do realizacji misji, dotacje i granty.

Do **kosztów** działalności misyjnej rozgłoszenie zaliczały m.in. koszty bezpośrednie programu oraz obsługi, przygotowania i realizacji audycji, koszty utrzymania redakcji wewnętrznych oraz studiów zamiejscowych, wynagrodzenia dziennikarzy, a także koszty emisji i utrzymania nadajników.

Koszty związane z działalnością komercyjną stanowiły wynagrodzenia pracowników działów handlowych, marketingu i promocji, koszty reprezentacji i reklamy oraz produkcji programów i audycji sponsorowanych.

Natomiast **w sposób zróżnicowany rozgłoszenie dokonywały przyporządkowania kosztów niezwiązanych bezpośrednio z danym rodzajem działalności**. Przykładowo:

⁵⁸ Rozporządzenie KRRiT z dnia 3 czerwca 2004 r. w sprawie uzupełnienia opisu zasad prowadzenia dokumentacji związanej z polityką rachunkowości w spółkach radiofonii i telewizji publicznej oraz określenia sposobu sporządzania sprawozdań kwartalnych i rocznych składanych KRRiT przez spółki radiofonii i telewizji publicznej (Dz. U. Nr 148, poz. 1566) oraz rozporządzenie KRRiT z dnia 22 kwietnia 2008 r. w sprawie sposobu prowadzenia przez spółki publicznej radiofonii i telewizji dokumentacji w oparciu o zasady rachunkowości oraz sporządzania sprawozdań składanych przez zarządy tych spółek KRRiT (Dz. U. Nr 84, poz. 515).

⁵⁹ Rozporządzenia KRRiT przywołane w przypisie 14.

- W **Radiu Bydgoszcz, Katowice, Olsztyn i Opole** podstawowym kryterium klasyfikowania kosztu działalności misyjnej było ustalenie, czy zostałyby on poniesiony w przypadku zaprzestania prowadzenia działalności komercyjnej.
- W **Radiu Kraków** na koniec miesiąca dokonywano przebiegowań kosztów nie dających się wprost i jednoznacznie przyporządkować na podstawie dokumentu źródłowego do określonego rodzaju działalności, a w procedurach dotyczących ujmowania w księgach rachunkowych przychodów i związanych z nimi kosztów w odniesieniu do działalności misyjnej i komercyjnej nie określono zasad przebiegowywania kosztów ujmowanych w układzie kalkulacyjnym na konta kosztów wytworzenia prowadzone odrębnie dla tych typów działalności. W latach 2006-2007 koszty techniki w całości obciążały realizację misji publicznej. W związku z ustaleniem w 2008 r. algorytmu podziału kosztów ogólnozakładowych i techniki proporcjonalnie do udziału danego rodzaju sprzedaży (misyjna i komercyjna) w przychodach Spółki koszty własne sprzedaży pozaabonamentowej wzrosły z 930,9 tys. zł do 1 855,1 tys. zł (o 99,3%)
- W **Radiu Lublin** podstawą rozdzielenia kosztów, których nie można było w sposób oczywisty powiązać z jednym typem działalności, był wskaźnik wykorzystania 1 godziny emisji na nadawanie reklam w ciągu roku (uzyskiwany z systemu Mediacom 4.2.), który dla objętych kontrolą lat wynosił odpowiednio: 0,98 %, 1,71 %, 1,02 %, podobnie było w **Radiu Białystok**, gdzie koszty ogólne dzielono wg wskaźnika udziału czasu emisji reklam do czasu emisji programu ogółem na koniec okresu sprawozdawczego.
- W **Radiu Kielce** rozliczenie kosztów pośrednich, a mianowicie kosztów transportu, techniki i kosztów ogólnozakładowych dokonywane było przy pomocy kluczy podziałowych np. koszty transportu dzielono proporcjonalnie do ilości przejechanych kilometrów na rzecz poszczególnych komórek organizacyjnych.
- W **Radiu Zielona Góra** koszty dotyczące łącznie działalności misyjnej i komercyjnej ewidencjonowano jako koszty działalności misyjnej. W efekcie ww. działań w 2006 r. i 2008 r. rozgłośnia nie wykazała żadnych kosztów działalności komercyjnej, a w 2007 r. kwotę 165,3 tys. zł. Kontrola sposobu ewidencjonowania kosztów działalności komercyjnej wykazała, że koszty uzyskania ww. przychodów (według przyjętego w spółce sposobu ewidencjonowania zdarzeń) winny ulec zwiększeniu o kwoty: 29,8 tys. zł (2006 r.), 52,0 tys. zł (2007 r.) i 37,2 tys. zł (2008 r.). Jednocześnie o powyższe kwoty winny ulec zmniejszeniu koszty działalności misyjnej.

Ze względu na **niejednolite zasady klasyfikowania** przez poszczególne rozgłośnie przychodów i kosztów do działalności misyjnej, wykazywany wynik finansowy nie odzwierciedlał w pełni faktycznej sytuacji związanej z realizacją przez spółki radiofonii publicznej zadań nadawcy publicznego.

Pomimo iż uzyskiwane przez spółki radiofonii regionalnej środki publiczne nie pokrywały kosztów działalności misyjnej, rozgłośnie wykonywały przyjęte założenia programowe, **współfinansując realizację zadań nadawcy publicznego środkami uzyskanymi z działalności komercyjnej oraz pozostałej**. Bez przychodów z własnej działalności wypełnienie obowiązków w zakresie zadań misyjnych, byłoby utrudnione lub prowadziłyby do ograniczeń w emitowanym programie. Zmniejszające się przychody środków publicznych wpłynęły również na podjęcie przez organy

spółek radiofonii regionalnej działań zmierzających do zwiększenia przychodów z własnej działalności.

W kontrolowanym okresie w spółkach radiofonii regionalnej systematycznie **wzrastały przychody komercyjne oraz pozostałe przychody operacyjne**, które wyniosły 38 453,8 tys. zł w 2006 r., 43 669,1 tys. zł w 2007 r. (wzrost 13,6%), i 63 848,4 tys. zł (wzrost 46,2%), a ich udział w przychodach ogółem rozgłośni wynosił odpowiednio 18,1%, 19,3% i 29,4%.

W przychodach komercyjnych w latach 2006-2008 dominowały wpływy ze sprzedaży czasu antenowego i audycji sponsorowanych (68 913 tys. zł) oraz ze sprzedaży programów i audycji oraz usług produkcyjno-technicznych (8 763,6 tys. zł).

W pozostałych przychodach operacyjnych bardzo istotną pozycję stanowiły przychody ze **zwrotu** podatku od towarów i usług (VAT)⁶⁰ i kwoty odpisów amortyzacyjnych od środków trwałych nabytych przez spółki z dodatkowych środków przekazanych przez KRRiT. Przychody z podatku VAT w badanym okresie wyniosły 18 094,6 tys. zł i stanowiły 2,8% wszystkich przychodów, z tego w 2008 r. 12 342 tys. zł (tj. 5,8% przychodów), co w istotny sposób **wpłynęło na wyniki** uzyskane przez spółki radiofonii regionalnej w tym roku. NIK zauważa, że przychody z tego tytułu miały **charakter jednorazowy**. Przychody z odpisów od zakupionych środków trwałych wyniosły 9 528,7 tys. zł.

Ponadto rozgłośnie uzyskiwały przychody finansowe, które stanowiły głównie **odsetki od środków pieniężnych** zgromadzonych na rachunkach bankowych i w kontrolowanym okresie wyniosły one 8 674,1 tys. zł (1,3% przychodów ogółem), Przychodami spółek radiofonii regionalnej były także dotacje i granty (łącznie w badanym okresie 3 019,7 tys. zł) przeznaczone i wykorzystane na działalność inwestycyjną oraz realizację programów i audycji misyjnych.

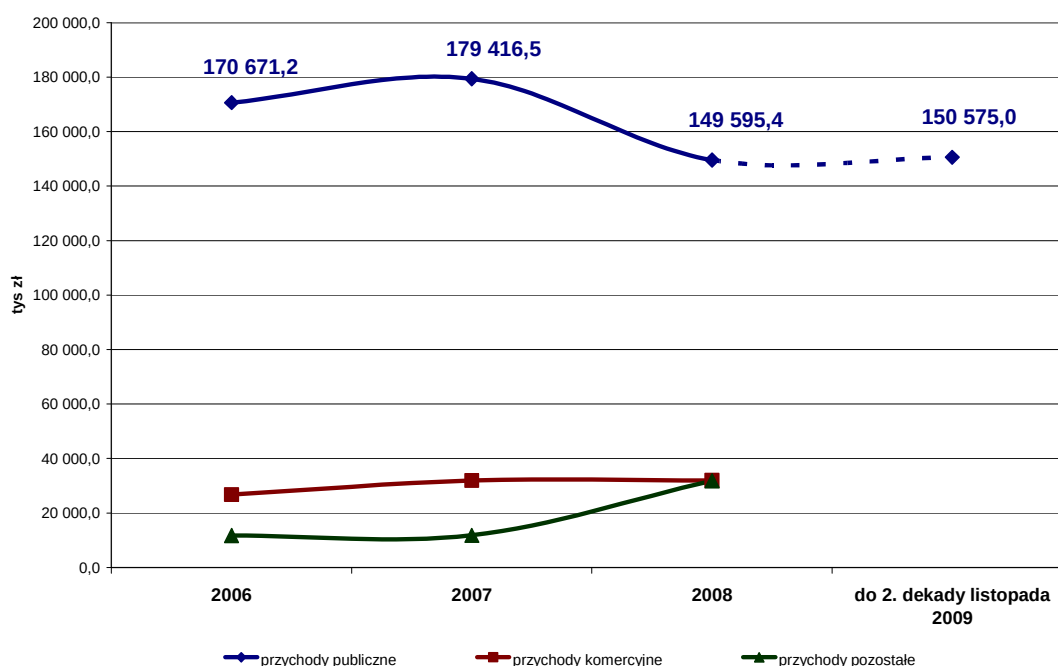
- *Najwyższe kwoty zwrotu podatku VAT w badanym okresie otrzymały: **Radio Zielona Góra** (2 272,2 tys. zł), **Radio Wrocław** (1 800 tys. zł), a najniższe **Radio Koszalin** (28,4 tys. zł) i **Radio Gdańsk** (50,7 tys. zł), natomiast najwyższe przychody finansowe uzyskało **Radio Gdańsk** (1 267,4 tys. zł) i **Radio Opole** (1 236,3 tys. zł).*
- *W **Radiu Wrocław** przychody z działalności komercyjnej oraz pozostałe przychody operacyjne wzrosły z 3 665 tys. zł w 2006 r. do 6 996 tys. zł w 2008 r. tj. o 91%, a ich udział przychodach ogółem wzrósł z blisko 25% do ponad 43%, natomiast najniższe wpływy z działalności komercyjnej uzyskało **Radio Bydgoszcz** (4 903 tys. zł), jednak ich udział w przychodach ogółem wzrósł z 10% w 2006 r. do 22% w 2008 r.*

⁶⁰ Spółki radiofonii regionalnej występowały o zwrot odprowadzonego podatku od towarów i usług VAT od działalności misyjnej finansowanej z wpływów abonamentowych na podstawie wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 9 września 2004 r. sygnatura K2/03 OTK-A 2004/8/83. Zwrot VAT następował sukcesywnie na podstawie wniosków kierowanych przez rozgłośnie.

- Przychody ze sprzedaży czasu antenowego na najwyższym poziomie uzyskiwały głównie rozgłośnie mające siedziby w dużych aglomeracjach, np. **Wrocławiu, Gdańsku i Poznaniu**, a także rozgłosniach o najmniejszej liczbie mieszkańców np. w **Kielcach, Opolu, Olsztynie** czy **Zielonej Górze**. W dużych aglomeracjach wysokość przychodów ze sprzedaży czasu antenowego wynikała z relatywnie dużego rynku usługodawców i właściwym działaniem służb pozyskujących ten rodzaj usług, natomiast w ośrodkach mniejszych – dobrze zorganizowaną siecią w pozyskiwaniu usługodawców.
- W sprzedaży programów sponsorowanych największe przychody w badanych latach uzyskało **Radio Wrocław** i **Radio Zielona Góra** (1 209 tys. zł i 1 126 tys. zł), natomiast najmniejsze **Radio Opole** i **Radio Warszawa** (19 tys. zł i 40 tys. zł). Wśród spółek radiofonii regionalnej znaczącą sprzedaż własnych programów i audycji miało **Radio Kraków** i **Radio Bydgoszcz** (554 tys. zł i 540 tys. zł), przychodów w tym zakresie nie uzyskało natomiast **Radio Olsztyn**. W sprzedaży usług produkcyjno-technicznych dominowało **Radio Kraków** (1 598 tys. zł) i **Radio Gdańsk** (1 216 tys. zł).

Na poniższym wykresie przedstawiono zmiany w poszczególnych grupach przychodów spółek radiofonii regionalnej.

Wykres nr 16. Zmiany w przychodach spółek radiofonii regionalnej w latach 2006-2009

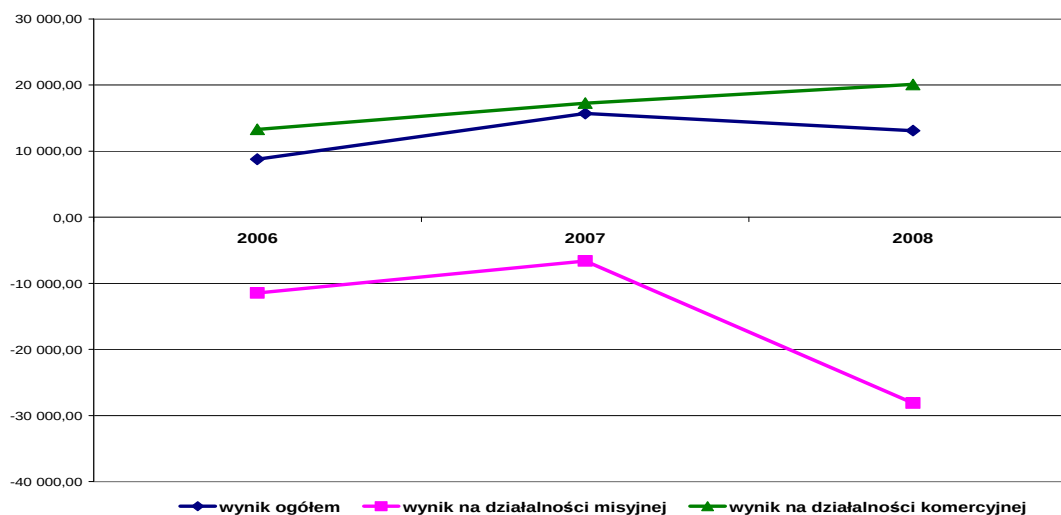

W kontrolowanym okresie spółki radiofonii regionalnej wykazały **wynik** na działalności komercyjnej ogółem łącznie w kwocie **50 678,3 tys. zł**. Wyniki finansowe rozgłosni z tej działalności systematycznie **wzrastały** z 13 301,0 tys. zł w 2006 r. do 20 101,3 tys. zł w 2008 r. (o 51,1%).

- Najwyższy łączny wynik w latach 2006-2008 uzyskały: **Radio Wrocław** (8 463 tys. zł), **Radio Poznań** (5 141,2 tys. zł) i **Radio Gdańsk** (5 052,3 tys. zł). Uzyskaniu korzystnych wyników przez te rozgłośnie sprzyjał m.in. wysoki stopień aktywności w sprzedaży czasu antenowego oraz przychody z mienia.

- Najmniej korzystne wyniki uzyskało **Radio Koszalin** (w całym okresie wystąpiła strata w kwocie 58,6 tys. zł) i **Radio Lublin** (650,4 tys. zł). Strata na działalności komercyjnej w Radiu Koszalin w 2006 i 2007 r. była wynikiem nieprawidłowości w zawartych umowach najmu (dzierżawy) oraz organizacji pracy w dziale zajmującym się działalnością komercyjną rozgłośni.

Wykres nr 17. Wyniki finansowe na działalności spółek radiofonii regionalnej w latach 2006-2008 (bez pozostałej działalności operacyjnej)

W poniższej tabeli przedstawiono dane dotyczące uzyskiwanych wyników na działalności ogółem, misyjnej i komercyjnej (bez pozostałej działalności operacyjnej) w latach 2006-2008 dla wszystkich 17 spółek radiofonii regionalnej.

Tabela nr 3. Wyniki brutto spółek radiofonii regionalnej

lp.	spółka radiofonii regionalnej	wynik brutto na działalności przez spółkę radiofonii publicznej w tys. zł w roku								
		2006			2007			2008		
		ogółem	misja	komercja	ogółem	misja	komercja	ogółem	misja	komercja
1	Białystok	334,0	-290,6	493,7	885,0	169,9	545	1 466,0	-400,3	1,2
2	Bydgoszcz	-743,0	-1 366,9	424,0	1 099,0	-116,3	997,3	-147,9	-1 229,3	1 038,9
3	Gdańsk	423,0	-1 740,0	1 524,5	714,0	-1 689,3	1 776,4	450,0	-3 016,9	1 751,4
4	Katowice	39,0	-1 457,6	1 342,6	376,0	-1 016,3	1 306,7	-8,0	-2 351,5	1 643,8
5	Kielce	97,0	-467,0	348,0	975,0	-408,0	837,0	759,0	-1 557,0	1 074,0
6	Koszalin	178,0	-233,9	-118,9	645,1	434,4	-122,4	-87,3	-1 261,5	182,7
7	Kraków	529,5	-1 527,1	384,1	475,9	-1 060,2	447,2	200,9	-2 333,6	696,1
8	Lublin	804,0	196,6	196,7	1 171,0	229,0	123,6	-167,0	-810,5	330,1
9	Łódź	272,3	-700,3	697,0	288,2	-859,8	882,4	822,4	-1 313,3	832,8
10	Olszyn	1 170,0	-664,6	971,4	868,0	-385,4	1 070,5	2 009,0	-478,2	792,8
11	Opole	959,5	-210,9	709,0	1 718,3	366,0	960,3	937,4	-1 451,7	1 006,5
12	Poznań	336,0	-1 552,2	1 474,2	427,0	-1 656,6	1 584,0	686,0	-3 501,4	2 083,0
13	Rzeszów	440,8	-420,0	296,4	1 075,8	261,7	550,3	550,0	-1 695,3	500,0
14	Szczecin	577,1	-880,3	992,7	1 496,3	-169,1	1 509,7	1 608,1	-1 772,1	1 790,1
15	Warszawa	1 440,3	382,7	270,2	1 100,3	266,4	618,7	330,5	-2 079,6	989,4
16	Wrocław	1 219,0	-897,0	1 993,0	1 874,0	-1 134,0	2 811,0	1 987,0	-2 061,0	3 659,0
17	Zielona G.	703,7	369,2	1 302,4	511,0	167,9	1 378,3	1 710,4	-804,3	1 729,5
razem w rozgłoszeniach		8 780,8	-11 459,9	13 301,0	15 699,9	-6 599,7	17 276,0	13 106,5	-28 117,5	20 101,3
średnio w rozgłoszeniach		516,52	-674,1	782,4	923,5	-388,2	1 016,2	771,0	-1 654,0	1 182,43

Dane zawarte w powyższej tabeli wskazują na duże zróżnicowanie wyników uzyskiwanych przez poszczególne spółki zarówno w odniesieniu do działalności misyjnej jak i pozostałej, co związane było ze zróżnicowanym sposobem

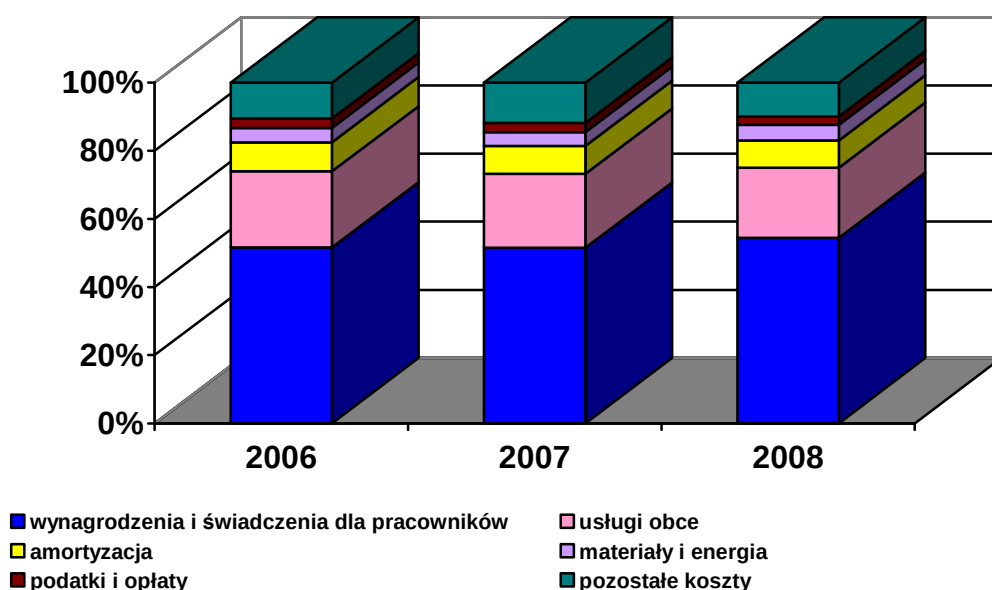
klasyfikowania przychodów i kosztów, jak również możliwościami pozyskania dodatkowych środków (najem pomieszczeń, sprzedaż czasu antenowego).

3. Koszty działalności spółek radiofonii regionalnej. Ogólne koszty poniesione przez spółki radiofonii regionalnej w latach 2006-2008 wyniosły 607 521,7 tys. zł i w poszczególnych latach ulegały niewielkim zmianom. **Obniżenie kosztów** nastąpiło w 2008 r. w stosunku do 2007 r. o 7 543 tys. zł (o 3,6%), i o 527,2 tys. zł (0,3%) w stosunku do 2006 r. m.in. dzięki opracowaniu i wdrożeniu programów racjonalizujących ponoszone koszty⁶¹.

W strukturze kosztów rodzajowych największą pozycję stanowiły wynagrodzenia i świadczenia na rzecz pracowników (52,5%), a następnie zakup usług obcych (21,5%), amortyzacja (8,3%), zakup materiałów i energii (4,3%), podatki i opłaty (2,6%). Pozostałe koszty stanowiły 10,8%.

Poniżej przedstawiono w formie graficznej średnią strukturę kosztów rodzajowych poniesionych przez spółki radiofonii regionalnej poszczególnych lat.

Wykres nr 18. Średnia struktura kosztów rodzajowych w spółkach radiofonii regionalnej w latach 2006-2008

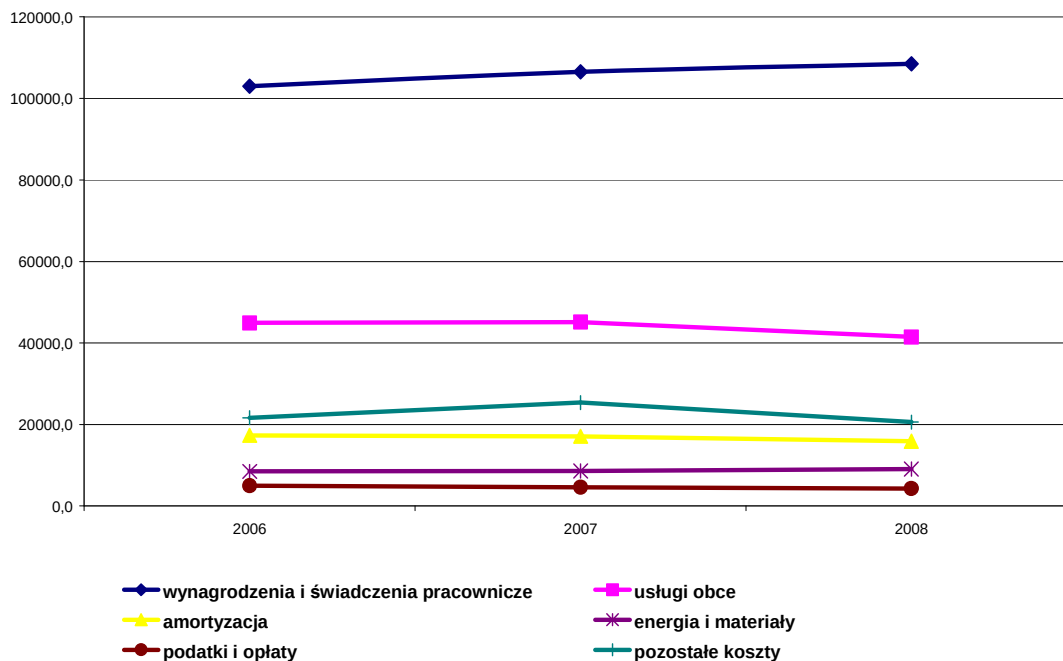
Dane dotyczące średniej struktury kosztów rodzajowych poniesionych przez poszczególne spółki radiofonii regionalnej w badanym okresie przedstawiono w poniższej tabeli .

⁶¹ Zagadnienia dotyczące programów oszczędnościowych przedstawiono w pkt 3.2.2. ppkt 5 niniejszej informacji.

Tabela nr 4. Struktura kosztów rodzajowych w latach 2006-2008

lp.	spółka radiofonii regionalnej	udział w % w kosztach ogółem kosztów rodzajowych obejmujących					
		wynagrodzenia i świadczenia dla pracowników	zakup usług obcych	amortyzację	zakup energii i materiałów	podatki i opłaty	pozostałe koszty
1.	Białystok	48,3	18,7	7,7	4,1	3,2	18,0
2.	Bydgoszcz	58,1	13,1	10,6	4,5	3,4	10,3
3.	Gdańsk	54,9	17,4	11,3	4,1	3,1	9,2
4.	Katowice	51,7	15,5	8,2	4,3	1,9	18,4
5.	Kielce	54,7	19,8	11,5	3,4	1,3	9,3
6.	Koszalin	45,6	21,4	11,6	5,1	5,4	10,9
7.	Kraków	50,0	20,9	9,9	5,0	3,1	11,1
8.	Lublin	54,2	24,2	5,1	5,8	2,4	8,3
9.	Łódź	57,5	19,0	8,5	5,4	3,2	6,4
10.	Olszyn	56,1	22,9	7,1	3,5	1,9	8,5
11.	Opole	49,6	21,5	8,1	5,5	1,7	13,6
12.	Poznań	49,1	28,6	5,9	4,3	1,3	10,8
13.	Rzeszów	53,2	23,3	8,2	4,1	3,3	7,9
14.	Szczecin	53,1	20,5	7,4	4,4	2,2	12,4
15.	Warszawa	50,8	30,1	7,1	2,8	1,7	7,5
16.	Wrocław	50,1	27,3	5,5	3,8	2,3	11,0
17.	Zielona Góra	55,9	21,8	7,4	2,9	3,5	8,5
średnio w rozgłośniach		52,5	21,5	8,3	4,3	2,6	10,8

Wykres nr 19. Zmiany kosztów rodzajowych w spółkach radiofonii regionalnej w latach 2006-2008

Wynagrodzenia i świadczenia dla pracowników stanowiły ponad połowę kosztów spółek radiofonii regionalnej i wzrosły w kontrolowanym okresie o 5,4%.

Tak wysokie koszty wynikały m.in. ze stanu zatrudnienia i dokonywanych zmian, rodzaju zatrudnienia oraz obowiązujących w spółkach układów zbiorowych (zakładowych) pracy. Ponadto wpływ na wysokość kosztów wynagrodzeń miały wynagrodzenia członków rad nadzorczych, które w badanych latach wyniosły ponad 8 700 tys. zł stanowiąc 2,7% tej grupy kosztów.

Przeciętne zatrudnienie (w przeliczeniu na etaty) w latach 2006-2008 wynosiło odpowiednio: 93,3; 92,9 i 91,6. W poszczególnych spółkach radiofonii regionalnej wystąpiło znaczne zróżnicowane zatrudnienia, które wahało się od 63,6 etatów w **Radiu Warszawa** w 2006 r. do 112,4 etatów w **Radiu Katowice** w 2008 r., wynikające m.in. ze zlecania niektórych prac podmiotom zewnętrznym np. sprzątanie, ochrona obiektów, usługi techniczne.

- W **Radiu Olsztyn, Opole, Koszalin, Szczecin, Zielona Góra** nie było pracowników etatowych wykonujących m.in. czynności ochrony obiektów i sprzątania.
- **Radio Warszawa** korzystało odpłatnie z usług technicznych Polskiego Radia SA w Warszawie.

Poniesione przez spółki radiofonii regionalnej koszty związane z rozwiązaniem umów o pracę opisano w pkt 3.2.2 ppkt 8 niniejszej informacji.

W **kosztach zakupu usług obcych** najpoważniejszą pozycję stanowiły koszty usług transmisyjnych (emisja, dosył sygnału oraz częstotliwość) Udział w kosztach tych usług zmniejszył się w 2008 r. o 3 840 tys. zł (blisko 8%) w stosunku do 2006 r. z uwagi na dokonane przez spółki radiofonii regionalnej korekty kosztów emisji (za lata 2006-2008), będące wynikiem zmian umów z usługodawcą.

Przeprowadzona przez NIK kontrola 89 udzielonych przez spółki radiofonii regionalnej **zamówień na usługi i dostawy** w kwocie 7 552,1 tys. zł sfinansowanych z wydatków bieżących, wykazała w **8 przypadkach (9%) nieprawidłowości**, w tym w 7 dotyczących wyboru dostawcy i w jednym przypadkiem naruszającą zasadę gospodarności.

- W **Radiu Zielona Góra** w 2007 r. i 2008 r. wydatkowanie środków na materiały promocyjne i reklamowe (184, tys. zł i 208,7 tys. zł) następowało co najmniej w kilkunastu częściach bez stosowania pzp, w sytuacji gdy ich łączna wartość w każdym roku przekraczała wyrażoną w złotych równowartość kwoty 14 tys. euro.
- W **Radiu Łódź** niecelowo i niegospodarnie wydatkowano 43,9 tys. zł na projekt aranżacji części budynku rozgłośni, według wyjaśnień głównego inżyniera zlecenia dokonano na podstawie osobistej znajomości z wykonawcą. Powyższe okoliczności wskazują na możliwość wystąpienia mechanizmów korupcyjnych.
- W **Radiu Olsztyn** –nieprawidłowości stwierdzono w trzech spośród czterech zbadanych zamówień (kwota 536,6 tys. zł). Dotyczyły one naruszenia zasady uczciwej konkurencji w zapisach specyfikacji istotnych warunków zamówienia (SIWZ). Ponadto nierzetelnie sporządzono protokoły z 2 postępowań, w których nie zawarto danych dotyczących umowy.

Istotną pozycję w kosztach stanowiły **odpisy amortyzacyjne od środków trwałych** oraz wartości niematerialnych i prawnych wynoszące 50 349,3 tys. zł.

W kontrolowanym okresie uległy one zmniejszeniu z 17 341,2 tys. zł w 2006 r. do 15 903,5 tys. zł w 2008 r., tj. o 8,3%.

Najniższych odpisów w latach 2006-2008 dokonało **Radio Lublin** (1 752 tys. zł), a najwyższych **Radio Gdańsk** (4 535 tys. zł).

4. W latach 2006-2008 spółki radiofonii regionalnej **wydatkowały na inwestycje** 36 294,8 tys. zł. Środki przeznaczone na zadania inwestycyjne w stosunku do odpisów amortyzacyjnych wynosiły tylko 72,0%, co wskazuje, że ponoszone w tym zakresie koszty nie pokrywały prostego odtwarzania środków trwałych oraz wartości niematerialnych i prawnych. W perspektywie długoterminowej sytuacja taka może być jednak niekorzystna dla zapewnienia odtworzenia majątku trwałego.

Zadania inwestycyjne finansowane były w 88,1% środkami własnymi spółek radiofonii regionalnej, pozostałe 11,9% (4 309,1 tys. zł) stanowiły dodatkowe środki przekazane przez KRRiT na podstawie wniosków zarządów. Wydatki inwestycyjne dotyczyły przede wszystkim dostaw sprzętu informatycznego z oprogramowaniem, w tym wprowadzającego nowe możliwości w zapisach i emisji audycji (np. wyposażenie studia radiowego), środków transportowych (m.in. wozów reporterskich) oraz w mniejszym stopniu – robót i usług budowlano-montażowych. Badaniami kontrolnymi objęto 62 zakończone zadania inwestycyjne, na które wydatkowano 9 006,4 tys. zł (24,8%) poniesionych przez spółki radiofonii regionalnej kosztów w tym zakresie. Stwierdzone **nieprawidłowości dotyczyły 7 zadań** na kwotę 1 351,8 tys. zł (15,0 % wydatków), które realizowano w 4⁶² spółkach. W 6 zadaniach nieprawidłowości dotyczyły stosowania przepisów pzp oraz w jednym realizacji inwestycji niezgodnie z warunkami umowy. Pomimo stwierdzonych nieprawidłowości, zakończone zadania zostały prawidłowo rozliczone i przyjęte na stan majątku trwałego.

- W **Radiu Zielona Góra** postępowanie przetargowe dotyczące zakupu sprzętu komputerowego oraz systemu DigAs (o wartości 555,4 tys. zł), przeprowadzono z naruszeniem art. 32 ust 2 pzp, dokonując podziału zamówienia na 5 odrębnych zamówień. Ponadto 20 dni po upływie terminu zakończenia zadania wprowadzono zmiany w umowie zawartej z dostawcą, naruszając art. 144 ust. 1 pzp. Osoby uczestniczące w postępowaniu nie dopełniły obowiązku złożenia oświadczeń o braku lub istnieniu okoliczności powodujących wyłączenie z postępowania (art. 17 ust. 2 pzp). Przekazane prezesowi Urzędu Zamówień Publicznych sprawozdania o udzielonych zamówieniach w 2007 i 2008 r. sporządzono nierzetelne.

- W **Radiu Koszalin** przy realizacji zadania System Kontroli Dostępu (kwota 155,4 tys. zł) wykonawcy wypłacono 51,2 tys. zł przed zakończeniem i odbiorem zadania (niezgodnie z umową) po potwierdzeniu dokumentów płatniczych przez pracownika spółki odpowiedzialnego za to zadanie. Pracownik ten swoje działanie wyjaśnił niemożnością dokonania pełnego rozliczenia umowy przez wykonawcę ze względu na inne, bliżej nieokreślone i nieprzewidziane trudności.

⁶² Radio Gdańsk, Radio Koszalin, Radio Łódź i Radio Zielona Góra.

- W **Radiu Łódź** przy opisie przedmiotu zamówienia w SIWZ (samochód dostawczy) określono rodzaj silnika charakterystyczny wyłącznie dla konkretnej marki, naruszając tym samym zasady konkurencji. Zamówienie na dostawę samochodu dostawczego prezes zarządu złożył na 6 dni przed podpisaniem umowy naruszając termin wykonania zamówienia (7 dni po podpisaniu umowy). Przy zamówieniu dotyczącym montażu i uruchomienia systemu emisyjnego (wartość szacunkowa zamówienia netto 1 000 tys. zł) wskutek niezachowania należytej staranności przy ustalaniu wartości szacunkowej zamówienia oraz udzielanie zamówienia w trybie dialogu konkurencyjnego prowadzonym tylko z jednym wykonawcą, rozgłoszenia pozbawiła się możliwości zakładanego w tym trybie porównania rozwiązań i cen oraz naraziła się na dowolność w ustalaniu ceny przez wykonawcę (jedyne). Zaoferowane przez tego wykonawcę cena aż o 48 % przewyższała kwotę, którą Radio Łódź zamierzało przeznaczyć na realizację tego zamówienia. Przy dostawie sprzętu i montażu sprzętu komputerowego, nie naliczono kar umownych za nieterminową realizację zadania.
- W **Radiu Gdańsk** przy zakupie urządzeń i oprogramowania o wartości 82,3 tys. zł przedmiot zamówienia został opisany w SIWZ niezgodnie z art. 29 ust. 2 i 3 pzp, tj. w sposób utrudniający uczciwą konkurencję poprzez wskazanie znaków towarowych.

5. Zarządy spółek radiofonii regionalnej (zgodnie z kompetencjami zawartymi w art. 201 § 1 ksh), prowadzą sprawy spółek i reprezentują je na zewnątrz. Zadania, tryb działania oraz obowiązki i uprawnienia zarządów określają ponadto przepisy ustawy o radiofonii, a także postanowienia statutów spółek oraz regulaminów zarządów⁶³. Zarządy pracowały w składach od 1 do 3 osób (co wynikało z ustaleń liczby członków zarządów od 1 do 3 w uchwałach rad nadzorczych oraz zmian w składach zarządów spowodowanych odwołaniem lub zawieszeniem ich członków⁶⁴). Pomimo upływu III kadencji zarządu oraz zmian osobowych w trakcie IV kadencji, w kontrolowanym okresie **ciągłość pracy** tego organu oraz reprezentacja spółek przy wykonywaniu zadań **została zapewniona**.

- W **Radiu Bydgoszcz i Kielce** ustalono jednoosobowy skład zarządu.
- W **Radiu Katowice, Kraków i Warszawa** oddelegowano do pracy w zarządzie członków rad nadzorczych.

Zarządy spółek radiofonii regionalnej działały zgodnie z uregulowaniami zawartymi w statutach spółek oraz regulaminach zarządów, ich praca była rzetelnie dokumentowana, a uchwały podejmowano z zachowaniem quorum. Liczba i terminy posiedzeń uzależnione były od ilości oraz terminowości załatwianych spraw i wypełniały wymogi częstotliwości posiedzeń określone w regulaminach zarządów. W kontrolowanym okresie najwięcej posiedzeń (260) odbyły zarządy Radia Kielce, natomiast najmniej (59) Radia Rzeszów. W 15 z 17 spółek radiofonii regionalnej

⁶³ Regulaminami pracy zarządu zatwierdzonymi przez rady nadzorcze.

⁶⁴ W Radiu Olsztyn Rada Nadzorcza zawiesiła prezesa Zarządu w pełnieniu funkcji z dniem 1 lutego 2009 r. najpierw na okres 3 miesięcy, a następnie na czas nieokreślony. Pomimo niewykonywania pracy ww. osobie wypłacano wynagrodzenie w wysokości 19,9 tys. zł. miesięcznie.

protokołowano posiedzenia zarządów oraz prowadzono rejestry uchwał tego organu stwierdzone uchybienia dotyczyły m.in.:

- W **Radiu Lublin** nie prowadzono rejestru uchwał.
- W **Radiu Białystok** rejestr protokołów i uchwał zaprowadzono w 2008 r. po kontroli Rady Nadzorczej, która zobowiązała Zarząd do prowadzenia rejestrów aktów prawnych wydawanych przez Zarząd, wskazywania w ich treści podstaw prawnych oraz prowadzenia jednolitej numeracji. Z posiedzenia w dniu 2 stycznia 2006 r. sporządzono dwa protokoły o takim samym numerze, różniące się treścią, zaś z posiedzenia, które odbyło się w dniu 31 marca 2006 r., protokołu nie sporządzono. Przyczyną powyższych nieprawidłowości był brak należytej staranności i błędy popełnione przez pracownika sporządzającego dokumentację z posiedzeń zarządu, który wskutek utraty zaufania został odsunięty od uczestniczenia w posiedzeniach.

Na podstawie poddanych analizie protokołów ustalono, że zarządy 9 spółek podejmowały w trakcie posiedzeń decyzje dotyczące realizacji misji publicznej, w tym 4 spółek w zakresie oferty programowej adresowanej do mniejszości narodowych i etnicznych oraz społeczności posługujących się językiem regionalnym.

Prezes Zarządu **Radia Zielona Góra** wyjaśnił, iż na posiedzeniach Zarządu nie zajmowano się zadaniami spółki wynikającymi z realizacji misji publicznej, natomiast podejmowały je cotygodniowe kolegia redakcyjne (redaktor naczelny, kierownicy wszystkich działów).

W związku ze spadkiem wpływów abonamentowych zarządy spółek radiofonii publicznej podejmowały działania zmierzające do zwiększenia przychodów z innych źródeł oraz ograniczenia ponoszonych kosztów, m.in. 7 spółek radiofonii regionalnej⁶⁵ opracowało w latach 2007-2008 programy restrukturyzacji (naprawcze, oszczędnościowe), zmierzające do obniżenia kosztów i zwiększenia wpływów z innych źródeł (w tym w Radiu Lublin na polecenie Rady Nadzorczej). W 6 z ww. rozgłośni wdrożono przygotowane programy, natomiast w Radiu Olsztyn realizacja planu oszczędnościowego została zawieszona na początku 2009 r. w związku z przeprowadzoną ponownie analizą przychodów i kosztów.

- W **Radiu Bydgoszcz** utworzono grupę strategiczną, składającą się z pracowników rozgłośni, której zadaniem było opracowanie i realizowanie strategii Spółki.
- W **Radiu Białystok**, w ramach realizacji przyjętej strategii Spółki wynegocjowano korzystniejsze warunki przesyłu sygnału radiowego, co skutkowało obniżeniem kosztów w kontrolowanym okresie o 596,3 tys. zł.
- W **Radiu Kraków**, w związku z wdrożeniem pakietu oszczędnościowego wydatki w 2008 r. ograniczono łącznie o 216,3 tys. zł.

Zarządy spółek radiofonii regionalnej korzystały z usług doradczych zarówno w przy opracowywaniu i wdrażaniu programów restrukturyzacji, jak i w bieżącej pracy np.:

⁶⁵ Radio Białystok, Bydgoszcz, Koszalin, Kraków, Lublin, Łódź i Olsztyn.

- W **Radiu Kraków** korzystano z usług doradczych m.in. w zakresie planów budżetowych, zarządzania pionem ekonomiczno-finansowym oraz dokonania oceny struktury organizacyjnej i działalności pionu ekonomiczno-finansowego i działu promocji i reklamy, ponosząc na ten cel koszty w kwocie 27,1 tys. zł.
- Zarząd **Radia Poznań** powołał pełnomocnika ds. modernizacji strategii i zarządzania radiem, a koszty jego zatrudnienia na podstawie umów zlecenia w okresie od dnia 15 czerwca 2007 r. do dnia 31 grudnia 2008 r. wyniosły 90 tys. zł brutto. NIK stwierdziła, że rozgłośnia nie posiadała wymaganych umowami kwartalnych sprawozdań z wykonanych przez pełnomocnika prac. Według wyjaśnień prezesa, Zarząd zrezygnował z ich, gdyż analizy i projekty były omawiane i analizowane na bieżąco.
- W **Radiu Warszawa** Zarząd zatrudniał 3 doradców (ds. racjonalizacji, nowych mediów oraz szkoleń, ds. rynkowych oraz ds. mediów i reklamy), których miesięczne wynagrodzenia wynosiły od 6 do 18 tys. zł. Koszt wynagrodzeń ww. doradców wyniósł łącznie 429,9 tys. zł, w tym byłego prezesa zatrudnionego w charakterze doradcy 360,4 tys. zł.
- W **Radiu Zielona Góra** doradcy członka Zarządu, którego stanowisko nie było ujęte w strukturze organizacyjnej, nie określono zakresu czynności oraz podległości służbowej i czasu pracy, a także nie udokumentowano efektów jego pracy, ponosząc koszty wynagrodzenia w kwocie 26,8 tys. zł. Według wyjaśnień pracowników Spółki były problemy, aby wyegzekwować od niego podpisy na liście obecności, gdyż rzadko pojawiał się w biurze i nic konkretnego dla firmy nie robił. Z doradcą rozwiązano umowę o pracę po odwołaniu członka Zarządu.
- Na obsługę prawną świadczoną przez kancelarie prawnicze oraz dodatkowo w indywidualnych sprawach przez radców i adwokatów, **Rado Łódź** w latach 2006-2008 wydatkowało łącznie 271,5 tys. zł. Kontrola wykazała, że w sprawie doboru trybu udzielenia zamówienia publicznego rozgłośnia w ramach realizacji dodatkowego zlecenia uzyskała opinię prawną w treści identycznej (ta sama czcionka, te same pogrubienia, nawet te same błędy stylistyczne) jak sporządzona przez kancelarię obsługującą spółkę, ponosząc koszt 0,6 tys. zł.

6. Planowanie i sprawozdawczość - realizując obowiązki planistyczne i sprawozdawcze wynikające z art. 31b⁶⁶ ustawy o radiofonii, **zarządy** wszystkich spółek radiofonii regionalnej **sporządzały kwartalne i roczne sprawozdania** dotyczące sposobu wykorzystania przyznaných środków, kosztów poniesionych na działalność misyjną wraz z określeniem źródeł finansowania, a także założenia programowo-finansowe, przy czym w **8 z 17** rozgłośni ww. dokumenty **przekazywało KRRiT z opóźnieniem** wynoszącym od 2 do 21 dni. Ponadto

⁶⁶ Zgodnie z art. 31b ustawy o radiofonii zarządy spółek są obowiązane do składania KRRiT: rocznego sprawozdania ze sposobu wykorzystania środków do dnia 15 lutego (za rok poprzedni), kwartalnych sprawozdań dotyczących sposobu wykorzystania środków z opłat abonamentowych, odsetek za zwłokę w ich uiszczaniu, kar za używanie niezarejestrowanych odbiorników radiofonicznych i telewizyjnych oraz uzyskanych dotacji z budżetu państwa, kwartalnych sprawozdań dotyczących kosztów poniesionych na działalność misyjną wraz z określeniem źródeł ich finansowania do 25 dnia miesiąca następującego po opływie każdego kwartału oraz założeń programowo-finansowych w zakresie realizacji zadań misji radia publicznego na rok następny do dnia 30 kwietnia danego roku.

w 4 spółkach⁶⁷ kontrola NIK stwierdziła różnice pomiędzy danymi zawartymi w sprawozdaniu rocznym w stosunku do sprawozdań kwartalnych, a w 3⁶⁸ rozgłoszeniach, w sprawozdaniach nie wyodrębniono kosztów audycji dla mniejszości narodowych i etnicznych, pomimo iż otrzymały one środki na ten cel. **Sprawozdania odzwierciedlały dane wynikające z ewidencji finansowo-księgowej.** Odstępstwa w tym zakresie stwierdzono w **Radiu Opole**, gdzie w wyniku pomyłek rachunkowych i błędów w wypełnieniu sprawozdań złożono korekty 10 sprawozdań oraz w **Radiu Kraków i Olsztyn**, gdzie w sprawozdaniach nie wykazano niewykorzystanej części dotacji otrzymanej z KRRiT (odpowiednio kwot 6,3 tys. zł i 100,0 tys. zł). Ponadto 2 spółki⁶⁹ złożyły korekty założeń programowo-finansowych. Stwierdzone opóźnienia w składaniu sprawozdań oraz dokonywane w nich korekty nie miały jednak wpływu na sposób podziału wpływów z rachunku bankowego KRRiT.

Wszystkie **rozgłoszenie upubliczniały** na swoich stronach internetowych **sprawozdania** z wykorzystania wpływów z opłat abonamentowych⁷⁰, przy czym **10 z 17 z opóźnieniem** wynoszącym od 5 do 117 dni.

W Radiu Kraków sprawozdania za rok 2006, 2007 i 2008 zamieszczono na stronie internetowej odpowiednio w dniach 12 kwietnia 2007 r., 10 lipca 2008 r. oraz 1 lipca 2009 r., tj. z opóźnieniem wynoszącym 28 dni, 117 dni i 108 dni. Według wyjaśnień złożonych przez prezesa Zarządu opóźnienia spowodowane zostały brakiem jakichkolwiek instrukcji w zakresie przesyłania i zamieszczania informacji w Biuletynie Informacji Publicznej Radia Kraków.

7. Służbowe karty płatnicze - spośród 17 skontrolowanych spółek radiofonii regionalnej **12 korzystało ze służbowych kart płatniczych**. Łącznie ww. spółki posiadały 49 kart, a ich liczba w poszczególnych rozgłoszeniach wynosiła od 1 do 6. Ponadto jedna spółka⁷¹ posiadała karty flotowe do zakupu paliwa.

Z kart płatniczych z limitem wydatków od 1 do 25 tys. zł korzystali w 4 spółkach⁷² tylko członkowie zarządu, natomiast w 8 także pracownicy spółek, a **wartość transakcji** przeprowadzonych z użyciem kart w rozgłoszeniach radiofonii regionalnej wyniosła w latach 2006-2008 łącznie **1 259,5 tys. zł** (największa była Radium Wrocław - 278 tys. zł, a najmniejsza w Radiu Koszalin - 7,3 tys. zł). W 4 z 12 spółek określono procedury korzystania z kart płatniczych, a w 5 z 12 rozgłoszeń transakcje

⁶⁷ Radio: Łódź, Szczecin, Rzeszów, Opole.

⁶⁸ Radio: Łódź, Opole, Szczecin.

⁶⁹ Radio: Kielce i Łódź.

⁷⁰ Zgodnie z art. 31 c ustawy o radiofonii zarządy przygotowują i publicznie udostępniają do dnia 15 marca za poprzedni rok kalendarzowy sprawozdania z wykorzystania wpływów z opłat abonamentowych na realizację misji publicznej ze wskazaniem środków przeznaczonych na wykonanie poszczególnych zadań.

⁷¹ Radio Rzeszów.

⁷² Radio: Białystok, Koszalin, Kraków i Opole.

przeprowadzone przy użyciu kart ewidencjonowane były na kontach analitycznych, umożliwiających wyodrębnić płatności dokonanych przez poszczególne osoby (w pozostałych 7 spółkach pracowników rozliczano na podstawie wyciągów bankowych zawierających numery kart oraz przedkładanych faktur i rachunków opłaconych tymi kartami). Najczęściej przy użyciu kart płacono za zakup paliwa, biletów, materiałów i wyposażenia na potrzeby rozgłośni oraz usługi hotelowe i gastronomiczne.

NIK nie stwierdziła wykorzystywania służbowych kart płatniczych do celów niezwiązanych z działalnością rozgłośni oraz **do celów prywatnych**, przy czym:

- W **Radiu Opole** zakupione przez członka Zarządu książki za 0,4 tys. zł np. *Przestrzeń i społeczeństwo współczesne*, *Zagospodarowanie przestrzenne*, *Geografia gospodarcza Polski*, *Ludność Polski w XX w.*, *Księża wobec bezpieczeństwa*, nie zostały przyjęte do prowadzonej ewidencji księgozbioru, a zakupionego zestawu głośnomówiącego i pamięci przenośnej za 0,7 tys. zł, nie ujęto w ewidencji ilościowej środków niskocennych. Ponadto na konsumpcję, w tym usługi gastronomiczne opodatkowane 22% stawką podatku od towarów i usług wydatkowano przy użyciu kart 4,5 tys. zł. Według prezesa Zarządu celem spotkań w lokalach gastronomicznych, głównie z 2 członkami KRRiT było ich przekonanie do zmiany sposobu podziału środków abonamentowych na media publiczne. „(...) Oceniam, że spotkania te przyniosły efekt w postaci przesunięcia części środków z telewizji na radiofonie. (...) W zakresie spotkania z ekspertem ds. ustawy o radiofonii i telewizji, które dotyczyło proponowanych zmian w ustawie medialnej, uzyskałem informacje o kierunkach ewentualnych zmian i skutkach dla Radia Opole”. Stwierdzono także, iż opisu dowodów księgowych i zatwierdzenia wydatku pod względem merytorycznym dokonywała kierownik Biura Zarządu, jak wyjaśniła „na podstawie ustnie przekazanych informacji przez członków zarządu o rodzaju, zasadności i zakresie poniesionego wydatku”, co w ocenie NIK nie zapewniało rzetelnej weryfikacji poniesionych wydatków.
- W **Radiu Lublin** opisy transakcji dotyczących usług gastronomicznych „spotkanie z klientem”, „spotkanie służbowe”, „spotkanie z gośćmi: nie pozwalały ustalić w jakim stopniu spotkanie i poniesione w tym czasie wydatki pozostawały w związku z celami statutowymi Spółki i mieściły się w zakresie upoważnienia do działania członków Zarządu. Ponadto dokonano zwrotu kosztów usług gastronomicznych na kwotę 0,2 tys. zł, co według wyjaśnień prezesa Zarządu nie wynikało z faktu dokonywania prywatnych zakupów, lecz braku faktur i rachunków.
- W **Radiu Kraków** wniosek o zablokowanie karty płatniczej wydanej dla prezesa Zarządu przekazano do banku 341 dni po jego odwołaniu. W tym czasie nie zarejestrowano transakcji z użyciem ww. karty, jednak Spółka poniosła koszty opłaty rocznej w kwocie 0,4 tys. zł.

W **Radiu Szczecin** pracownicy używający kart płatniczych mogli dokonywać jedynie transakcji bezgotówkowych, natomiast w 4 spółkach⁷³ przy użyciu kart wypłacano

⁷³ Radio Katowice, Kielce, Olsztyn i Opole.

gotówkę z bankomatów, a kontrola wykazała w tym zakresie następujące nieprawidłowości:

- W **Radiu Opole** członek Zarządu wypłacił kartą służbową gotówkę w łącznej kwocie 7,4 tys. zł, dokonując następnie zwrotu pobranych środków pieniężnych w terminie od 3 do 60 dni od dnia pobrania gotówki.
- W **Radiu Olsztyn** w 5 przypadkach na dowodach księgowych potwierdzających wpłatę pobranej z bankomatu gotówki do kasy Spółki na łączną kwotę 11,8 tys. zł brak było podpisów osób sprawdzających ww. dokumenty.

Natomiast w **Radiu Zielona Góra**, które nie posiadało służbowych kart płatniczych, kontrola NIK stwierdziła w rozliczeniach kosztów podróży zagranicznych dokonywanie płatności za noclegi i przelot samolotem kartami prywatnymi. Prezes Zarządu wyjaśnił, iż było to spowodowane obciążaniem przez przewoźników kosztami podróży pracowników, którzy dokonywali rezerwacji przelotów.

8. Zatrudnianie i zwalnianie pracowników - realizując funkcję pracodawcy w stosunku do osób zatrudnionych w spółkach radiofonii regionalnej na stanowiskach kierowniczych i równorzędnych, zarządy 10 z 17 rozgłośni ustaliły warunki zatrudnienia ww. osób z uwzględnieniem przepisów zawartych w kp oraz zakładowych układach zbiorowych pracy, nie stosując wobec nich dodatkowych uprawnień. W 6 rozgłoszeniach interes pracodawcy zabezpieczono m.in. poprzez zakaz wykonywania przez pracowników w okresie zatrudnienia pracy na rzecz innych podmiotów oraz przenoszenie na rzecz radia praw autorskich do utworów i audycji stworzonych w związku z wykonywaną pracą. **Dodatkowe uprawnienia** osobom zatrudnionym **na stanowiskach kierowniczych** ustalono w 7 spółkach i dotyczyły one w szczególności: odpraw i odszkodowań w przypadku zmiany warunków pracy lub rozwiązania umów o pracę, zagwarantowania zatrudnienia na równorzędnym stanowisku w przypadku likwidacji stanowiska pracy, dodatkowego urlopu, zwrotu kosztów dojazdu do pracy z miejsca zamieszkania oraz ryczałtów z tytułu używania samochodów prywatnych do celów służbowych. W jednej rozgłośni⁷⁴ korzystnych dla pracownika zmian dokonał prezes zarządu w formie aneksu do dotychczasowej umowy, uzasadniając, iż działania te miały na celu ochronę pracownika przed negatywnym nastawieniem drugiego członka zarządu.

- W **Radiu Koszalin** pokrywano koszty dojazdów zastępcy redaktora naczelnego i głównej księgowej z miejsc zamieszkania tj. z Kołobrzegu i Szczecinka ponosząc z tego tytułu koszty w kwocie 5,2 tys. zł.
- W **Radiu Olsztyn** w przypadku rozwiązania umowy o pracę z sekretarzem programowym z przyczyn innych, aniżeli z winy pracownika oraz w przypadku zmiany warunków pracy i płacy w ciągu 5 lat od zawarcia umowy, powodujących

⁷⁴ Radio Olsztyn.

zmniejszenie wynagrodzenia, pracownikowi zagwarantowano wypłatę odszkodowania w wysokości sześciomiesięcznego wynagrodzenia.

- W **Radiu Łódź** obowiązki głównego inżyniera powierzano kolejno 2 pracownikom w drodze porozumień w sprawie dodatkowych obowiązków zawartych na czas określony wypłacając tego tytułu pierwszemu z nich wynagrodzenie miesięczne w kwocie od 0,5 do 0,8 tys. zł, natomiast drugiemu od 4,9 do 5,8 tys. zł. W trakcie kontroli nie przedstawiono wiarygodnego uzasadnienia dla takiego zróżnicowania wynagrodzenia pracowników, wykonujących kolejno ww. obowiązki. Ponadto osobie zatrudnionej na stanowisku głównego inżyniera z wyższym uposażeniem (która nie spełniała kryteriów określonych do pracy na tym stanowisku) wypłacono również wynagrodzenie z tytułu zatrudnienia na stanowisku realizatora dźwięku (łącznie 20 tys. zł), pomimo iż nie wykonywała na tym stanowisku żadnych prac (gotowość do pracy). NIK stwierdziła, iż zawarcie ww. umów nastąpiło z naruszeniem postanowień Zakładowego Układu Zbiorowego Pracy, ponieważ w ramach dodatkowych obowiązków mogły być powierzane wyłącznie stanowiska kierowników i ich zastępców oraz sekretarza programu.

- W **Radiu Rzeszów** głównemu księgowemu zagwarantowano odprawę w wysokości do trzykrotności miesięcznego wynagrodzenia w przypadku rozwiązania umowy o pracę z innych przyczyn niż naruszenie podstawowych obowiązków pracowniczych i wypłacono z tego tytułu odprawę w wysokości 21,7 tys. zł. Uprawnienia takiego nie zapewniono kolejnej osobie zatrudnionej na tym stanowisku.

Zgodnie z art. 22 § 1² kp nie jest dopuszczalne zastąpienie umowy o pracę umową cywilnoprawną, jeżeli praca wykonywana jest na rzecz pracodawcy za wynagrodzeniem pod jego kierownictwem oraz w miejscu i czasie przez niego wyznaczonym. NIK stwierdziła, że w **Radiu Łódź** zlecano pracownikom wykonywanie pracy na podstawie umów cywilnoprawnych, natomiast **Radio Zielona Góra** nabyło usługi o wartości 26,1 tys. zł od firmy, którą prowadził pracownik rozgłośni, nie informując o tym pracodawcy.

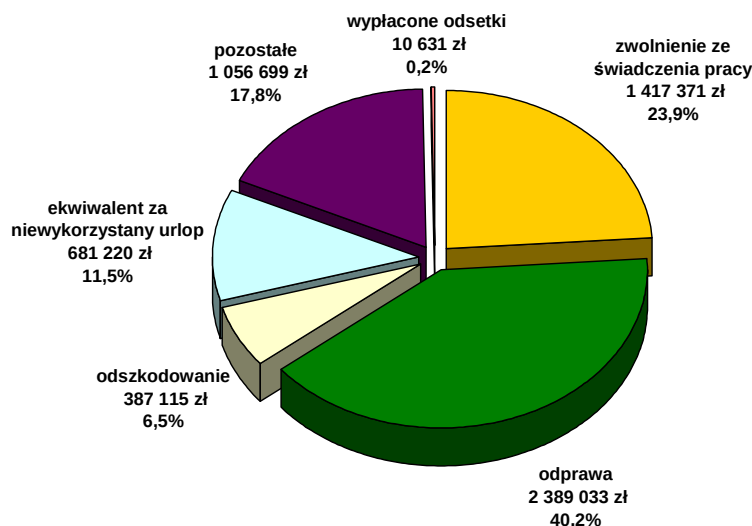
W **Radiu Łódź** wykonywanie prac księgowo-płacowych powierzano pracownikom rozgłośni na podstawie umów cywilnoprawnych, pomimo iż czynności te były wykonywane w sposób ciągły pod nadzorem przełożonego w siedzibie Spółki w czasie wyznaczonym bieżącymi zadaniami i harmonogramem prac w dziale ekonomiczno finansowym wypłacając ww. osobom wynagrodzenia w wysokości 55,1 tys. zł. Obsługę strony internetowej oraz Biuletynu Informacji Publicznej ten sam pracownik do dnia 31 sierpnia 2007 r. wykonywał w ramach umowy o pracę, a od dnia 1 września 2007 r. w ramach umowy cywilnoprawnej.

NIK zauważa, iż wynagrodzenia wypłacane pracownikom z tytułu umów cywilnoprawnych nie są uwzględniane do wyliczenia wskaźnika wzrostu przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia.

W latach 2006-2008 spółki radiofonii regionalnej poniosły **koszty w związku z rozwiązaniem umów o pracę** przede wszystkim z tytułu odpraw, odszkodowań, wynagrodzeń w okresie zwolnienia z obowiązku świadczenia pracy, ekwiwalentów za niewykorzystany urlop **wobec 477 pracowników w łącznej kwocie 5 942,1 tys. zł.**

Strukturę oraz wielkość środków poniesionych przez rozgłosnie w związku z rozwiązaniem umów o pracę przedstawiono na poniższym wykresie.

Wykres nr 20. Struktura oraz wielkość kosztów poniesionych przez spółki radiofonii regionalnej w związku z rozwiązaniem umów o pracę w latach 2006-2008

W kosztach związanych ze zwalnianiem pracowników największy udział (40,2%) miały odprawy oraz wynagrodzenia wypłacone za czas zwolnienia z wykonywania pracy w okresie wypowiedzenia (23,9%).

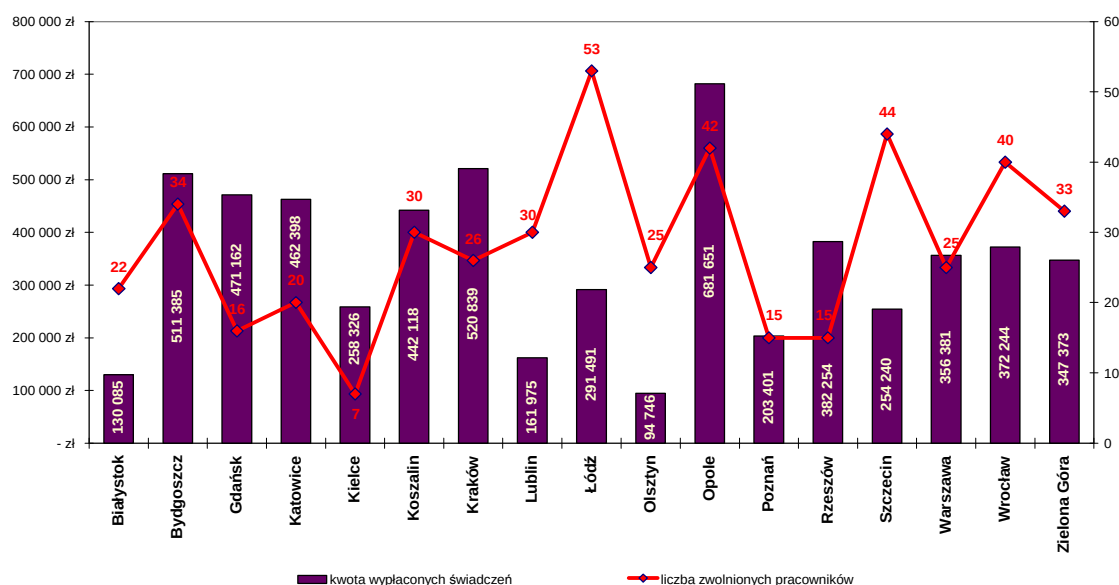
Zarządy 15 z 17 spółek **zwolniły 71 pracowników z obowiązku świadczenia pracy** w okresie wypowiedzenia umowy o pracę, ponosząc koszty **wynagrodzenia** w tym okresie, w kwocie **1 417,4 tys. zł.** Zgodnie z art. 80 kp wynagrodzenie przysługuje za pracę wykonaną, a za czas niewykonywania pracy pracownik zachowuje prawo do wynagrodzenia tylko wówczas, gdy przepisy prawa pracy tak stanowią, zatem zwolnienie z obowiązku jej świadczenia winno następować jedynie w sytuacjach szczególnych i nie powinno mieć charakteru powszechnego.

W Radiu Zielona Góra odwołany prezes Zarządu w wyniku porozumienia zawartego z Zarządem przez 4 miesiące nie świadczył pracy otrzymując wynagrodzenie, jakie pobierał jako prezes (łącznie 63,6 tys. zł). Korzystne dla ww. osoby porozumienie zawarto w zamian za wycofanie jego kandydatury z postępowania kwalifikacyjnego na członka zarządu.

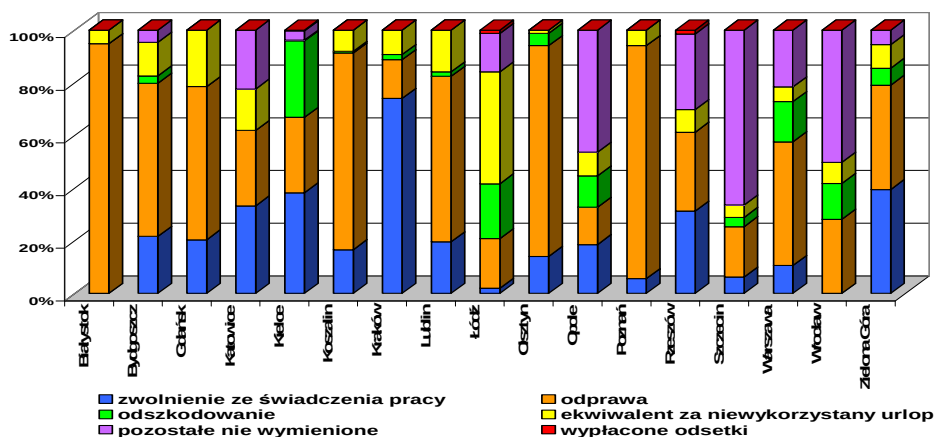
We wszystkich rozgłosniach wystąpiły przypadki nie korzystania przez zarządy z uprawnienia udzielenia pracownikom urlopu w okresie wypowiedzenia,

wynikającego z art. 167¹ kp⁷⁵. **Ekwiwalenty za niewykorzystany urlop wypłacono 217 pracownikom w łącznej kwocie 681,2 tys. zł.** Zaniechanie przez zarządy spółek wyegzekwowania od zwalnianych pracowników wykorzystania urlopu wypoczynkowego w okresie wypowiedzenia było - w ocenie NIK - działaniem nierzetelnym. Najwyższe koszty związane z rozwiązaniem umów o pracę poniosło Radio Opole (681,6 tys. zł), a najmniejsze Radio Olsztyn (94,7 tys. zł). Dane w tym zakresie w odniesieniu do poszczególnych spółek radiofonii regionalnej zaprezentowano na poniższym wykresie.

Wykres nr 21. Koszty poniesione przez poszczególne spółki radiofonii regionalnej w związku z rozwiązaniem umów o pracę w latach 2006-2008

Wykres nr 22. Struktura kosztów poniesionych przez poszczególne spółki radiofonii regionalnej w związku z rozwiązaniem umów o pracę w latach 2006-2008

⁷⁵ W okresie wypowiedzenia umowy o pracę pracownik jest obowiązany wykorzystać przysługujący mu urlop, jeżeli w tym okresie pracodawca udzieli mu urlopu.

W 13 rozgłoszeniach sprawy pracownicze dotyczące rozwiązania umów o pracę i wypłaty świadczeń z tym związanych rozstrzygały sądy pracy. W związku z **wyrokami sądów oraz zawartymi ugodami przesądowymi** spółki poniosły **koszty** m.in. z tytułu odpraw, odszkodowań, zastępstwa procesowego i odsetek w łącznej kwocie **481,6 tys. zł.**

W **Radio Łódź** Zarząd dokonał zwolnień 6 pracowników z naruszeniem obowiązujących przepisów prawa, co skutkowało procesami w sądach pracy, każdorazowo rozstrzyganymi na korzyść pracowników, a w konsekwencji wypłatą odszkodowań w wysokości 60,8 tys. zł oraz wynagrodzeń za okres pozostawania bez pracy w łącznej kwocie 27,4 tys. zł. Dodatkowo Spółka poniosła koszty opłat sądowych, zastępstwa procesowego i odsetek w kwocie 16 tys. zł.

9. Doksztalcanie i doskonalenie zawodowe pracowników - zgodnie z przepisami art. 17 i 94 pkt 6 kp, obowiązkiem pracodawcy jest ułatwianie pracownikom podnoszenia kwalifikacji zawodowych. Jednakże **tylko 2⁷⁶** z 17 zarządów spółek radiofonii regionalnej **określiły pisemne zasady i procedury** kierowania pracowników na szkolenia oraz udzielania pomocy finansowej pracownikom podnoszącym kwalifikacje zawodowe w formach szkolnych i pozaszkolnych, chociaż wszystkie ponosiły wydatki na ten cel.

W **Radio Poznań** ustalono, iż doskonalenie kwalifikacji zawodowych pracowników odbywać się będzie na zasadach określonych w rozporządzeniu Ministra Edukacji Narodowej oraz Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z dnia 12 października 1993 r. w sprawie zasad i warunków podnoszenia kwalifikacji zawodowych i wykształcenia ogólnego dorosłych⁷⁷, również pozostałe rozgłoszenie posiłkowały się uregulowaniami zawartymi w ww. rozporządzeniu przy udzielaniu pracownikom dofinansowania do kosztów kształcenia.

Decyzję o warunkach udzielenia dofinansowania oraz jego wysokości podejmowały zarządy rozgłośni, natomiast w odniesieniu do członków zarządów rady nadzorcze. Odstępstwo w tym zakresie stwierdzono w 2 spółkach.

- W **Radio Białystok** członkowie Zarządu delegowani byli do udziału w szkoleniach i konferencjach przez pozostałych członków zarządu. Natomiast w sprawie studiów podyplomowych dla prezesa i wiceprezesa Zarządu Rada Nadzorcza podjęła uchwałę, w której kwestię tę pozostawiła do uznania Zarządu. Z prezesem i wiceprezesem nie zawarto jednak umów określających prawa i obowiązki delegowanych, w tym zwłaszcza zakresu dofinansowania doksztalcania. W latach 2008-2009 (I półrocze) Spółka pokryła koszty tych studiów – czesne, koszty podróży i zakwaterowania w łącznej kwocie 25,3 tys. zł.
- W **Radio Olsztyn** umowy z jednostkami szkoleniowymi prowadzącymi szkolenia dla członków zarządu podpisywał zarząd. W okresie objętym kontrolą Radio Olsztyn wydatkowało na podnoszenie kwalifikacji zawodowych członków zarządu (kurs

⁷⁶ Radio: Gdańsk i Poznań.

⁷⁷ Dz. U. Nr 103, poz. 472 ze zm.

językowy dla 2 członków zarządu, studia podyplomowe dla 2 członków zarządu oraz inne kursy i szkolenia) 42,7 tys. zł tj. 28,9% środków przeznaczonych na szkolenia pracowników w tym okresie.

Z dofinansowania do kosztów dokształcania nie korzystali członkowie zarządów 8 spółek. W pozostałych spółkach, koszty kształcenia członków zarządów wyniosły od 6,3%⁷⁸ do 66,5%⁷⁹ środków wydatkowanych na dokształcanie pracowników.

W **Radiu Opole** Rada Nadzorcza wyraziła zgodę na sfinansowanie kosztów kształcenia członka zarządu na studiach podyplomowych w Gdańsku (tj. czesnego oraz przejazdów, zakwaterowania, podręczników i innych kosztów), przy czym do akceptacji poniesionych kosztów związanych z dokształcaniem upoważniła prezesa Zarządu. Łączne koszty kształcenia ww. osoby wyniosły 21,5 tys. zł, tj. 53% kosztów dokształcenia wszystkich pracowników rozgłośni w kontrolowanym okresie. Ponadto w umowie zawartej z członkiem zarządu zastrzeżono obowiązek zwrotu jedynie kosztów czesnego w wysokości 3,1 tys. zł w przypadku rozwiązania przez pracownika stosunku pracy za wypowiedzeniem lub bez wypowiedzenia z winy pracownika. Według wyjaśnień przewodniczącego Rady Nadzorczej nie posiadał on wiedzy, iż łączne koszty dokształcania wyniosły ponad 21,5 tys. zł oraz sądził, iż koszty dokształcania ponoszone będą gospodarnie i z poszanowaniem pieniędzy Spółki.

W 11 rozgłoszeniach w kontrolowanym okresie zawarto 66 umów z pracownikami określających warunki udzielenia dofinansowania do kosztów kształcenia, przy czym umowy te określały w sposób nieprecyzyjny lub niepełny obowiązki pracowników w zakresie dokumentowania rozpoczęcia i ukończenia nauki, wielkości udzielonego dofinansowania oraz jego zwrotu w przypadkach niepodjęcia lub nieukończenia nauki albo rozwiązania umowy o pracę z winy pracownika przed upływem okresu określonego w umowie.

- W **Radiu Gdańsk, Łódź oraz Rzeszów** nie zawierano umów z pracownikami oraz nie określano zasad zwrotu udzielonego dofinansowania.
- W **Radiu Koszalin** w 3 umowach nie uregulowano kwestii zwrotu udzielonego dofinansowania w przypadku rozwiązania umów o pracę. W kontrolowanym okresie umowy za porozumieniem stron rozwiązano z 3 osobami, które otrzymały dofinansowanie w łącznej kwocie 6,1 tys. zł.
- W **Radiu Kielce** pracownicy, którym udzielono 2007 r. dofinansowania do czesnego na studiach wyższych oraz do kursu językowego, zobowiązani zostali do terminowego ukończenia studiów i kursów oraz przedłożenia pracodawcy zaświadczenia lub dyplomu, nie uregulowano natomiast zasad zwrotu udzielonego dofinansowania w przypadku rozwiązania umów o pracę.

Żadna z rozgłosni nie ustaliła zobiektywizowanych kryteriów w zakresie wielkości środków przekazywanych pracownikom na dokształcanie. Kontrola wykazała, iż dofinansowanie wynosiło od 19% do 100% kosztów dokształcania

⁷⁸ Radio Warszawa.

⁷⁹ Radio Opole.

i obejmowało wszystkie koszty związane z kształceniem (czesne, dojazd, zakwaterowanie, zakup podręczników) lub tylko koszt czesnego.

- W **Radiu Gdańsk** z wnioskiem o udzielenie dofinansowania mogli występować pracownicy zatrudnieni co najmniej rok. Pracownicy, którzy przepracowali 3, 11 i 13 lat otrzymali 30% dofinansowania, natomiast pracownicy którzy przepracowali w Radiu Gdańsk 21 i 27 lat odpowiednio 50% i 100% dofinansowania do kosztów nauki.
- W **Radiu Lublin** przyznane dofinansowanie wyniosło w 2006 r. 100% opłaty ustalonej przez organizatora studiów, w 2007 r. – 75%, a w 2008 r. – 50%.

Brak zobiektywizowanych kryteriów udzielania pracownikom przez zarządy spółek dofinansowania do kosztów kształcenia oraz uzależnianie udzielenia dofinansowania i ustalanie jego wysokości np. od stażu pracy, narusza zasadę równego traktowania pracowników określoną w art. 18^{3a} § 1 kp.

13 spółek radiofonii regionalnej udzieliło pracownikom **dofinansowania do kosztów kształcenia w łącznej kwocie 271 tys. zł na kierunkach zgodnych z wykonywaną przez nich pracą** m.in. dziennikarstwo i komunikacja społeczna, public relations, ekonomia, rachunkowość, administrowanie sieciami komputerowymi. Najwyższe koszty na dofinansowanie doksztalcenia pracowników w kontrolowanym okresie poniosło Radio Białystok (45,8 tys. zł, w tym 37,9 tys. zł dotyczyło członków Zarządu), zaś najniższe Radio Zielona Góra (1,6 tys. zł).

Radio Katowice zawarło 3 umowy z 3 uczelniami o bezgotówkowej wymianie usług, w ramach których 8 pracowników Spółki uczestniczyło w studiach prowadzonych przez te uczelnie.

10. Podróże służbowe - zgodnie z art. 77⁵ § 1 kp, pracownikom wykonującym na polecenie pracodawcy zadania poza miejscowością, w której znajduje się siedziba pracodawcy lub poza stałym miejscem pracy przysługują należności na pokrycie kosztów związanych z podróżą służbową. Warunki wypłacania należności z tytułu podróży służbowej pracownikom zatrudnionym poza sferą budżetową określone są w układach zbiorowych pracy lub regulaminach wynagradzania, a jeżeli ww. dokumenty nie zawierają postanowień w tym zakresie, stosuje się uregulowania w sprawie wysokości oraz warunków ustalania należności z tytułu podróży służbowej na obszarze kraju i poza jego granicami przysługujących pracownikom zatrudnionym w państwowych lub samorządowych jednostkach sfery budżetowej⁸⁰.

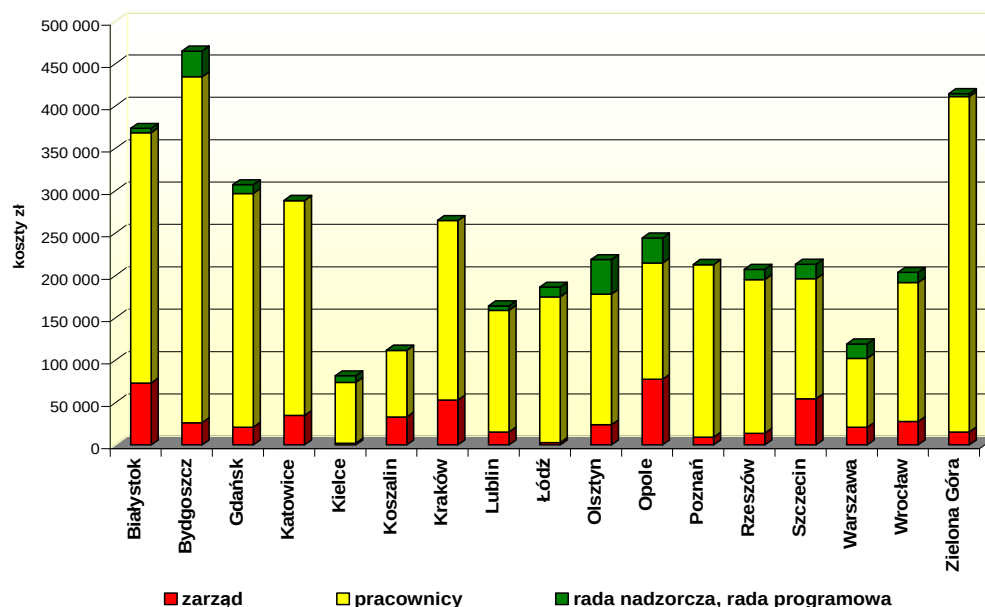
⁸⁰ Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 19 grudnia 2002 r. w sprawie wysokości oraz warunków ustalania należności przysługujących pracownikowi zatrudnionemu w państwowej lub samorządowej jednostce sfery budżetowej z tytułu podróży służbowej na obszarze kraju (Dz.U. Nr 236, poz. 1990 ze zm.), Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 19 grudnia 2002 r. w sprawie wysokości oraz warunków ustalania należności przysługujących pracownikowi zatrudnionemu w państwowej lub samorządowej jednostce sfery budżetowej z tytułu podróży służbowej poza granicami kraju (Dz.U. Nr 236, poz. 1991 ze zm.).

Spółki radiofonii regionalnej ustalały wysokość należności przysługujących z tytułu odbycia podróży służbowej stosując uregulowania dotyczące pracowników sfery budżetowej, a koszty używania samochodów prywatnych do celów służbowych ustalały w oparciu o maksymalne stawki określone w rozporządzeniu Ministra Infrastruktury z dnia 25 marca 2002 r.⁸¹

W 9 rozgłoszeniach określono natomiast pisemne procedury w zakresie organizacji wydawania poleceń wyjazdów służbowych oraz rozliczania ich kosztów w formie odrębnych zarządzeń i instrukcji, a także zapisów zawartych w regulaminach organizacyjnych oraz instrukcjach obiegu i kontroli dokumentów. W latach 2006-2008 (w 16 spółkach) wydano 25 369 poleceń wyjazdów służbowych, z tego 95,9% stanowiły podróże krajowe. Najwięcej poleceń wyjazdów służbowych – 3 816 wydano w Radiu Rzeszów, a najmniej - 596 w Radiu Lublin. **Celem podróży** krajowych były m.in. **realizacja transmisji, audycji i programów radiowych**, szkolenia, spotkania z kontrahentami, natomiast podróży zagranicznych nagrania audycji i reportaży, udział w seminariach wystawach i targach oraz wizyty studyjne w rozgłoszeniach radiowych.

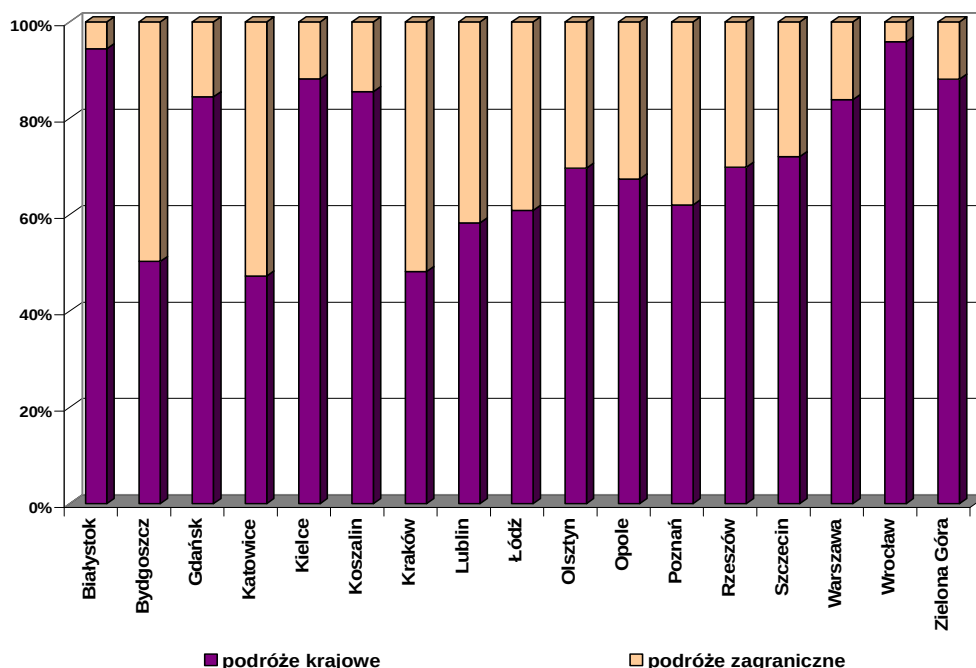
Szczegółowe dane w zakresie struktury i wielkości kosztów podróży służbowych w poszczególnych rozgłoszeniach przedstawiono na poniższych wykresach.

Wykres nr 23. Struktura oraz wielkość kosztów poniesionych w spółkach radiofonii regionalnej na podróże służbowe w latach 2006-2008

⁸¹ Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 25 marca 2002 r. w sprawie warunków ustalania oraz sposobu dokonywania zwrotu kosztów używania do celów służbowych samochodów osobowych, motocykli i motorowerów niebędących własnością pracodawcy (Dz.U. Nr 27 poz. 271 ze zm.).

Wykres nr 24. Struktura kosztów poniesionych w spółkach radiofonii regionalnej na podróże służbowe krajowe i zagraniczne w latach 2006-2008

W latach 2006-2008 **koszty** poniesione przez rozgłośnie w związku z podróżami służbowymi wyniosły łącznie **4 077,0 tys. zł.** (z tego 2 894,3 tys. zł., tj. 71,0% na podróże krajowe, a 1 182,7 tys. zł., tj. 29,0% na podróże zagraniczne, przy czym w Radiu Bydgoszcz, Katowice i Kraków łączne koszty podróży zagranicznych przewyższały koszty podróży krajowych). W kontrolowanym okresie koszty podróży służbowych systematycznie malały z 1 501,4 tys. zł w 2006 r. do 1 146,1 tys. zł w 2008 r. (tj. 23,7%).

Kontrola wykazała, że polecenia wyjazdów służbowych dla pracowników rozgłośni podpisywały osoby uprawnione (tj. członkowie zarządu lub osoby upoważnione przez prezesów zarządu). Odstępstwo w tym zakresie stwierdzono w **Radiu Opole**, gdzie pomimo ustalenia (w zarządzeniu wewnętrznym), iż polecenia wyjazdów służbowych poza teren województwa winni podpisywać Członkowie Zarządu, podpisywały je inne osoby. Spośród 17 skontrolowanych spółek w **10** (58,8%) polecenia wyjazdów służbowych dla członków zarządu, podpisywali pozostali członkowie zarządu lub dyrektorzy działów, co naruszało postanowienia statutów, zgodnie z którymi w ramach wykonywania innych obowiązków z zakresu prawa pracy w stosunku do członków zarządu, polecenia wyjazdów służbowych **winien wydawać przewodniczący rady**. Kwestę tę opisano szerzej w pkt 3.2.3 niniejszej informacji. W jednej spółce⁸² polecenia wyjazdów służbowych dla członków rady nadzorczej nie

⁸² Radio Olsztyn.

podpisywał przewodniczący rady, lecz członkowie zarządu. Ponadto NIK stwierdziła uchybienia formalne w wydawanych poleceniach wyjazdów służbowych np. :

- W **Radiu Wrocław** w 11 (z 29) poleceniach wyjazdu służbowego nie wskazano środka lokomocji, a ich rozliczenia dokonano na przejazd samochodem prywatnym. W 51 poleceniach wyjazdów służbowych nie podano dat wystawienia tych dokumentów, stanowisk osób delegowanych, dat: przedłożenia dokumentu do rozliczenia, sprawdzenia pod względem formalno-rachunkowym i zatwierdzenia przez służby księgowe oraz odbioru należności z tytułu odbytej podróży.
- W **Radiu Zielona Góra** nie przestrzegano obowiązku stosowania ustalonego wzoru zgłoszenia wyjazdu zagranicznego, do którego należało załączać dokumenty stanowiące uzasadnienie wyjazdu. W odniesieniu do 55 wyjazdów rozliczonych w kwocie 27,9 tys. zł brak było dokumentów uzasadniających celowość wyjazdu, a na zgłoszeniach wyjazdowych nie odnotowano daty akceptacji prezesa.

W 6 spółkach⁸³ NIK ujawniła nieprawidłowości w rozliczeniach kosztów podróży oraz zaliczek udzielonych na ten cel.

- W **Radiu Katowice** składane przez pracowników rozliczenia kosztów pobytu za granicą nie zawierały oświadczenia pracownika o wyżywieniu otrzymanym w ramach usługi hotelowej, w 4 przypadkach pracownikom wypłacono pełne kwoty diet w sytuacjach, gdy z okazanych faktur za hotele i warunków rezerwacji wynikało, iż usługa hotelowa obejmowała także śniadanie.
- W **Radiu Łódź** w 12 na 26 skontrolowanych wyjazdów służbowych, pracownikom nie wystawiono poleceń wyjazdu służbowego oraz nie dokonano wpisu do prowadzonej ewidencji delegacji. W 3 przypadkach zwrócono koszty podróży służbowych bez przedłożenia przez pracowników rachunków.
- W **Radiu Opole** niezgodnie z obowiązującymi w rozgłośni regulacjami dotyczącymi podróży służbowych wydatkowano kwotę 3,1 tys. zł, na co złożyły się: zawyżenie przysługujących diet, rozliczenie kosztów podróży bez wymaganych dokumentów oraz innym od wskazanego środkiem transportu.
- W **Radiu Zielona Góra** zawyżono rozliczenie delegacji zagranicznej pracownika o wartość 3 diet (0,4 tys. zł) oraz sfinansowano udział w seminarium wyjazdowym w Danii osoby nie będącej pracownikiem rozgłośni, która towarzyszyła jednemu z Członków Zarządu i dopiero po jego odwołaniu osoba ta została obciążona poniesionymi kosztami (1,3 tys. zł).

W **Radiu Rzeszów** nie dokonywano kalkulacji udzielanych zaliczek na koszty wyjazdów służbowych, przez co były one wyższe od poniesionych kosztów o 18,4% w 2006 r., o 15,7% w 2007 r. oraz o 9,8% w 2008 r. (przy czym nie opracowano pisemnych procedur dotyczących zasadności wyjazdów służbowych, ustalania zaliczek i rozliczania poniesionych kosztów oraz sprawozdawania efektów merytorycznych).

Nierzetelne wypełnianie kart drogowych samochodów służbowych stwierdzono w **Radiu Łódź**, a mianowicie: dokonywanie w nich nieprawdziwych zapisów (wpisywano fikcyjne miejscowości podróży), aby na koniec miesiąca zużyte paliwo

⁸³ Radio Katowice, Kraków, Łódź, Opole, Wrocław i Zielona Góra.

odpowiadało przebytej trasie oraz niewskazywanie docelowej miejscowości podróży (dokonywano wpisu „radio-trasa” i ogólnej ilości przejechanych kilometrów).

Tylko jedna rozgłośnia⁸⁴ wprowadziła obowiązek przedkładania przez pracowników merytorycznych sprawozdań z delegacji zagranicznych, w pozostałych rozliczenie realizacji celu wyjazdów krajowych oraz zagranicznych stanowiły wykonane nagrania, audycje, materiały i reportaże. NIK, na podstawie skontrolowanych poleceń wyjazdów służbowych, nie wniosła zastrzeżeń do celowości wydatków poniesionych przez spółki radiofonii regionalnej w tym zakresie.

3.2.3. Nadzór nad spółkami radiofonii regionalnej

1. W okresie objętym kontrolą w spółkach radiofonii publicznej funkcjonowały rady nadzorcze dwóch kadencji IV (2003-2006) i V (2006-2009). Stosownie do wymogów określonych w art. 28 ust. 1 ustawy o radiofonii oraz w statutach spółek, rady nadzorcze liczyły po 5 członków, w tym 4 powołanych przez KRRiT oraz 1 powołanego przez MSP. Rady nadzorowały wszystkie obszary działalności spółek, a ich uprawnienia, obowiązki i organizacja pracy wynikały z przepisów ustawowych⁸⁵, statutów spółek oraz regulaminów rad.

Zgodnie z art. 27 ust 3 i 28 ust 5 ustawy o radiofonii, kadencja zarządu trwa 4 lata, a rady nadzorczej 3 lata. **W 2006 r. z dniem odbycia WZA zatwierdzającego sprawozdanie finansowe za 2005 r. wygasły zarówno mandaty członków rad, jak i zarządów spółek radiofonii regionalnej⁸⁶.** MSP w piśmie z dnia 22 maja 2006 r.⁸⁷ wskazało radom nadzorczym, iż nie ma powodu, aby wybierały zarząd nowej kadencji, a w najlepiej rozumianym interesie spółek ustępujące rady winny wstrzymać się od wyboru zarządów, pozostawiając to zadanie radom następnej kadencji, ponieważ niedokonywanie rozstrzygnięć co do najważniejszych spraw spółki w ostatnich dniach urzędowania to niewątpliwie jeden z podstawowych elementów kanonu dobrych praktyk korporacyjnych, a MSP zwoła WZA w terminie umożliwiającym płynne powołanie i przejęcie obowiązków przez nowe organy. Rady nadzorcze IV kadencji 2 spółek⁸⁸ odstąpiły od wyboru zarządów pozostawiając decyzję w tym zakresie radom V kadencji, natomiast rady nadzorcze 13 spółek **w okresie od stycznia do czerwca 2006 r. dokonały wyboru członków zarządu IV kadencji**, w tym w 9 spółkach w oparciu o ustalone uprzednio kryteria, zasady i tryb (regulaminy) wyboru członków zarządu. W 12 rozgłoszeniach do zarządów IV kadencji

⁸⁴ Radio Katowice.

⁸⁵ Art. 381-392 ksh oraz art. 28 ustawy o radiofonii.

⁸⁶ Art. 369 § 4 i art. 386 § 2 Kodeksu spółek handlowych.

⁸⁷ Pismo Ministerstwa Skarbu Państwa nr MSP/DNWiP1/JS/002493/06 z dnia 22 maja 2006 r.

⁸⁸ Radio: Kraków i Lublin.

wybrano wszystkich lub część dotychczasowych członków zarządów, ponadto w 6 rozgłośniach zawarto z nimi umowy o pracę.

- W **Radiu Rzeszów** wyboru członków Zarządu dokonano w dniu 30 kwietnia 2006 r. (ostatnie posiedzenie Rady Nadzorczej odbyło się 19 maja 2006 r.), natomiast umowy o pracę z ww. osobami (które pełniły te funkcje również w poprzedniej kadencji), zawarto w dniu 29 maja 2006 r., tj. na 39 dni przed ich odwołaniem. W umowach o pracę zagwarantowano odprawę w przypadku odwołania ze stanowiska, którego to uprawnienia osoby te nie posiadały w poprzednich umowach, co skutkowało dla rozgłośni wypłatą odpraw dla 3 członków zarządu w wysokości 114,5 tys. zł.
- W **Radiu Warszawa** w dniu 19 kwietnia 2006 r. wybrano na członków zarządu IV kadencji osoby, które pełniły te funkcje również w III kadencji, nie zawarto nowych umów o pracę, ponieważ ww. osoby posiadały umowy na czas nieokreślony, zawarto natomiast w tym dniu umowy o zakazie konkurencji gwarantujące przez 6 miesięcy po ustaniu zatrudnienia wypłatę odszkodowania w wysokości 100% wynagrodzenia. Jednej z ww. osób (z którą rozwiązano umowę o pracę), wypłacono odszkodowanie z tytułu umowy o zakazie konkurencji w kwocie 76,9 tys. zł.

Pierwsze posiedzenia rad nadzorczych V kadencji w 14 z 17 spółek radiofonii regionalnej **zwołali członkowie rad powołani przez Ministra SP**, pomimo iż według statutów spółek, **przeprowadzenie tej czynności należało do kompetencji przewodniczącego rady poprzedniej kadencji**. Posiedzenia zwołano na podstawie upoważnień (do zwołania i otwarcia posiedzeń oraz przewodniczenia im do czasu wyboru przewodniczących), zawartych w uchwałach WZA.

Wskazany w ww. uchwałach tryb zwołania posiedzeń rad nadzorczych, tj. w oparciu o przepisy art. 389 ksh, nie został zachowany, bowiem według § 1 ww. przepisu członek rady uprawniony był do wystąpienia do przewodniczącego rady (poprzedniej kadencji) z wnioskiem o zwołanie posiedzenia, natomiast uprawnienie do samodzielnego zwołania rady zawarte w § 2 ww. przepisu przysługiwało dopiero w przypadku niezwołania posiedzenia w terminie dwóch tygodni od dnia otrzymania wniosku. **Posiedzenia rad nadzorczych odbyły się** natomiast w 12 Spółkach⁸⁹ już **następnego dnia po WZA** (w tym np. Radia Łódź o godz. 00:01, a Radia Koszalin o godz. 06:00 poza siedzibami spółek).

Według wyjaśnień Przewodniczącego Rady Nadzorczej Radia Opole, informację o pierwszym posiedzeniu Rady uzyskał telefonicznie od przedstawiciela Ministra SP, który powiadomił go, że posiedzenie to otworzy i poprowadzi przedstawiciel Ministra SP.

Pomimo sprzecznego z postanowieniami statutów i ksh zwołania posiedzeń rad nadzorczych, spełnione zostały jednak przesłanki merytoryczne i formalne ważności tych posiedzeń, ponieważ zaproszeni na nie zostali wszyscy członkowie rad i wszyscy wzięli w nich udział. Zwołanie pierwszych posiedzeń rad nadzorczych V kadencji

⁸⁹ Radio: Bydgoszcz, Kielce, Koszalin, Kraków, Lublin, Łódź, Olsztyn, Opole, Poznań, Rzeszów, Szczecin i Warszawa.

w tak krótkich terminach po WZA sprawiło że zarządy nie miały możliwości przygotowania i przekazania członkom rad dokumentów wymaganych *Zasadami nadzoru właścicielskiego*⁹⁰, m.in. kopii statutów, informacji: o strukturze organizacyjnej Spółek, o sytuacji ekonomiczno-finansowej wraz ze sprawozdaniami F-01 za ostatni kwartał. Skutkiem tego było z kolei pozbawienie członków nowo wybranych rad nadzorczych pełnej wiedzy na temat sytuacji finansowej, rynkowej i społecznej spółek, niezbędnej do realizacji zadań ustawowych i statutowych. Pomimo tego **na pierwszych posiedzeniach rad nadzorczych V kadencji w 15 z 17 spółek dokonano wyboru zarządów IV kadencji**. Jednocześnie w 3 spółkach **uchylono uchwały** rad poprzedniej kadencji o wyborze członków zarządów na IV kadencję, a w 11 spółkach **wybrane zarządy odwołano**. W spółkach, w których posiedzenia rad odbyły się w dniu następnym po WZA, odwołane zarządy pracowały zaledwie jeden dzień.

- W **Radziu Opole** Rada Nadzorcza V kadencji odwołała członków Zarządu na swoim pierwszym posiedzeniu w czasie, gdy przebywali oni na urloпах wypoczynkowych, a w celu wręczenia wypowiedzeń umów o pracę odwołano te osoby z urlopu,
- Według zeznań Przewodniczącego Rady Nadzorczej **Radia Gdańsk**, Rada nie miała żadnych zarzutów wobec odwołanych (na pierwszym posiedzeniu) członków Zarządu. Podstawą decyzji o ich odwołaniu była potrzeba dobrania składu Zarządu gwarantującego, zdaniem Rady Nadzorczej, profesjonalne wykonywanie obowiązków. Ponadto Rada Nadzorcza chciała powołać Zarząd, wobec którego miałyby pełne zaufanie, tj. osoby, których dorobek zawodowy był znany Radzie Nadzorczej.

Wybór zarządów spółek radiofonii regionalnej IV kadencji na pierwszych posiedzeniach rad nadzorczych V kadencji przeprowadzony został nielegalnie oraz nierzetelnie. **Wybór zarządów** we wszystkich spółkach nastąpił **z pominięciem procedur** określonych w pkt 4.I.2 *Zasad nadzoru właścicielskiego* wskazujących na preferowanie przeprowadzenia postępowania kwalifikacyjnego w oparciu o przepisy rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 18 marca 2003 r.⁹¹, a w 9 spółkach – z pominięciem obowiązujących regulaminów, zasad, kryteriów i procedur wyboru członków zarządów ustalonych uchwałami rad nadzorczych poprzedniej kadencji. Kandydatów do zarządów spółek zaproponowali członkowie rad nadzorczych, a podstawę dokonania wyboru stanowiły rozmowy kwalifikacyjne z kandydatami, natomiast w przypadku ich nieobecności - indywidualne informacje posiadane przez członków rad.

- Według zeznań zastępcy przewodniczącego Rady Nadzorczej **Radia Szczecin**, podczas WZA odbywającego się w Ministerstwie Skarbu Państwa w dniu 6 lipca 2006 r. rozmawiał on z różnymi pracownikami Ministerstwa i w trakcie rozmowy

⁹⁰ Zasady nadzoru właścicielskiego nad spółkami z udziałem SP oraz innymi państwowymi osobami prawnymi wydane przez Ministerstwo SP w dniu 19 października 2005 r.

⁹¹ Ww. rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 18 marca 2003 r. w sprawie przeprowadzania postępowania kwalifikacyjnego na stanowisko członka zarządu w niektórych spółkach.

ustalono, że Rada Nadzorcza V kadencji powinna odwołać członków Zarządu Radia Szczecin, ustalić liczbę członków nowego Zarządu, dokonać wyboru członków nowego Zarządu w oparciu o przedstawione kandydatury. Głównym powodem propozycji odwołania członków Zarządu był brak umiejętności znalezienia się w nowych realiach funkcjonowania mediów oraz brak inicjatywy znalezienia rozwiązań pozyskiwania środków innych niż abonamentowych – w dobie ciągle malejącego abonamentu.

- Przewodniczący Rady Nadzorczej **Radia Olsztyn** zeznał, iż wraz z aktem notarialnym z WZA z dnia 20 lipca 2006 r. oraz dokumentem powołującym go do składu Rady Nadzorczej otrzymał od osoby z Ministerstwa Skarbu Państwa kartkę z ustalonym porządkiem obrad pierwszego posiedzenia Rady, w którym znajdowały się m.in. punkty dotyczące odwołania poprzedniego Zarządu i powołania nowego. W sprawie zgłoszonej propozycji kandydata na członka Zarządu IV kadencji wyjaśnił, iż znał wcześniej tę osobę prywatnie, zamieszkiwała w jego sąsiedztwie, a także od strony zawodowej – miała duże doświadczenie i kwalifikacje w zakresie prowadzenia spraw finansowych i podatkowych. W związku z tym uznał, że ta kandydatura będzie odpowiednia na stanowisko członka Zarządu.
- W protokole z pierwszego posiedzenia Rady Nadzorczej V kadencji **Radia Łódź** zapisano „Po zapoznaniu się Rady Nadzorczej z kandydatami na członków Zarządu zaproponowanymi przez Ministra Skarbu Państwa, ustalono kandydatury do Zarządu Spółki – IV kadencji”.

Ustawa z dnia 12 maja 2006 r. o zmianie ustawy o komercjalizacji i prywatyzacji oraz o zmianie innych ustaw⁹² (która weszła w życie 28 lipca 2006 r.), rozstrzygająca jednoznacznie o obowiązku przeprowadzania postępowań kwalifikacyjnych na członków zarządów także w odniesieniu do spółek radiofonii publicznej, została opublikowana w dniu 27 czerwca 2006 r. – zatem zamiar ustawodawcy, by także w tym zakresie działalności spółek należących do Skarbu Państwa wprowadzić przejrzyste i konkurencyjne reguły znany był nowym radom nadzorczym. Tymczasem dokonanie w opisany powyżej sposób zmian w składach zarządów nastąpiło w sposób nieprzejrzysty i z pominięciem mechanizmów umożliwiających konkurencję pomiędzy kandydatami. **Zarządy 3 spółek⁹³ powołane** (w sierpniu oraz październiku 2006 r. tj. po zmianie przepisów) **z pominięciem postępowania kwalifikacyjnego**, po interwencji Departamentu Nadzoru Właścicielskiego i Prywatyzacji I w Ministerstwie SP zostały odwołane, a po przeprowadzeniu postępowań kwalifikacyjnych na stanowiska w zarządach ww. spółek powołano te same osoby.

W **Radiu Gdańsk** w związku z odwołaniem przez Radę Nadzorczą członków Zarządu powołanych z pominięciem procedur wskazanych w obowiązujących przepisach (w szczególności nie zamieszczono ogłoszenia o postępowaniu kwalifikacyjnym w dzienniku ogólnopolskim lub regionalnym), członkowie Zarządu otrzymali odprawy w łącznej kwocie 135,4 tys. zł, pomimo iż w tym samym dniu zostali ponownie powołani na uprzednio zajmowane stanowiska.

⁹² Dz. U. Nr 107, poz. 721.

⁹³ Radio: Gdańsk, Olsztyn, Zielona Góra.

W 14 spółkach rady nadzorcze V kadencji dokonały zmian osobowych w wybranych zarządach IV kadencji m.in. w związku ze składanymi rezygnacjami z pełnienia funkcji przez członków zarządów, jak i negatywną oceną pracy powołanych osób.

- W **Radiu Koszalin** wszystkich członków zarządu wybranych na pierwszym posiedzeniu rady nadzorczej V kadencji odwołano w ciągu następnych 14 miesięcy (pełnili oni swoje funkcje od 77 dni do 434 dni).
- w **Radiu Warszawa** prezes Zarządu powołany na pierwszym posiedzeniu Rady Nadzorczej V kadencji w związku ze złożoną rezygnacją został odwołany po 6 dniach, a w **Radiu Kielce** członka Zarządu odwołano po 66 dniach.
- w **Radiu Bydgoszcz** Rada Nadzorcza V kadencji odwołała dwóch członków zarządu po 463 dniach od ich wyboru i ustaliła jednoosobowy skład zarządu, wypłacając ww. osobom odprawy w łącznej kwocie 84,6 tys. zł.

Kontrola wykazała, że obowiązek powiadomienia Departamentu Nadzoru Właścicielskiego i Prywatyzacji w Ministerstwie SP o posiedzeniach, w których porządkach obrad przewidziano zmiany w składach osobowych zarządów⁹⁴ realizowany był przez rady nadzorcze incydentalnie. Informacji o planowanym odwołaniu i wyborze zarządów IV kadencji na pierwszym posiedzeniu rad nadzorczych V kadencji nie przekazała żadna spółka.

W związku ze zmianami osobowymi w zarządach spółek w latach 2006-2008, członkom tych organów **wypłacono** świadczenia pieniężne w kwocie ogółem **3 600,6 tys. zł** przede wszystkim z tytułu: odpraw, odszkodowań, wynagrodzeń w okresie zwolnienia z obowiązku świadczenia pracy, ekwiwalentów za niewykorzystany urlop i zakazu konkurencji. Świadczenia wypłacone członkom zarządów stanowiły 60,6% ogółu kosztów poniesionych przez spółki regionalnej radiofonii publicznej w związku z rozwiązaniem umów o pracę z pracownikami rozgłośni.

W Radiu Kraków w związku z rozwiązaniem umów o pracę z członkami Zarządu w okresie objętym kontrolą wypłacono ww. osobom świadczenia w łącznej kwocie 421,2 tys. zł, **Radiu Gdańsk** – 465, 1 tys. zł, a w **Radiu Opole** 383,6 tys. zł.

2. Dodatkowe uprawnienia członków zarządu - w 14 spółkach zagwarantowano członkom zarządów **odprawy** w wysokości trzymiesięcznego wynagrodzenia w przypadku rozwiązania umów o pracę, w tym w 2 spółkach⁹⁵ świadczenia związane z rozwiązaniem stosunku pracy wypłacano niezależnie od przyczyn odwołania ze stanowiska:

⁹⁴ Pismo Ministra Skarbu Państwa z dnia 17 marca 2006 r. znak MSP/DNWII/WKiBD/1737/06 oraz z dnia 16 czerwca 2008 r. znak MSP/DNWiP-1-LS-423-33/08 MSP/DNWiP-1/2732/08 – obowiązek powiadamiania najpóźniej na 7 dni przed terminem posiedzenia o planowanych posiedzeniach rady nadzorczej, w których porządku obrad przewidziane są tematy związane ze zmianami w składzie osobowym zarządu.

⁹⁵ Radio: Gdańsk, Kraków.

- W **Radiu Gdańsk i Kraków** 3 członkom zarządów, którzy złożyli rezygnację z pełnienia funkcji wypłacono odpowiednio 42,3 tys. zł (odprawa) oraz 179,2 tys. zł. (odprawy i wynagrodzenia w okresie zwolnienia z obowiązku świadczenia pracy). W Radiu Gdańsk, realizując wniosek pokontrolny NIK, w dniu 11 stycznia 2010 r. Przewodniczący Rady Nadzorczej podpisał aneksy do umów o pracę zawartych z członkami Zarządu, zawierające zapis ograniczający ich prawo do odprawy do sytuacji, gdy rozwiązanie umowy o pracę następuje z przyczyn leżących po stronie pracodawcy.
- W **Radiu Kraków** 2 członkom zarządu po upływie III kadencji wypłacono 175,7 tys. zł (wynagrodzenie w 6 miesięcznym okresie wypowiedzenia i zwolnienia z obowiązku świadczenia pracy) oraz 2 prezesom zarządu odwołanym przez radę przed upływem kadencji w związku z negatywną oceną ich pracy wypłacono 157,5 tys. zł (odprawa i wynagrodzenia w okresie wypowiedzenia).
- W **Radiu Rzeszów** członkom zarządu III kadencji, po wyborze na kolejną IV kadencję zagwarantowano w umowach o pracę prawo do odprawy w wysokości 3 krotności miesięcznego wynagrodzenia, pomimo iż takie uprawnienie nie przysługiwało im w poprzedniej kadencji. W związku z odwołaniem ww. osób przed upływem kadencji wypłacono im odprawy w łącznej kwocie 114,5 tys. zł.
- W **Radiu Zielona Góra** członkowi zarządu odwołanemu w związku z naruszeniem zakazu prowadzenia działalności gospodarczej, określonego w art. 4 pkt 6 ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. o ograniczeniu prowadzenia działalności gospodarczej przez osoby pełniące funkcje publiczne⁹⁶, wypłacono 50,8 tys. zł (odprawa i wynagrodzenia w okresie zwolnienia z obowiązku świadczenia pracy), a w **Radiu Olsztyn** odwołanemu w związku z niedopełnieniem podstawowych obowiązków pracowniczych oraz uchylającemu się od zaleceń Rady Nadzorczej prezesowi Zarządu wypłacono odprawę w kwocie 50,8 tys. zł.

W umowach o pracę członków zarządów zawarto także inne uprawnienia pracownicze, a w szczególności:

- W **Radiu Kraków** okres wypowiedzenia ustalono na 6 miesięcy.
- W **Radiu Białystok** członkom zarządu IV kadencji z dniem wygaśnięcia mandatu zagwarantowano wypłatę premii w wysokości dwukrotnego wynagrodzenia.
- W **Radiu Olsztyn** prezesom zarządu ustalono kwoty gwarancyjne w przypadku odwołania z funkcji w zarządzie oraz niezatrudnienia w Spółce na stanowisku co najmniej sekretarza programowego lub zwolnienia ze stanowiska sekretarza w wysokości trzykrotności wynagrodzenia prezesa i sześciokrotności wynagrodzenia sekretarza programowego. Z tego tytułu wypłacono odwołanemu prezesowi 50,8 tys. zł.
- W **Radiu Wrocław** członkom zarządu IV kadencji zagwarantowano zatrudnienie w Spółce na stanowisku równorzędnym z zajmowanym przed rozpoczęciem pełnienia funkcji lub innym stanowisku odpowiadającym ich kwalifikacjom zawodowym za wynagrodzeniem nie niższym od pobieranego przed rozpoczęciem pełnienia funkcji.
- W **Radiu Warszawa** 2 członkom zarządu III kadencji w przypadku nierozwiązania umów o pracę po upływie kadencji lub nie powołaniem na następną kadencję zagwarantowano zatrudnienie w Spółce na innym stanowisku z dotychczasowym

⁹⁶ Dz. U. z 2006 r. Nr 216, poz. 1584 ze zm.

wynagrodzeniem. Kontrola wykazała, że po uchyleniu przez Radę Nadzorczą uchwały o powołaniu zarządu IV kadencji, nowopowołany zarząd wypowiedział umowę o pracę jednej z ww. osób, natomiast drugiej nie zmieniono umowy o pracę na stanowisku prezesa, przypisując w sposób niesformalizowany w okresie od dnia 7 lipca 2006 r. do dnia 19 marca 2008 r. funkcję doradcy ds. mediów i reklamy, a od 20 marca do 15 kwietnia 2008 r. funkcję doradcy zarządu ds. rynkowych oraz wypłacając w ww. okresie wynagrodzenie w dotychczasowej wysokości w łącznej kwocie 360,4 tys. zł. Umowę o pracę rozwiązano w dniu 15 kwietnia 2008 r., z powodu ciężkiego naruszenia obowiązków pracowniczych, podając w uzasadnieniu, że po odwołaniu z funkcji prezesa, ww. osoba nie stawiała się do pracy, odmawiała odebrania zakresu czynności i w okresie od lipca 2006 r. do marca 2008 r. nie wykonywała żadnych czynności związanych ze świadczeniem pracy na rzecz Spółki. W ocenie NIK zaniechanie przez zarząd uregulowania sprawy zatrudnienia ww. osoby oraz oceny jej pracy przez 1,5 roku było działaniem niegospodarnym oraz godzącym w interes Spółki.

Pomimo że członkowie zarządów powoływani byli do pełnienia funkcji na czas kadencji, w 5 spółkach⁹⁷, zawarto z nimi **umowy na czas nieokreślony**, co skutkowało wydłużeniem okresów wypowiedzenia.

Wymienione powyżej, korzystne dla pracowników uprawnienia wprowadzano w trakcie kadencji **w formie aneksów**, do uprzednio zawartych umów, co - w ocenie NIK - zabezpieczało jednostronnie interes pracowników.

- W **Radiu Kraków** w związku ze zmianą umów o pracę z członkami Zarządu polegającą na wydłużeniu okresu wypowiedzenia z trzymiesięcznego na sześciomiesięczny oraz przyznaniu prawa do odprawy w wysokości trzymiesięcznego wynagrodzenia poniesione przez rozgłośnie koszty rozwiązania umów o pracę wzrosły o 157,6 tys. zł. Według wyjaśnień przewodniczącego Rady Nadzorczej aneksy do umów o pracę opierały się na standardach obowiązujących w Spółce, dostosowywały umowy do aktualnej sytuacji rynkowej w innych spółkach Skarbu Państwa oraz zapewniały zarządowi stabilność pracy.
- W **Radiu Olsztyn** przewodniczący Rady Nadzorczej dokonał zmiany umowy o pracę zawartej z prezesem Zarządu poprzez zagwarantowanie prawa do odprawy w wysokości trzykrotnego wynagrodzenia w przypadku rozwiązania umowy o pracę na 3 miesiące przed upływem kadencji, co skutkowało koniecznością wypłaty kwoty 48,0 tys. zł po odwołaniu Prezesa ze stanowiska.
- W **Radiu Lublin** członkowie Zarządu na 6 miesięcy przed zakończeniem III kadencji, aneksami do zawartych uprzednio umów zostali zatrudnieni jednocześnie na czas nieokreślony na stanowiskach Dyrektora Ekonomicznego i Dyrektora ds. Marketingu i Administracji.
- W **Radiu Katowice** przewodniczący Rady Nadzorczej dokonał zmiany umowy o pracę zawartej z prezesem Zarządu określając aneksem z dnia 27 października 2006 r., że umowa o pracę zostaje zawarta na czas nieoznaczony, co skutkowało koniecznością jej wypowiedzenia po odwołaniu go ze stanowiska w dniu 29 lutego 2008 r., lecz z uwagi na przebywanie na zwolnieniu lekarskim wypowiedzenie umowy

⁹⁷ Radio: Katowice, Lublin, Łódź, Olsztyn i Warszawa.

doręczono dopiero 3 grudnia 2008 r. ze skutkiem na dzień 31 stycznia 2009 r. W konsekwencji wystąpiły dodatkowe koszty dla Spółki w wysokości 56,0 tys. zł.

W 4 spółkach⁹⁸ z członkami zarządów zawarto **umowy o zakazie konkurencji**⁹⁹ skutkujące po ustaniu zatrudnienia zakazem podjęcia przez nich pracy konkurencyjnej oraz prawem do otrzymania z tego tytułu odszkodowań w okresie od 6 do 12 miesięcy w wysokości od 35% do 100% wynagrodzenia. Z tytułu ww. umów 3 spółki po rozwiązaniu umów o pracę wypłaciły **odszkodowania** w łącznej kwocie **291,3 tys. zł.**

- W **Radiu Opole** zwiększenie uprawnień członków Zarządu IV kadencji (tj. ustalenie odszkodowań z tytułu rozwiązania umów o pracę przed upływem kadencji oraz zawarcie umów o zakazie konkurencji) w stosunku do uprawnień posiadanych przez te osoby w poprzedniej kadencji, skutkowało po ich odwołaniu poniesieniem przez Spółkę kosztów w łącznej kwocie 211,4 tys. zł (z tego 88,1 tys. zł stanowiły odszkodowania i 123,3 tys. zł wypłaty z tytułu umów o zakazie konkurencji).

- W **Radiu Warszawa** z członkami zarządu IV kadencji (którzy pełnili funkcje również w poprzedniej kadencji), w dniu ich wyboru na IV kadencję zawarto umowy o zakazie konkurencji z prawem do odszkodowania. Według wyjaśnień przewodniczącego Rady Nadzorczej IV kadencji miało to na celu ustabilizowanie sytuacji i uspokojenie atmosfery wśród załogi. Skutkiem ww. decyzji Rady była wypłata odszkodowania o zakazie konkurencji dla jednej z ww. osób w kwocie 76,9 tys. zł po uchyleniu przez Radę V kadencji uchwały o wyborze Zarządu i rozwiązaniu umowy o pracę.

Zawieranie umów o pracę na czas nieokreślony oraz umieszczanie w nich dodatkowych uprawnień pracowniczych, a także zawieranie umów o zakazie konkurencji z prawem do wypłaty odszkodowań było działaniem niegospodarnym w kontekście skutków finansowych dla spółek radiofonii regionalnej oraz zabezpieczającym interes tej grupy pracowników kosztem interesu spółek.

W 7 rozgłoszeniach sprawy dotyczące rozwiązania umów o pracę z członkami zarządów były rozstrzygane przez sądy pracy (w 3 przypadkach sądy uznały roszczenia pracowników, w 2 zawarto ugody, w 1 powództwo zostało oddalone, w 1 sprawa nie została rozstrzygnięta do zakończenia kontroli). **W związku z wyrokami sądów oraz zawartymi ugodami**, spółki radiofonii regionalnej poniosły koszty w kwocie **425,8 tys. zł** (z tytułu odszkodowań, odsetek, kosztów sądowych oraz kosztów zastępstwa procesowego).

⁹⁸ Radio: Katowice, Opole, Poznań i Warszawa.

⁹⁹ Pracownik nie może (w zakresie określonym w odrębnej umowie) prowadzić działalności konkurencyjnej wobec pracodawcy ani też świadczyć pracy w ramach stosunku pracy lub na innej podstawie na rzecz podmiotu prowadzącego taką działalność (art. 101¹ § 1 kp). Zakaz konkurencji obowiązywać może również po ustaniu zatrudnienia, wówczas w umowie określa się okres jego obowiązywania oraz wysokość odszkodowania należnego pracownikowi od pracodawcy, które nie może być niższe od 25% wynagrodzenia otrzymanego przez pracownika przed ustaniem stosunku pracy i może być wypłacane w miesięcznych ratach (art. 101² § 1 i 3 kp). Umowy o zakazie konkurencji wymagają pod rygorem nieważności formy pisemnej (art. 101³ kp).

Stwierdzono, iż rady nadzorcze 14 z 17 spółek nie skorzystały z uprawnień wynikających z art. 167¹ kp i **nie udzieliły** odwołanym członkom zarządów **urlopów wypoczynkowych** w okresie wypowiedzenia, co skutkowało koniecznością **wypłaty ekwiwalentów w kwocie 286,9 tys. zł**. Natomiast w 13 spółkach członków zarządu **zwalniano z obowiązku świadczenia pracy** w okresie wypowiedzenia, wypłacając im z tego tytułu **wynagrodzenia w kwocie 1 316,0 tys. zł**.

W 16 z 17 spółek radiofonii regionalnej przestrzegano statutowych, a także wynikających z regulaminów i uchwał rad zasad reprezentacji przy zawieraniu umów o pracę z członkami zarządów. Umowy podpisywali przewodniczący rad lub wskazani w uchwałach wiceprzewodniczący i sekretarze rad. Odstępstwo w tym zakresie stwierdzono w Radiu Opole gdzie umowy o pracę, a także umowy o zakazie konkurencji z członkami zarządu IV kadencji (wybranymi przez radę IV kadencji), podpisali wszyscy członkowie rady.

Zgodnie z art. 29 § 2 kp umowę o pracę zawiera się na piśmie, a jeżeli umowa nie została zawarta w formie pisemnej pracodawca zobowiązany jest najpóźniej w dniu rozpoczęcia przez pracownika pracy potwierdzić na piśmie ustalenia co do stron umowy, jej rodzaju oraz warunków. Kontrola wykazała, iż umowy o pracę z członkami zarządów w 9 spółkach zawierano w terminie późniejszym, aniżeli rozpoczęcie przez nich pracy. Z 3 osobami w 3 spółkach¹⁰⁰ nie zawarto umów, do czasu ich odwołania z pełnienia funkcji (osoby te pracowały w spółkach od 6 do 77 dni), co stanowiło wykroczenie przeciwko prawom pracowniczym, o którym mowa w art. 281 kp.

Rady nadzorcze (a w przypadku prezesów spółek Minister SP na wniosek rad) ustaliły wysokość wynagrodzenia członków zarządu z uwzględnieniem uregulowań zawartych w ustawie *o wynagradzaniu osób kierujących niektórymi podmiotami prawnymi*, tj. w kwocie nieprzekraczającej sześciokrotności przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia w sektorze przedsiębiorstw bez wypłat nagród z zysku w czwartym kwartale roku poprzedniego, ogłoszonego przez Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego (prezesi od 5 do 6, członkowie zarządu od 4 do 5,5). Z tytułu świadczeń dodatkowych, a w szczególności nagród rocznych i jubileuszowych, ryczałtów za korzystanie z samochodów prywatnych do celów służbowych członkom zarządów wypłacono ogółem 1 389,4 tys. zł (w tym **nagrody 1 254,2 tys. zł**).

*Prezesowi zarządu **Radia Warszawa**, który zrezygnował z pracy po 6 dniach pełnienia funkcji (od 7 do 12 lipca 2006 r.) wypłacono wynagrodzenie za okres od 7 do 31 lipca 2006 r. (nienależnie wypłacone wynagrodzenie wynosiło 8,3 tys. zł).*

3. Wykonywanie obowiązków pracodawcy - w 10 z 17 spółek nie były respektowane statutowe regulacje w zakresie wykonywania przez

¹⁰⁰ Radio: Kielce, Koszalin, Warszawa.

przewodniczących rad nadzorczych wobec członków zarządu innych czynności z zakresu prawa pracy, a mianowicie **udzielania urlopów oraz wydawania im poleceń wyjazdów służbowych**. Karty urlopowe oraz polecenia wyjazdów służbowych członkowie zarządów podpisywali sobie wzajemnie lub czynili to pracownicy spółek np. dyrektorzy i kierownicy działów. Według wyjaśnień złożonych przez członków zarządów i przewodniczących rad wynikało to z dotychczas stosowanej w rozgłosniach praktyki w tym zakresie, uzyskanych opinii prawnych lub orzecznictwa sądów w zakresie ustalenia kompetencji do wydawania członkom zarządów poleceń wyjazdów służbowych i udzielania urlopów.

- W **Radiu Opole i Zielona Góra** prezesi zarządu podpisywali dla siebie polecenia wyjazdów służbowych (krajowych i zagranicznych) i akceptowali ich rozliczenie. W **Radiu Zielona Góra** przez przewodniczącego Rady Nadzorczej nie zostało zatwierdzonych i zaakceptowanych 66 poleceń wyjazdów służbowych członków zarządu, na łączną kwotę 15,2 tys. zł.
- W **Radiu Łódź** pomimo określonych uchwałą rady zasad zlecania członkom zarządu podróży służbowych, wskazujących na obowiązek stosowania druku polecenia wyjazdu służbowego i zatwierdzania wyjazdów przez przewodniczącego Rady, prezes i członek Zarządu odbyli podróż do Kopenhagi bez polecenia wyjazdu służbowego. Ponadto prezesowi Zarządu w okresie od lipca 2006 do sierpnia 2007 nie wystawiono żadnego polecenia wyjazdu służbowego. Analiza kart drogowych wykazała brak poleceń wyjazdów służbowych obejmujących 2,9 tys. km. Stwierdzono ponadto, że samochód służbowy wykorzystywany był przez ww. osobę także w trakcie 24 dniowego urlopu.
- W **Radiu Wrocław** członek Zarządu nie uzyskał zgody oraz polecenia wyjazdu służbowego od przewodniczącego Rady Nadzorczej na przelot samolotem z Wrocławia do Warszawy, na który wydatkowano kwotę 1 tys. zł.
- W **Radiu Poznań** przewodniczący Rady Nadzorczej, udzielił w prezesowi Zarządu pełnomocnictwa do podpisywania delegacji służbowych oraz udzielania urlopów członkom Zarządu Spółki; natomiast członkom Zarządu Spółki oraz prokurentowi do podpisywania delegacji służbowych oraz udzielania urlopu prezesowi.

Nadzór rad nadzorczych nad tym obszarem funkcjonowania spółek był ograniczony zarówno w zakresie zapewnienia właściwej organizacji pracy na czas urlopów i podróży służbowych członków zarządu, a także celowości wyjazdów szczególnie zagranicznych oraz ponoszonych w tym zakresie kosztów.

- W **Radiu Opole** prezes Zarządu wrócił z wyjazdów służbowych do Iwano-Frankowska i Frankfurtu n/Menem samolotem do Warszawy, mimo iż polecenia wyjazdów służbowych przewidywały odbycie podróży na trasie Opole – Iwano-Frankowsk - Opole i Opole- Frankfurt/n. Menem – Opole samochodem służbowym wraz z pozostałymi uczestnikami wyjazdu. Koszty biletów lotniczych wyniosły 2,3 tys. zł.
- W **Radiu Łódź** członkom Zarządu uczestniczącym w seminarium w Kopenhadze nie wystawiono poleceń wyjazdów służbowych, w **Radiu Zielona Góra** koszty udziału członków zarządu w ww. seminarium poniesiono na podstawie faktury wystawionej przez Radio Szczecin.

4. Kontrola wykazała, iż rady nadzorcze w swoich działaniach koncentrowały się głównie na aspektach formalnych dotyczących m.in. rozpatrzenia i zatwierdzenia sprawozdań zarządów z działalności spółek oraz sprawozdań finansowych, opiniowania propozycji podziału wypracowanego zysku lub źródeł pokrycia strat, wnioskowania do WZA o udzielenie członkom zarządów absolutorium, sporządzania sprawozdań ze swojej działalności oraz wyboru biegłych rewidentów do badania sprawozdań finansowych. Rady odbywały posiedzenia z wymaganą zapisami statutów częstotliwością, tj. nie rzadziej niż raz na 2 miesiące (odstępstwa w tym zakresie dotyczyły 4 z 544 posiedzeń - 0,7%), a ich przebieg był rzetelnie dokumentowany w sporządzanych protokołach. Uchwały podejmowano z zachowaniem zasad ustalonych w statutach spółek oraz regulaminach rad. Na podstawie dokumentów przedkładanych przez zarządy spółek, rady analizowały i oceniały realizację misji publicznej oraz bieżącą działalność spółek.

W latach 2006-2008 **koszty funkcjonowania rad nadzorczych** wyniosły ogółem **8 976,5 tys. zł**, a ich udział w kosztach spółek radiofonii regionalnej systematycznie wzrastał z 1,4% w 2006 r. do 1,7% w 2008 r. **Główną pozycję kosztów** (97%) stanowiły **wynagrodzenia**, które ustalano zgodnie z obowiązującymi w tym zakresie regulacjami¹⁰¹, tj. w wysokości przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia w sektorze przedsiębiorstw bez wypłat nagród z zysku w czwartym kwartale roku poprzedzającego wypłatę (2,7 tys. zł w 2006 r. 2,8 tys. zł w 2007 r. i 3,1 tys. zł w 2008 r.). Najwyższe koszty związane z funkcjonowaniem rady nadzorczej poniosło Radio Katowice (576,9 tys. zł), a najniższe Radio Zielona Góra (489,3 tys. zł).

NIK stwierdziła, że w 6 spółkach¹⁰² pomimo ustalenia w regulaminach rad nadzorczych, iż wypłata wynagrodzenia dla członków rady dokonywana jest na wniosek przewodniczącego, wynagrodzenia wypłacono jedynie w oparciu o listy obecności z posiedzeń rad oraz uchwały dotyczące usprawiedliwienia nieobecności na ww. posiedzeniach.

- W **Radiu Łódź** wskutek nieprzekazania służbom finansowym rozgłośni informacji o rezygnacji przewodniczącej z pracy w radzie z dniem 2 listopada 2006 r., wypłacono jej wynagrodzenie za miesiąc listopad 2006 r. w pełnej wysokości tj. 2,7 tys. zł, pomimo iż zgodnie z oświadczeniem MSP z dnia 25 października 2002 r.¹⁰³ wynagrodzenie winno być obliczone proporcjonalnie do liczby dni pełnienia funkcji (podczas kontroli NIK, Zarząd Spółki wystąpił o zwrot nadpłaconej kwoty wynagrodzenia i wg informacji przekazanej w odpowiedzi na wystąpienie pokontrolne ww. osoba w dniu 21 lipca 2009 r. dokonała zwrotu wynagrodzenia).

- W **Radiu Koszalin** wynagrodzenia dla członków Rady Nadzorczej wypłacano do końca miesiąca, którego dotyczyła wypłata, pomimo iż zgodnie z oświadczeniem

¹⁰¹ ustawa o wynagradzaniu osób kierujących niektórymi podmiotami prawnymi.

¹⁰² Radio: Białystok, Gdańsk, Koszalin, Kraków, Łódź, Zielona Góra.

¹⁰³ Oświadczenie Ministra SP z dnia 25 października 2002 r. w sprawie ustalenia zasad wynagradzania członków rad nadzorczych w jednoosobowych spółkach Skarbu Państwa.

Ministra SP z dnia 20 czerwca 2000 r.¹⁰⁴ wynagrodzenie winno być wypłacane z dołu do dnia 10 każdego miesiąca tj. w miesiącu następnym.

Stosownie do uregulowań zawartych w art. 392 § 3 ksh, oświadczeniach MSP oraz regulaminach rad, członkowie rad nadzorczych obok wynagrodzeń otrzymywali również **zwrot kosztów związanych z udziałem w pracach rady i wykonywaniem swoich obowiązków.**

W Radiu Łódź członkom Rady Nadzorczej udostępniono służbowe telefony komórkowe, a po ich zwrocie wypłacało ryczałt na rozmowy telefoniczne, wydając na ten cel łącznie 12,8 tys. zł. Kontrola NIK wykazała, że jednemu członkowi Rady Nadzorczej, który zatrzymał telefon służbowy Spółka opłacała abonament telefoniczny i pokrywała koszty rozmów (6,6 tys. zł), a także dodatkowo dokonywała zwrotu kosztów rozmów telefonicznych wykonywanych w związku z pełnieniem funkcji w formie ryczałtowej (łącznie 0,7 tys. zł). Pomimo zapewnień o całkowitym pokryciu kosztów używania telefonu służbowego ww. osoba dokonała zwrotu jedynie 2,7 tys. zł. Według informacji przekazanej w odpowiedzi na wystąpienie pokontrolne w dniu 22 października 2009 r. Zarząd Spółki wystąpił do byłego już członka Rady Nadzorczej o zwrot aparatu telefonicznego i uregulowanie zobowiązań za użytkowanie telefonu.

W związku z **podróżami służbowymi** członków rad nadzorczych i rad programowych, w latach 2006-2008 spółki radiofonii regionalnej poniosły koszty **203,4 tys. zł** (z tego 201,8 tys. zł na podróże krajowe i 1,6 tys. zł na podróże zagraniczne), co stanowiło 5,0% ogółu kosztów poniesionych przez spółki na podróże służbowe. Najwyższe wydatki na ten cel poniesiono w Radiu Olsztyn - 40,8 tys. zł (18,7% kosztów podróży służbowych), najniższe w Radiu Zielona Góra – 3,5 tys. zł, a w 4 spółkach¹⁰⁵ nie poniesiono żadnych wydatków na podróże służbowe członków rad nadzorczych.

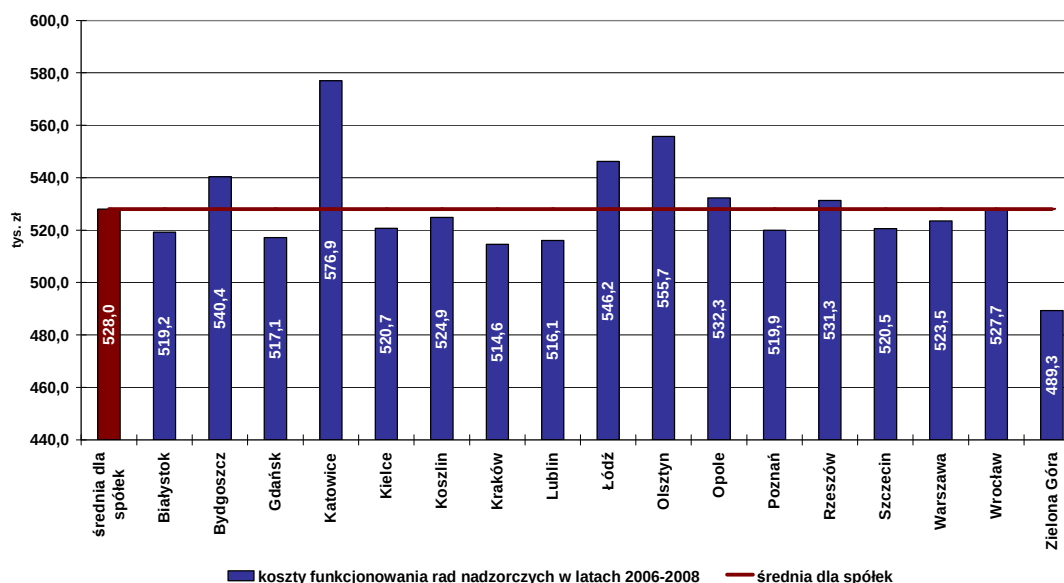
W Radiu Warszawa w latach 2006-2008 członkowie Rady Nadzorczej rozliczyli koszty 70 podróży służbowych na kwotę 17,1 tys. zł. Kontrola wykazała, że zwrot kosztów używania samochodu prywatnego do celów służbowych oraz wypłata diet dotyczyły m.in. przejazdów z Krynicy Górskiej, Krakowa czy Zawiercia do Warszawy i z powrotem osób zamieszkałych w Warszawie. Przewodniczący Rady Nadzorczej wyjaśnił, iż zwrot kosztów dotyczył przejazdu z urlopu na zwołane z trybie pilnym niezaplanowane wcześniej posiedzenie rady oraz przejazdu z czasowego miejsca zamieszkania.

Koszty funkcjonowania rad nadzorczych w poszczególnych spółkach radiofonii regionalnej w latach 2006-2008 przedstawiono na poniższym wykresie.

¹⁰⁴ Oświadczenie Ministra SP z dnia 20 czerwca 2000 r. w sprawie ustalenia wysokości wynagrodzenia członków rad nadzorczych w jednoosobowych spółkach Skarbu Państwa.

¹⁰⁵ Radio: Katowice, Koszalin, Kraków oraz Poznań.

Wykres nr 25. Koszty funkcjonowania rad nadzorczych poniesione w spółkach radiofonii regionalnej w latach 2006-2008

3.2.4. Inne ustalenia kontroli

1. Według stanu na dzień 31 grudnia 2008 r. 16 spółek radiofonii regionalnej¹⁰⁶ posiadało należności przeterminowane¹⁰⁷ w łącznej kwocie 2 428,8 tys. zł m.in. z tytułu produkcji audycji i spotów reklamowych, sprzedaży czasu antenowego, wynajmu nieruchomości. Wszystkie rozgłośnie prowadziły działania w celu wyegzekwowania należności. Zawierano umowy i porozumienia z kontrahentami oraz rozkładano należności na raty, przysyłało wezwania do zapłaty, występowało do sądów o wydanie nakazu zapłaty oraz do komorników o wszczęcie egzekucji, natomiast w 4¹⁰⁸ rozgłoszeniach stwierdzono przypadki nienaliczania odsetek od należności uregulowanych po terminie.

- W **Radiu Kraków** nie naliczono odsetek za zwłokę w regulowaniu należności, ponieważ (wg złożonych wyjaśnień) utracone przychody na skutek rezygnacji kontrahentów ze współpracy byłyby niewspółmierne w porównaniu do ewentualnych przychodów z tytułu odsetek. W **Radiu Białystok** kontrahentowi – jst nie naliczono odsetek z tytułu nieterminowej wpłaty należności w kwocie 1 410 zł (odsetki zostały naliczone i wpłacone w wyniku kontroli NIK) oraz do dnia zapłaty nie podjęto działań windykacyjnych, uzasadniając zaniechanie w tym zakresie utrzymaniem dobrych relacji z samorządem lokalnym, w **Radiu Zielona Góra** notę odsetkową na kwotę 958,20 zł wystosowano do kontrahenta w wyniku kontroli NIK, a w **Radiu Łódź** Zarząd podjął decyzję o odstąpieniu od naliczania odsetek za zwłokę od przysługujących Spółce należności za lata 2006-2008 (3,7 tys. zł) uzasadniając ją

¹⁰⁶ Bez Radia Opole.

¹⁰⁷ Należności dla których upłynął ustalony termin płatności.

¹⁰⁸ Radio: Białystok, Kraków, Łódź, Zielona Góra.

ciągłym wzrostem konkurencyjności na rynku reklamowym i trudnościami w pozyskiwaniu kontrahentów.

- W **Radiu Kraków** nie ustalono pisemnych procedur postępowania w przypadku wystąpienia należności przeterminowanych oraz nie prowadzono rejestru wezwań do zapłaty przesłanych podmiotom, które nieterminowo regulowały swoje zobowiązania wobec rozgłośni.
- W **Radiu Łódź** w przypadkach braku możliwości wywiązania się przez kontrahentów z zobowiązań rozliczanych barterem w terminie przewidzianym umową nie egzekwowano należności, zawierając aneksy do umów przedłużające termin wywiązania się z zobowiązań. Do czasu przeprowadzenia kontroli NIK nie złożono do sądu pozwów o zapłatę wobec 2 kontrahentów.
- W **Radiu Katowice** w prowadzonych wobec kontrahenta działaniach windykacyjnych zawyżono kwotę należności o 20,8 tys. zł, gdyż działająca w imieniu Spółki kancelaria prawna, kierując pozew do sądu pominęła dokonane przez kontrahenta zapłaty. Wskutek kontroli NIK ograniczono egzekucję wierzytelności do prawidłowej wysokości.

2. Spółki radiofonii regionalnej prowadziły działalność komercyjną poprzez wyodrębnione w strukturach organizacyjnych komórki (15 rozgłośni) oraz korzystały z pośrednictwa podmiotów prawnych i osób fizycznych (14 rozgłośni). Wynagrodzenia związane z pośrednictwem ustalane były w trzech formach: prowizji, która wynosiła od 1%¹⁰⁹ do 40%¹¹⁰, upustu (rabatu) od cen usług stosowanych przez rozgłoszenie od 55%¹¹¹ do 82%¹¹² (głównie dla domów medialnych) oraz zapłaty na rzecz radia za emisję reklam od 70%¹¹³ do 95%¹¹⁴ kwot zafakturowanych wobec kontrahentów.

- W **Radiu Lublin** wyodrębniono dział sprzedaży, w którym zatrudnieni byli handlowcy etatowi i pozaetatowi. Poza własnymi strukturami korzystano z usług akwizytorów, a umowy z nimi zawarte ograniczały ponoszone przez rozgłoszenie koszty do wypłaty prowizji od rzeczywistych przychodów. Przychody z działalności komercyjnej w ww. rozgłosni wzrastały w badanym okresie, w porównaniu do 2006 r. o 24,2% w 2007 r. i 37,2% w 2008 r., tj. odpowiednio o 309 tys. zł i 474,4 tys. zł.
- W **Radiu Zielona Góra** w strukturze organizacyjnej nie wyodrębniono komórki prowadzącej działalność komercyjną, a przy pozyskiwaniu reklamodawców korzystano z pośrednictwa dwóch firm zewnętrznych, udzielając jednej z nich wyłączności na zlecenie emisji materiałów reklamowych w programie radia miejskiego Zielona Góra i Gorzowa. Wynagrodzenie ww. podmiotów w kontrolowanym okresie wyniosło 1 829,5 tys. zł przy uzyskanych dla rozgłośni przychodach w kwocie 5 718 tys. zł. W **Radiu Katowice** przychody reklamowe uzyskane przy pomocy pośredników stanowiły 51,7%, a w **Radiu Kraków** 14,9%,

¹⁰⁹ Radio Szczecin.

¹¹⁰ Radio Kielce.

¹¹¹ Radio Koszalin.

¹¹² Radio Olsztyn.

¹¹³ Radio Zielona Góra.

¹¹⁴ Radio Poznań.

- W **Radiu Katowice** działalność komercyjna w zakresie pozyskiwania zleceń i przygotowywania do emisji reklam i ogłoszeń realizowana była przez podmiot zewnętrzny za wynagrodzeniem prowizyjnym, natomiast w **Radiu Szczecin** prowadzenie Biura Reklamy Radia Szczecin od 1 września 2008 r. powierzono podmiotowi zewnętrznemu ze stałym wynagrodzeniem miesięcznym oraz uzupełniającym wynagrodzeniem prowizyjnym.

Ceny sprzedaży czasu antenowego z uwzględnieniem udzielanych rabatów i upustów, przewyższały średnie koszty emisji programu radiowego rozgłośni regionalnych. Kontrola wykazała natomiast, iż w **Radiu Łódź** w 2008 r. **przychody z wynajmu studia pokryły koszty związane z jego działalnością jedynie w 19,5% (strata wyniosła 85,7 tys. zł), a w Radiu Koszalin koszty funkcjonowania działu zajmującego się działalnością komercyjną w latach 2006-2007 przewyższały przychody z działalności komercyjnej odpowiednio o 118,9 tys. zł i o 122,4 tys. zł.** W wyniku przeprowadzonej reorganizacji, polegającej m.in. na utworzeniu stanowiska kierownika, zmniejszeniu zatrudnienia i wprowadzeniu dodatkowego wynagrodzenia prowizyjnego od uzyskiwanych zleceń w 2008 r. nadwyżka przychodów nad kosztami wyniosła 173,7 tys. zł.

3. W toku kontroli w **Radiu Koszalin** stwierdzono, że w okresie od grudnia 2002 r. do listopada 2003 r. **powierzchnia wynajmowana na prowadzenie Kafeterii Radiowej została zaniżona** w umowie w stosunku do faktycznie używanej o 119,2 m², natomiast od grudnia 2003 r. do lutego 2008 r. o 134,4 m² (sala konsumentów oraz zaplecze sanitarne). Gdyby najemca uiszczał opłaty za faktycznie użytkowaną powierzchnię, przychód rozgłośni w okresie od grudnia 2002 r. do lutego 2008 r. byłby większy o ok. 150,2 tys. zł. Zarząd rozgłośni po dokonaniu analiz ekonomicznych wypowiedział ww. umowę i przeprowadził w dniu 25 lutego 2008 r. przetarg na najem lokalu, który wygrał dotychczasowy najemca, jednak z rocznym czynszem w kwocie 36,5 tys. zł netto (tj. o 280,2% wyższym od dotychczasowego). Następnie po wypowiedzeniu przez najemcę ww. umowy w wyniku przeprowadzonego w dniu 24 października 2008 r. przetargu, Radio Koszalin wynajęło pomieszczenia Kafeterii za kwotę roczną czynszu 55,0 tys. zł netto.

4. W **Radiu Rzeszów** w regulaminie wynagradzania wprowadzono dodatkowe uprawnienia pracownicze w wymiarze przekraczającym świadczenia obligatoryjne wynikające z kp m.in. dodatkowe urlopy, nagrody jubileuszowe, wyższe odprawy emerytalno-rentowe, dodatki: za znajomość języka obcego, służbowe, za pracę przy obsłudze elektronicznych monitorów ekranowych, świadczenia rzeczowe, premie dla dziennikarzy za udział w giełdzie radia publicznego itp. Kontrola wykazała, że koszty ponoszone przez rozgłośnię w związku z realizacją ww. uprawnień wyniosły 17,7% kosztów zatrudnienia. System wynagradzania pracowników merytorycznych (dziennikarze, realizatorzy dźwięku) był – w ocenie NIK- nietransparentny, kosztochłonny i rozbudowany w wieloskładnikowe płace, obejmujący wynagrodzenie

zasadnicze, wg kategorii zaszeregowania oraz dodatek funkcyjny, jak również wynagrodzenie czasowo-honoracyjne. W systemie tym wynagrodzenie zasadnicze oraz dodatek funkcyjny faktycznie nie miały związku z zasadą ilości i jakości pracy przewidzianą w art. 78 kp, z którą powiązane zostało wynagrodzenie czasowo-honoracyjne, mające z jednej strony charakter wynagrodzenia motywacyjnego, z drugiej zaś zwiększającego poziom wynagrodzenia w wyniku jego wliczania przy ustanawianiu wynagrodzenia za usprawiedliwione przerwy w świadczeniu pracy.

5. Kontrola w **Radiu Zielona Góra** wykazała **nierzetelne opisywanie faktur zakupu**, polegające na umieszczaniu na ww. dokumentach adnotacji o sprawdzeniu pod względem rachunkowym z datą nawet do dwóch tygodni wcześniejszą niż data wpływu dokumentu do rozgłośni, co według wyjaśnień głównego księgowego spowodowane było troską o finanse Spółki borykającej się z ubytkiem wpływów abonamentowych, aby koszty doliczone były do miesiąca którego dotyczyły, jeżeli faktura była wystawiona przez kontrahenta w tym miesiącu. Ponadto **rozliczeń** w kwocie 69,4 tys. zł. z tytułu umowy o korzystanie z artystycznych wykonan muzycznych i słowno-muzycznych **dokonywano w oparciu o noty księgowe, a nie o faktury lub rachunki**, co stanowiło naruszenie zapisów ww. umowy.

7. W toku kontroli w **Radiu Łódź** stwierdzono, że prezes Zarządu od dnia 7 lipca 2006 r. był również członkiem rady nadzorczej Radia dla Ciebie (Warszawa), a wymaganą art. 380 § 1 i 2 ksh zgodę na członkowstwo w ww. radzie uzyskał od Rady Nadzorczej Radia Łódź dopiero w dniu 15 stycznia 2007 r. Ponadto Rada Nadzorcza wskazała Zarządowi dziennik do zamieszczenia ogłoszeń o wyborze biegłych rewidentów w 2007 r. i 2008 r., w którym **koszt publikacji wyniósł 8,1 tys. zł i 14,2 tys. zł, natomiast wynagrodzenie biegłego rewidenta za badanie sprawozdań finansowych w tych latach wyniosło odpowiednio 8,9 tys. zł i 9,8 tys. zł**. Według ustaleń kontroli NIK koszt publikacji ogłoszeń w innym dzienniku ogólnopolskim nie przekroczyłby 2,6 tys. zł.

4. Informacje dodatkowe o przeprowadzonej kontroli

4.1. Przygotowanie kontroli

NIK nie prowadziła dotychczas koordynowanej kontroli w zakresie realizacji zadań przez spółki radiofonii regionalnej. Ostatnią kontrolę o zbliżonym zakresie tematycznym dot. gospodarowania majątkiem w Polskim Radiu SA w Warszawie oraz we wszystkich 17 regionalnych rozgłoszeniach radiowych NIK przeprowadziła w 1997 r.

Kontrola w spółkach radiofonii regionalnej podjęta została z inicjatywy NIK m.in. w związku z nieprawidłowościami dotyczącymi działalności organów spółki oraz dysponowania środkami publicznymi stwierdzonymi podczas kontroli doraźnej, przeprowadzonej w Radiu Opole¹¹⁵ w 2008 r., które wskazywały na ryzyko wystąpienia nieprawidłowości o podobnym charakterze także w pozostałych rozgłoszeniach. Ponadto w latach 2004-2008 skierowano do NIK łącznie 5 skarg i wniosków, które dotyczyły głównie działań zarządów i rad nadzorczych na szkodę spółek radiowych.

Kontrolą objęto wszystkie regionalne rozgłoszenie radiofonii publicznej (17), działające w formie jednoosobowych spółek Skarbu Państwa w tym: 16 kontrolą koordynowaną i 1 kontrolą doraźną (dla zapewnienia kompletności prezentowanych danych ze spółki objętej kontrolą doraźną uzyskano dodatkowe informacje na podstawie art. 29 pkt 2 lit f *ustawy o NIK*).

Kontrolą objęto następujące obszary działalności wszystkich (17) regionalnych rozgłoszeń radiowych:

- realizację zadań mediów publicznych tzw. misji publicznej,
- zarządzanie spółkami i nadzór nad ich działalnością.

¹¹⁵ Kontrola S/08/002 przeprowadzona przez Delegaturę w Opolu. W wystąpieniach pokontrolnych Zarząd oceniono pozytywnie pomimo stwierdzonych nieprawidłowości, natomiast działania Rady Nadzorczej (dwóch kadencji) – negatywnie.

4.2. Postępowanie kontrolne i działania podjęte po zakończeniu kontroli

Z przeprowadzonych kontroli sporządzono 17 protokołów, z których 16 podpisanych zostało bez zastrzeżeń. Zastrzeżenia złożono do jednego protokołu¹¹⁶. Kontroler nie uwzględnił 3 zastrzeżeń, a 7 uwzględnił częściowo. Zarządy 3 spółek radiofonii regionalnej złożyły dodatkowe wyjaśnienia w trybie art. 59 ustawy o NIK. W toku kontroli, zasięgnięto informacji z 2 jednostek niekontrolowanych oraz przesłuchano w charakterze świadków 36 osób. W 8 Spółkach przeprowadzono narady pokontrolne oraz w 1 naradę śródkontrolną.

W wystąpieniu pokontrolnym skierowanym do Ministra Skarbu Państwa poinformowano o nieprawidłowościach w funkcjonowaniu rad nadzorczych spółek radiofonii regionalnej m.in. o zwołaniu pierwszego posiedzenia rad nadzorczych V kadencji z naruszeniem uregulowań statutowych oraz ksh, odwołaniu i wyborze zarządów spółek IV kadencji na pierwszych posiedzeniach rad, pomimo braku pełnej wiedzy na temat sytuacji finansowej, rynkowej i społecznej rozgłośni oraz z pominięciem procedur postępowania kwalifikacyjnego¹¹⁷ i skutkach finansowych ww. decyzji, a także o opóźnieniach w zawieraniu umów o pracę z członkami zarządów. Ponadto zwrócono uwagę na umieszczanie w umowach o pracę z członkami zarządu zapisów dotyczących m.in. odszkodowań, odpraw, premii, kwot gwarancyjnych po ustaniu zatrudnienia, które zabezpieczały interes tej grupy pracowników kosztem interesu spółek, a także na zwalnianie ww. osób z obowiązku świadczenia pracy w okresie wypowiedzenia i nieudzielanie im w tym czasie urlopów, co skutkowało wypłatą wynagrodzenia pomimo niewykonywania pracy, a także ekwiwalentów za niewykorzystany urlop.

Minister Skarbu Państwa poinformował, iż oceny i uwagi Najwyższej Izby Kontroli przyjmuje do wiadomości i stosownego wykorzystania w ramach sprawowanego nadzoru właścicielskiego, a w szczególności sprawdzi i przeanalizuje sprawę dotyczącą odwołania w jednej ze spółek członków zarządu z powodu pominięcia przy ich wyborze procedur postępowania kwalifikacyjnego oraz wypłaty z tego tytułu odszkodowań w kwocie 135,4 tys. zł przy jednoczesnym powołaniu tych samych osób na uprzednio zajmowane stanowiska po przeprowadzeniu ww. postępowania. Wyraził także zamiar uregulowania wpływu walnego zgromadzenia na kształtowanie polityki wynagradzania członków zarządu spółek radiofonii regionalnej, poprzez ustalanie wysokości i zasad ich wynagradzania przez walne zgromadzenie, a nie rady nadzorcze (wymagać to będzie zmian w statutach spółek po uzyskaniu uprzedniej

¹¹⁶ Protokół kontroli Radia Szczecin.

¹¹⁷ Określonego w regulaminach ustalonych przez rady nadzorcze IV kadencji oraz w rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 18 marca 2003 r. w sprawie przeprowadzenia postępowania kwalifikacyjnego na stanowisko członka zarządu w niektórych spółkach handlowych.

zgody KRRiT). Ponadto poinformował, iż wystąpi do organów nadzoru spółek o stosowanie kryterium gospodarności przy podejmowaniu decyzji z zakresu prawa pracy w szczególności w odniesieniu do wypłaty odpraw, odszkodowań i kwot gwarancyjnych w sytuacji dokonywania zmian osobowych w zarządach tych spółek Departament Nadzoru Właścicielskiego i Prywatyzacji I w Ministerstwie Skarbu Państwa przesłał w dniu 17 grudnia 2009 r. pisma do zarządów i rad nadzorczych spółek radiofonii regionalnej o przekazanie informacji dotyczącej podjętych działań w celu wykonania wniosków pokontrolnych NIK oraz o stosowanie kryterium gospodarności w zakresie wypłaty świadczeń pieniężnych przy dokonywaniu zmian osobowych w zarządach spółek.

W wystąpieniach pokontrolnych NIK skierowała do zarządów Spółek ogółem 66 wniosków. W szczególności wnioskowano o :

- wprowadzenie lub kontynuację przyjętych programów naprawczych (restrukturyzacji) w sferze organizacyjnej, ekonomicznej, programowej i marketingowo-reklamowej,
- aktualizację zasad rachunkowości, w szczególności poprzez ustalenie i stosowanie procedur pozwalających na ujęcie w księgach rachunkowych przychodów i związanych z nimi kosztów odrębnie w odniesieniu do działalności związanej z realizacją misji publicznej oraz pozostałej działalności (komercyjnej), stosownie do art. 31a ustawy o *radiofonii* oraz bieżące aktualizowanie planu kont,
- podjęcie działań w celu skutecznego egzekwowania należności spółek oraz naliczanie odsetek za ich nieterminowe regulowanie,
- rzetelne i terminowe sporządzanie oraz przekazywanie KRRiT sprawozdań¹¹⁸ oraz założeń programowo finansowych wymaganych art. 31b ustawy o *radiofonii* oraz terminowe udostępnianie w Biuletynach Informacji Publicznej sprawozdań rocznych,
- przestrzeganie przez spółki przepisów ustawy prawo zamówień publicznych, a w szczególności prowadzenie postępowań z zachowaniem zasady uczciwej konkurencji oraz równego traktowania wykonawców, rzetelne ustalanie szacunkowej wartości zamówień i opisywanie przedmiotu zamówienia oraz rzetelne dokumentowanie przebiegu postępowań, a także składanie przez osoby wykonujące czynności w postępowaniu o udzielenie zamówienia oświadczeń wymaganych art. 17 ust. 2 ww. ustawy,

¹¹⁸ Sprawozdania: SKW – kwartalne sprawozdanie dotyczące sposobu wykorzystania środków przyznanych zgodnie z art. 31 ust. 1 pkt 1 i ust 2 ustawy o *radiofonii* (z opłat abonamentowych i dotacji z budżetu państwa), SKK kwartalne sprawozdanie dotyczące kosztów poniesionych na działalność, o której mowa w art. 21 ust. 1 ustawy o *radiofonii* (realizację misji publicznej), wraz z określeniem źródeł ich finansowania, SRZ – roczne sprawozdanie ze sposobu wykorzystania środków, o których mowa w art. 31 ust. 1 i 2 ustawy o *radiofonii* (przychodów spółek).

- opracowanie zasad wykorzystania służbowych kart płatniczych oraz sprawowanie nadzoru nad ich używaniem,
- przestrzeganie statutowych uprawnień kompetencyjnych dotyczących wyrażenia zgody na odbycie podróży służbowych oraz wykorzystanie urlopów przez członków zarządu,
- opracowanie procedur dotyczących zlecania, zatwierdzania i rozliczania podróży służbowych, a także prawidłowe ewidencjonowanie wyjazdów służbowych oraz terminowe i rzetelne rozliczanie ich kosztów,
- zawieranie z pracownikami umów określających zasady udzielania oraz zwrotu dofinansowania kosztów kształcenia i egzekwowanie dokumentów stwierdzających ukończenie nauki.

Zastrzeżenia do wystąpień pokontrolnych zgłosiło 6 kierowników kontrolowanych jednostek, przy czym w 2 przypadkach, dyrektorzy jednostek organizacyjnych NIK odmówili przyjęcia zastrzeżeń, ze względu na ich zgłoszenie przez osoby nieuprawnione (jednego członka zarządu lub zawieszonego prezesa zarządu). Komisje odwoławcze powołane do rozpatrzenia zgłoszonych łącznie 26 zastrzeżeń w całości uwzględniły 9 z nich, natomiast 17 zastrzeżeń oddalono. Uchwały komisji odwoławczych zostały zatwierdzone przez Prezesa NIK postanowieniami wydanymi w dniach :12, 16 i 26 listopada 2009 r.

Zarządy Spółek przekazały NIK informacje o sposobie wykorzystania uwag i wykonania wniosków, bądź o działaniach podjętych w celu realizacji wniosków lub o przyczynach niepodjęcia takich działań, m.in. poinformowano o:

- kontynuowaniu programów naprawczych oraz powołaniu w jednej ze spółek zespołu roboczego ds. opracowania programu działalności stacji w celu wzmocnienia jej pozycji w regionie i podniesienia poziomu słuchalności,
- dokonaniu aktualizacji zasad rachunkowości i planów kont,
- wysłaniu wezwań do zapłaty i ostatecznych wezwań przesądowych do podmiotów zalegających wobec spółek z zapłatą należności oraz wprowadzeniu uregulowań wewnętrznych w zakresie monitorowania należności i naliczania odsetek za zwłokę,
- podjętych działaniach dla zapewnienia respektowania przepisów ustawy Prawo zamówień publicznych, rzetelnego i terminowego sporządzania sprawozdań dla KRRiT oraz ich publikacji, a także objęciu tych czynności nadzorem,
- opracowaniu i wprowadzeniu regulaminów posługiwania się służbowymi kartami płatniczymi oraz zobowiązaniu służb finansowych do kontroli ich przestrzegania,
- przestrzeganiu statutowych zasad podpisywania członkom zarządów poleceń wyjazdów służbowych i urlopów przez przewodniczących rad nadzorczych,

- opracowaniu i wdrożeniu procedur dotyczących zlecania, zatwierdzania i rozliczania podróży służbowych, a także o dokonaniu korekt rozliczeń delegacji,
- ustaleniu procedur udzielania pracownikom dofinansowania do kosztów kształcenia oraz zawieraniu z pracownikami umów regulujących zasady udzielenia i zwrotu ww. dofinansowania.

W związku z przeprowadzonymi kontrolami skierowano dwa zawiadomienia do prokuratury o podejrzeniu popełnienia przestępstwa. Po kontroli przeprowadzonej w Radiu Warszawa dot. działania kolejnych zarządów ww. spółki na szkodę rozgłośni poprzez wypłatę wynagrodzenia byłemu prezesowi Zarządu po odwołaniu z pełnionej funkcji w kwocie 360,4 tys. zł w sytuacji nie wywiązywania się przez niego z podstawowych obowiązków pracowniczych. Po kontroli przeprowadzonej w Radiu Gdańsk dot. niedopełnienia obowiązków przez członków V kadencji Rady Nadzorczej Radia Gdańsk w zakresie zgodnego z obowiązującymi przepisami powołania członków Zarządu ww. rozgłośni oraz w zakresie zabezpieczenia interesów Spółki przy określaniu warunków umów o pracę zawieranych z członkami Zarządu, czym spowodowali wypłatę członkom Zarządu odpraw w łącznej kwocie 177,7 tys. zł, wyrządzając Radiu Gdańsk znaczną szkodę majątkową.

4.3. Finansowe rezultaty kontroli

W toku kontroli stwierdzono nieprawidłowości finansowe w łącznej kwocie 4 496,5 tys. zł

Nieprawidłowości te dotyczą kwot:

Kategoria nieprawidłowości	Wyszczególnienie (główne typy nieprawidłowości)	Kwota nieprawidłowości w tys. zł
Uszczuplenia środków lub aktywów	sprzedaż majątku za cenę niższą od wartości księgowej, nienaliczone oraz niedochodzone należności, kary umowne i odsetki, utracone dochody z najmu oraz straty związane z najmem powierzchni	333,1
Kwoty wydatkowane z naruszeniem prawa	wydatkowanie środków publicznych bez zastosowania przepisów ustawy prawo zamówień publicznych, wypłata wynagrodzeń za niewykonane czynności, wypłata wynagrodzeń pracownikom na podstawie dodatkowo zawartych umów cywilnoprawnych, wypłata wynagrodzeń dla członków rady nadzorczej w terminach niezgodnych z wyznaczonymi przez Ministerstwo Skarbu Państwa	831,3
Kwoty wydatkowane w następstwie działań stanowiących naruszenie prawa	odprawy wypłacone członkom zarządu odwołanym w związku z nieprzeprowadzeniem postępowania kwalifikacyjnego przy ich wyborze, koszty sądowe i świadczenia wypłacone pracownikom wskutek wyroków sądów pracy dotyczących niezgodnych z prawem działań związanych z rozwiązaniem stosunku pracy	1 168,3
Kwoty wydatkowane z naruszeniem zasad należytego zarządzania finansami	wydatki poniesione na wynagrodzenia pracowników w czasie nieuzasadnionego zwolnienia z obowiązku świadczenia pracy, ekwiwalenty za urlopy niewykorzystane w okresie wypowiedzenia, wynagrodzenia doradców nie świadczących pracy, stwierdzone niecelowe i niegospodarne wydatki, świadczenia wypłacone po ustaniu stosunku pracy wskutek nieuzasadnionego wprowadzenia zmian w umowach o pracę zwiększających uprawnienia pracownicze	1 921,3
Sprawozdawcze skutki nieprawidłowości	błędy w sprawozdaniach z wykorzystania środków składanych KRRiT, błędy w księgowaniu kosztów wpływające na roczne sprawozdanie finansowe	219,0
Pozyskane korzyści finansowe	przychody uzyskane w związku z ujawnionymi podczas kontroli NIK nieprawidłowościami np. zwrot nienależnie pobranej diety z tytułu podróży służbowej, naliczenie oraz pobór należnych odsetek od nieterminowo wpłaconych należności	2,7
Oszczędności i korzyści finansowe innych podmiotów	zawyżona kwota należności wobec kontrahenta skierowana do egzekucji	20,8

5. Załączniki

5.1. Wykaz skontrolowanych podmiotów oraz oceny syntetyczne

Jednostki organizacyjne NIK, które przeprowadziły kontrole	Skontrolowane podmioty	Ocena ogólna	Oceny szczegółowe
Delegatura NIK w Bydgoszczy	Polskie Radio – Regionalna Rozgłośnia w Bydgoszczy, Polskie Radio Pomorza i Kujaw SA	pozytywna, pomimo stwierdzonych uchybień	1. Realizację zadań wynikających z ustawy o radiofonii, w tym tzw. misji publicznej, oceniono pozytywnie, z wyjątkiem uchybień w zakresie wywiązywania się z obowiązków planistycznych i sprawozdawczych. 2. Pozytywnie oceniono sytuację finansową, prowadzenie ksiąg rachunkowych, wykorzystanie środków z KRRiT na działalność misyjną, środków uzyskanych z działalności komercyjnej oraz środków na inwestycje. 3. Pozytywnie oceniono m.in. dokumentowanie pracy Zarządu oraz działalność RN IV i V kadencji
Delegatura NIK w Gdańsku	Polskie Radio – Regionalna Rozgłośnia w Gdańsku Radio Gdańsk SA	pozytywna, pomimo stwierdzonych nieprawidłowości	1. Realizację zadań wynikających z ustawy o radiofonii, pomimo spadku słuchalności o 0,76%, oceniono pozytywnie, z wyjątkiem uchybień w zakresie nieterminowego upublicznienia sprawozdań z wykorzystania środków. 2. Pozytywnie oceniono sytuację finansową. Nieprawidłowości w zakresie zamówień publicznych dotyczyły opisywania przedmiotu zamówienia w 2 specyfikacjach istotnych warunków zamówienia. 3. Pozytywnie oceniono dokumentowanie pracy Zarządu i Rady Nadzorczej, wydatkowanie środków na podróże służbowe, podnoszenie kwalifikacji pracowników oraz wykorzystanie kart płatniczych. Stwierdzono natomiast nieprawidłowości (naruszenie prawa i znamiona niegospodarności) związane ze zmianami w składzie Zarządu.
Delegatura NIK w Katowicach	Polskie Radio – Regionalna Rozgłośnia w Katowicach Radio Katowice SA	pozytywna, pomimo stwierdzonych uchybień	1. Zadania w zakresie misji publicznej spółka wykonywała prawidłowo (niewielki wzrost słuchalności, wysoka estymowana liczba słuchaczy, realizacja założeń programowych, obowiązki planistyczne i sprawozdawcze). 2. Pozytywnie oceniono sytuację finansową spółki, wzrost przychodów z działalności komercyjnej, realizację zamówień publicznych i wydatków inwestycyjnych (w tym ze środków KRRiT).. 3. Działania związane z zarządzaniem spółką oceniono pozytywnie (w tym dokumentowanie prac Zarządu, wykonywanie funkcji pracodawcy, pomimo że spółka wypłaciła 464,4 tys. zł z tyt. odpraw i zwolnień ze świadczenia pracy). Stwierdzone uchybienia polegały na funkcjonowaniu Zarządu w składzie dwuosobowym (bez Prezesa), tj. wbrew postanowieniom Statutu i regulaminu pracy Zarządu
Delegatura NIK w Kielcach	Polskie Radio – Regionalna Rozgłośnia w Kielcach Radio Kielce SA	pozytywna, pomimo stwierdzonych nieprawidłowości	1. Wskaźniki związane z realizacją misji publicznej kształtowały się poprawnie (m.in. wzrost wskaźnika słuchalności, spadek kosztów działalności radia na 1 słuchacza i na emisję 1 godz. programu), stwierdzono uchybienia w zakresie przekazywania i udostępniania sprawozdań z wykorzystania środków KRRiT. 2. Pozytywnie oceniono sytuację finansową spółki, prowadzenie ksiąg rachunkowych i sporządzanie sprawozdań finansowych, realizację wydatków inwestycyjnych, udzielanie zamówień publicznych W ramach zarządzania spółką pozytywnie oceniono: oraz ich zatwierdzanie przez Zarząd, RN i Walne Zgromadzenie. Negatywnie oceniono brak aktualizacji polityki rachunkowości (w tym zakładowego planu kont) w zakresie podziału przychodów i kosztów pomiędzy działalność misyjną i komercyjną. 3. Pozytywnie oceniono wydatki na podróże służbowe i szkolenia pracowników oraz wykorzystywanie służbowych kart płatniczych.

Delegatura NIK w Krakowie	Polskie Radio – Regionalna Rozgłośnia w Krakowie Radio Kraków SA	pozytywna, pomimo stwierdzonych nieprawidłowości	1. Pozytywnie oceniono działalność misyjną spółki, natomiast jako zjawisko niekorzystne uznano spadek udziału tematyki regionalnej w programie w wyniku wdrożenia programu oszczędnościowego. Negatywnie oceniono terminowość udostępniania sprawozdań z wykorzystania środków abonamentowych. 2. Sytuację finansową spółki oceniono jako niestabilną, działalność podstawowa (misyjna i komercyjna) przynosiła straty. Procedury finansowo-księgowe, nie określały sposobu podziału przychodów i kosztów do poszczególnych rodzajów działalności. Prawdłowo dokonywano wydatków inwestycyjnych oraz udzielano zamówień publicznych.. 3. Pozytywnie oceniono organizację modelu zarządzania spółką, z wyjątkiem uchybień formalnych w zakresie dokumentowania prac Zarządu. Wydatki związane ze zmianą warunków umów o pracę z członkami Zarządu uznano jako niegospodarne. Nieterminowo rozliczano koszty delegacji.
Delegatura NIK w Lublinie	Polskie Radio – Regionalna Rozgłośnia w Lublinie Radio Lublin SA	pozytywna, pomimo stwierdzonych nieprawidłowości	1. Zadania w zakresie realizacji misji publicznej spółka wykonywała prawidłowo, z wyjątkiem nieterminowego przekazywania sprawozdań z wykorzystania środków KRRiT. Wskaźniki słuchalności utrzymywały się na poziomie ok. 8% zasięgu dziennego i liczby słuchaczy ok. 140 tys. 2. Sytuację ekonomiczno-finansową spółki oceniono jako dobrą, pomimo pogorszenia w 2008 r. Prawdłowo: klasyfikowano przychody i koszty na poszczególne rodzaje działalności oraz udzielano zamówień publicznych i realizowano inwestycje. 3. Pozytywnie oceniono bieżące zarządzanie spółką, współpracę Zarządu z Radą Nadzorczą, opracowanie i realizację programu naprawczego. Pozytywnie oceniono działalność komercyjną, z wyjątkiem podpisania umowy na realizację oprawy muzycznej programu oraz braku cennika na świadczenie usług dla podmiotów zewnętrznych. Negatywnie oceniono rozwiązanie umów o pracę z równoczesnym zwolnieniem ze świadczenia pracy oraz podpisywanie poleceń wyjazdu służbowego dla prezesa Zarządu niezgodnie ze statutem spółki.
Delegatura NIK w Łodzi	Polskie Radio – Regionalna Rozgłośnia w Łodzi Radio Łódź SA	negatywna	1. Wskaźnik słuchalności uległ obniżeniu o 0,6%, pozycja radia w regionie spadła z 9-10 w 2006 r. do 13-16 w 2008 r. Nie dołożono należytej staranności przy przygotowywaniu i przekazywaniu sprawozdań do KRRiT, składając dokumenty i upubliczniając sprawozdania z opóźnieniem oraz dokonując ich korekt. 2. Pozytywnie oceniono sytuację ekonomiczno-finansową, w tym dzięki uzyskanym w 2008 r. przychodom z tyt. zwrotu VAT. Jako nielegalne, niegospodarne, niecelowe i nierzetelne oceniono udzielanie zamówień publicznych i realizację umów m.in. nie naliczono kar za zwłokę w realizacji zamówienia dot. dostawy sprzętu komputerowego, nieprawidłowo opisano przedmiot zamówienia przy zakupie samochodu dostawczego wskazując rodzaj silnika charakterystyczny dla danej marki, zamówienia na dostawę ww. samochodu dokonano na 6 dni przed podpisaniem umowy, naruszono zasady uczciwej konkurencji i równego traktowania oferentów wskazując obowiązek posiadania przez wykonawców oprogramowania emisyjno-produkcyjnego certyfikatu ISO 21001:2005 lub równoważnego, wartości zamówienia na zakup ww. systemu nie dokonano z należyta starannością (cena zakupu sprzętu była wyższa od szacowanej o ponad 48%). Jako działania niegospodarne oceniono sprzedaż konsoly za cenę niższą od jej wartości księgowej netto o 73,6 tys. zł oraz wykonanie projektu aranżacji części budynku za kwotę 43,9 tys. zł (nie przystąpiono do realizacji ww. projektu). Negatywnie oceniono opieszałość w dochodzeniu należności i nienaliczanie odsetek od nieterminowego regulowania należności oraz niedostarczenie do sądu pozwów o zapłatę należności. 3. Jako nielegalne oceniono wypłatę wynagrodzenia byłej przewodniczącej Rady Nadzorczej w kwocie 2,7 tys. zł za miesiąc listopad 2006 r. w sytuacji, gdy zrezygnowała ona z pełnienia funkcji z dniem 2 listopada 2006 r. Negatywnie oceniono dokonywanie zwolnień pracowników z naruszeniem przepisów prawa, powierzenie obowiązków głównego inżyniera na podstawie odrębnych porozumień zawartych na czas określony, zawieranie umów cywilnoprawnych na wykonywanie prac księgowo-płacowych. Negatywnie oceniono usunięcie przez prezesa Zarządu części tekstu wniosku o udzielenie zamówienia publicznego na produkcję reklam dźwiękowych opatrzonego adnotacją członka zarządu o braku zgody, co w opinii NIK ma charakter fałszerstwa dokumentu. Nie wystawiono pracownikom poleceń wyjazdów służbowych i nie dokonano wpisu do książki ewidencji delegacji. Nierzetelnie wypełniano karty drogowe, a prezes Zarządu korzystał z samochodu służbowego podczas urlopu wypoczynkowego trwającego od 5 do 30 maja 2008 r. Udzielając dofinansowania pracownikom do kosztów dokształcania nie określano wzajemnych obowiązków stron.

Jednostki organizacyjne NIK, które przeprowadziły kontrole	Skontrolowane podmioty	Ocena ogólna	Oceny szczegółowe
Delegatura NIK w Olsztynie	Polskie Radio – Regionalna Rozgłośnia w Białymstoku Radio Białystok SA	pozytywna, pomimo stwierdzonych nieprawidłowości	1. Realizację zadań wynikających z ustawy o radiofonii, w tym tzw. misji publicznej, oceniono pozytywnie. 2. Pozytywnie oceniono sytuację finansową, wykorzystanie środków z KRRiT na działalność misyjną, środków uzyskanych z działalności komercyjnej oraz środków na inwestycje, pomimo uchybień w zakresie windykacji należności. 3. Pozytywnie z nieprawidłowościami oceniono dokumentowanie pracy Zarządu oraz wykonywanie czynności związanych ze stosunkiem pracy członków Zarządu (m.in. dofinansowanie studiów podyplomowych –bezumowne, wydawanie poleceń odbycia podróży służbowych dla członków Zarządu przez innych członków Zarządu).
	Polskie Radio – Regionalna Rozgłośnia w Olsztynie Radio Olsztyn SA	pozytywna, pomimo stwierdzonych nieprawidłowości	1. Realizację zadań wynikających z ustawy o radiofonii, w tym tzw. misji publicznej, oceniono pozytywnie, z wyjątkiem uchybień w zakresie wywiązywania się z obowiązków planistycznych i sprawozdawczych (opóźnienie w publikacji sprawozdania, za 2008r., nierzetelne sporządzenie sprawozdania SKZ za 2005r.) Wskaźnik słuchalności uległ zmniejszeniu o 2,6%, pomimo tego rozgłośnia zajmowała 4 miejsce w regionie. 2. Pozytywnie oceniono sytuację finansową rozgłośni. Zysk Spółki wzrósł o 71,7%, wskaźniki rentowności oraz płynności wykazywały tendencję wzrostową, wskaźnik poziomu kosztów uległ w 2008 r. zmniejszeniu do 83,2%. Stwierdzono nieprawidłowości przy klasyfikowaniu kosztów do poszczególnych rodzajów działalności. Prawdłowo realizowano inwestycje, nieprawidłowości w sporządzonej dokumentacji stwierdzono przy udzielaniu zamówień na usługi i dostawy 3. Negatywnie oceniono powołanie członków Zarządu IV kadencji w dniu 9 sierpnia 2006 r. bez przeprowadzenia wymaganego przepisami postępowania kwalifikacyjnego oraz ustalenie w umowach o pracę zawartych z prezesami Zarządu dodatkowych uprawnień w postaci prawa do wypłaty odprawy lub kwot gwarancyjnych w przypadku odwołania ze stanowiska Pozytywnie oceniono dokumentowanie prac Zarządu Prawdłowo rozliczano koszty podróży służbowych, nieprawidłowości dotyczyły wydawania poleceń wyjazdów służbowych oraz udzielania urlopów dla członków Zarządu przez innych członków Zarządu. Nie opracowano zasad korzystania ze służbowych kart płatniczych, w 5 przypadkach nieprawidłowo sporządzono dowody księgowe na kwotę 11,8 tys. zł potwierdzające wpłaty do kasy gotówki pobranej przy użyciu kart płatniczych, nie zawierały m.in. podpisu osoby sprawdzającej. W sposób nieuzasadniony interesem rozgłośni dokonano zmian umowy o pracę z sekretarzem programowym przyznając prawo do odszkodowania wysokości 6 miesięcznego wynagrodzenia w przypadku zmiany warunków umowy o pracę lub jej rozwiązania. Udzielając pracownikom dofinansowania do kosztów kształcenia nie określano zasad rozliczania pracowników oraz zwrotu otrzymanych środków.
Delegatura NIK w Opolu	Polskie Radio – Regionalna Rozgłośnia w Opolu Radio Opole SA	pozytywna, pomimo stwierdzonych nieprawidłowości	1. Pozytywnie oceniono wykonywanie obowiązków sprawozdawczych wobec KRRiT, pomimo stwierdzonych nieprawidłowości dotyczących: opóźnień od 1 do 12 dni w przekazywaniu sprawozdań, wskazaniu w sprawozdaniach błędnych danych wymagających późniejszych korekt oraz 8 dniowego opóźnienia w publikacji sprawozdania z wykorzystania środków z opłat abonamentowych za 2006 r. 2. Pozytywnie oceniono sytuację finansową Spółki, prowadzenie ksiąg rachunkowych z uwzględnieniem odrębnego ewidencjonowania przychodów i kosztów dla działalności misyjnej i pozostałej działalności. Prawdłowo udzielano zamówień publicznych oraz realizowano inwestycje. 3. Negatywnie oceniono nieuzasadnione dla interesów Spółki zabezpieczenie interesów członków Zarządu w umowach o pracę oraz w umowach o zakazie konkurencji oraz sposób rozwiązania umów o pracę z członkami Zarządu IV kadencji tj. odwołanie z urlopu w celu wręczenia wypowiedzeń umów, nieudzielanie urlopów w okresie wypowiedzenia i zwolnienie z obowiązku świadczenia pracy. Negatywnie oceniono również z uwzględnieniem kryterium gospodarności refundację członkowi Zarządu kosztów dokształcania na studiach podyplomowych w kwocie 21,5 tys. zł. Polecenia wyjazdów służbowych dla członków Zarządu wydawali pozostali członkowie Zarządu lub inni pracownicy, nierzetelnie rozliczano koszty podróży służbowych. Negatywnie oceniono wykorzystanie służbowej karty płatniczej przez członka Zarządu do wypłat gotówki z bankomatu (zwrotu gotówki dokonywano w terminie od 3 do 60 dni od dnia wypłaty).

	Polskie Radio – Regionalna Rozgłośnia w Koszalinie Radio Koszalin SA	pozytywna, pomimo stwierdzonych nieprawidłowości	1. Realizację misji radia publicznego, w tym wzrost wskaźnika słuchalności i spadek kosztów działalności na 1 słuchacza, oceniono pozytywnie, wystąpiły natomiast uchybienia w zakresie terminowości przekazywania sprawozdań z wykorzystania środków otrzymanych z KRRiT. 2. Pozytywnie zostało ocenione pozyskiwanie i zagospodarowanie środków finansowych, pomimo nieprawidłowości w zakresie wykorzystywania majątku (m.in. wynajmowania pomieszczeń, nieterminowej wypłaty wynagrodzeń członkom Rady Nadzorczej). Wydatki inwestycyjne i udzielanie zamówień publicznych oceniono pozytywnie. 3. Pozytywnie oceniono działania związane z zarządzaniem spółką, pomimo nieprawidłowości dotyczących treści umów o podnoszenie kwalifikacji pracowników oraz niegospodarnego wydatkowania środków z tytułu zmian w składzie Zarządu.
Delegatura NIK w Poznaniu	Polskie Radio – Regionalna Rozgłośnia w Poznaniu Radio Merkury SA	pozytywna, pomimo stwierdzonych uchybień	1. Wskaźnik słuchalności wzrósł o 0,3%. Prawidłowo realizowano obowiązki planistyczne i sprawozdawcze wobec KRRiT. 2. Pozytywnie oceniono sytuację finansową, uzyskanie dodatniego wyniku finansowego oraz wskaźniki rentowności i płynności, natomiast negatywnie wskaźniki ogólnego poziomu zadłużenia. Prawidłowo udzielano zamówień publicznych i realizowano inwestycje. 3. Negatywnie oceniono powołanie członka Zarządu bez przeprowadzenia postępowania kwalifikacyjnego, co skutkowało koniecznością jego odwołania z zajmowanego stanowiska i ponowieniem procedury wyboru oraz zawarcie umów o zakazie konkurencji z prawem do odszkodowania przez 12 miesięcy w wysokości 60% i 80% wynagrodzenia.
Delegatura NIK w Rzeszowie	Polskie Radio – Regionalna Rozgłośnia w Rzeszowie Radio Rzeszów SA	pozytywna, pomimo stwierdzonych nieprawidłowości	1. Pozytywnie oceniono realizację misji radia publicznego, słuchalność (8,9%) plasująca rozgłośnię na 4 miejscu w regionie, wykonywanie obowiązków planistycznych i sprawozdawczych wobec KRRiT, wysoki 33% udział audycji słownych oraz realizację programów dla mniejszości narodowych i etnicznych, przy czym realizacja działalności misyjnej prowadzona była pod względem oszczędności i wydajności w stopniu niezadawalającym i wymaga zdaniem NIK restrukturyzacji kosztów. 2. Pozytywnie oceniono sytuację finansową rozgłośni, jednak nie była ona ustabilizowana i nie wykazywała tendencji wzrostu wyniku finansowego. Prawidłowo prowadzono księgi rachunkowe z uwzględnieniem przychodów i kosztów dla działalności misyjnej i pozostałej. Prawidłowo udzielano zamówień, prowadzono działalność inwestycyjną i egzekwowano należności. 3. Pozytywnie oceniono funkcjonowanie i dokumentowanie prac Zarządu w szczególności działania zmierzające do zintensyfikowania działalności komercyjnej w sytuacji straty na działalności misyjnej oraz wprowadzenie kart flotowych.
Delegatura NIK w Szczecinie	Polskie Radio – Regionalna Rozgłośnia w Szczecinie Radio Szczecin SA	pozytywna, pomimo stwierdzonych nieprawidłowości	1. Wskaźnik słuchalności osiągnął 6,3%, nie przekroczono dopuszczalnego limitu udziału płatnych elementów programu. Prawidłowo realizowano obowiązki planistyczne i sprawozdawcze wobec KRRiT. 2. Pozytywnie oceniono stały wzrost przychodów i zwiększenie zysku dzięki prowadzonej działalności komercyjnej i uzyskanemu zwrotowi podatku VAT oraz prowadzenie ksiąg rachunkowych z uwzględnieniem przychodów i kosztów związanych z działalnością misyjną oraz pozostałą. Nieprawidłowości dotyczyły udzielania zamówień publicznych z naruszeniem zasad i trybu określonego w Prawie zamówień publicznych. 3. Pozytywnie oceniono dokumentowanie pracy Zarządu oraz zlecenie i rozliczanie wyjazdów służbowych
Delegatura NIK w Warszawie	Polskie Radio – Regionalna Rozgłośnia w Warszawie Radio dla Ciebie SA	pozytywna pomimo stwierdzonych nieprawidłowości	1. Pozytywnie oceniono realizację misji publicznej, wysoki udział audycji słownych i publicystycznych oraz o tematyce regionalnej, a także wzrost liczby godzin audycji dla mniejszości narodowych i etnicznych. Prawidłowo wykonywano obowiązki planistyczne i sprawozdawcze wobec KRRiT. 2. Pozytywnie oceniono pozyskiwanie oraz zagospodarowanie środków publicznych oraz uzyskiwanych z działalności komercyjnej. Pogorszyły się wskaźniki ekonomiczne związane z realizacją programu (wzrost kosztów emisji 1 godz. programu oraz spadek przychodów na 1 pracownika). Nie określono zasad zaliczania należności do przeterminowanych oraz sposobu postępowania z tymi należnościami. 3. Pozytywnie oceniono organizację i bieżące zarządzanie rozgłośnią, natomiast negatywnie wypłatę wynagrodzenia byłemu prezesowi zatrudnionemu w charakterze doradcy w kwocie 360,4 tys. zł bez określenia zakresu obowiązków i wyegzekwowania wykonania zadań oraz nie zawarcie umowy o pracę i wypłatę o 8,3 tys. zł wyższego od należnego wynagrodzenia prezesowi Zarządu pełniącemu obowiązki przez 6 dni. Stwierdzono uchybienia w dokumentowaniu pracy zarządu oraz niedostosowanie struktury do zmniejszonych przychodów ze źródeł publicznych – wzrost zatrudnienia w szczególności na stanowiskach administracyjnych i pozostałych o 28,6% i kosztów ogółem o 6%.

Jednostki organizacyjne NIK, które przeprowadziły kontrole	Skontrolowane podmioty	Ocena ogólna	Oceny szczegółowe
Delegatura NIK we Wrocławiu	Polskie Radio – Regionalna Rozgłośnia we Wrocławiu Radio Wrocław SA	pozytywna, pomimo stwierdzonych uchybień	1. Pozytywnie oceniono realizację misji radia publicznego. Wzrost wskaźnik słuchalności o 0,1% oraz liczba słuchaczy o 10 tys. osób, co sytuowało rozgłośnię na 6 miejscu w regionie. 2. Pozytywnie oceniono sytuację finansową, zwiększenie zysku, pomimo zmniejszenia przychodów ze środków publicznych. Przychody z działalności komercyjnej uległy zwiększeniu o 83,6%. Prowadzono księgi rachunkowe z uwzględnieniem przychodów i kosztów działalności misyjnej i pozostałej oraz rzetelnie i terminowo sporządzano sprawozdania. Prowadzono udzielano zamówień publicznych. 3. Prowadzono dokumentowano pracę Zarządu. Stwierdzono nieprawidłowości przy zlecaniu i rozliczaniu podróży służbowych m.in. zawiązano ilość przejechanych km, rozliczano dodatkowe koszty bez wymaganej zgody zlecającego wyjazd, nie wskazywano środka lokomocji, polecenia wyjazdów służbowych dla członków Zarządu podpisywali inni członkowie Zarządu. Służbowe karty płatnicze wykorzystywano zgodnie z ustalonymi zasadami.
Delegatura NIK w Zielonej Górze	Polskie Radio – Regionalna Rozgłośnia w Zielonej Górze Radio Zachód SA	negatywna	1. Prowadzono realizowano misję radia publicznego, rozgłośnia klasyfikowana była pod względem słuchalności na 3 miejscu w regionie. Stwierdzone nieprawidłowości dotyczyły różnic pomiędzy ewidencją reklam, a faktycznym czasem ich emisji, emitowania przekazów stanowiących ukrytą reklamę, przekraczających dopuszczalne oznaczenie sponsora oraz serwisy informacyjne w sposób sugerujący, że był sponsorowany. Stwierdzono opóźnienia w przekazywaniu sprawozdań KRRiT od 1 do 20 dni oraz błędne dane w sprawozdaniach. 2. Rozgłośnia osiągała nadwyżkę przychodów nad kosztami. Sytuacja finansowa Spółki charakteryzowała się nadpłynnością finansową. Przychody z działalności komercyjnej wzrosły o 32,8%. Stwierdzono nieprawidłowości w udzielaniu zamówień publicznych na dostawy i usługi oraz nierzetelne sporządzenie sprawozdań o udzielonych zamówieniach w 2007 i 2008 r. Nie aktualizowano zasad rachunkowości, nie prowadzono odrębnie ewidencji przychodów i kosztów dla działalności misyjnej i pozostałej działalności. Nierzetelnie opisywano faktury, tj. data sprawdzenia dokumentu pod względem rachunkowym była nawet o dwa tygodnie wcześniejsza, niż data wpływu ww. dokumentu. 3. Zarząd IV kadencji, Rada Nadzorcza V kadencji powołała z pominięciem postępowania kwalifikacyjnego. Polecenia wyjazdów służbowych dla członków Zarządu wydawał prezes, a nie przewodniczący Rady Nadzorczej, co stanowiło naruszenie postanowień statutu. Ze środków na realizację misji radia publicznego sfinansowano wyjazd Zarządu do Danii na seminarium, które miało charakter wyjazdu integracyjnego członków zarządu spółek radia publicznego. Zakupiono kasę fiskalną za 1,7 tys. zł, która nie była używana, a rozgłośnia nie miała obowiązku posiadania kasy fiskalnej. Wyplacono wynagrodzenie w kwocie 26,8 tys. zł doradcy, którego stanowiska nie było w strukturze organizacyjnej oraz pomimo braku dokumentów wykazujących efekty jego zatrudnienia. Nie udzielono w okresie wypowiedzenia urlopu członkom Zarządu, co skutkowało wypłatą ekwiwalentu za niewykorzystany urlop w kwocie 11,8 tys. zł, zwalniano pracowników z obowiązku świadczenia pracy wypłacając w tym okresie wynagrodzenia w kwocie 137,1 tys. zł. Niezależnie od przyczyn odwołania, członkom Zarządu IV kadencji zagwarantowano prawo do odprawy w wysokości trzymiesięcznego wynagrodzenia.

W wystąpieniu pokontrolnym skierowanym do Ministra Skarbu Państwa, wskazano nieprawidłowości stwierdzone w działalności rad nadzorczych spółek radiofonii regionalnej.

5.2. Wykaz organów, którym przekazano informację o wynikach kontroli

1. Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej
2. Marszałek Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej
3. Marszałek Senatu Rzeczypospolitej Polskiej
4. Prezes Rady Ministrów
5. Prezes Trybunału Konstytucyjnego
6. Przewodniczący Komisji do Spraw Kontroli Państwowej Sejmu RP
7. Przewodniczący Komisji Finansów Publicznych Sejmu RP
8. Przewodniczący Komisji Kultury i Środków Przekazu Sejmu RP
9. Przewodniczący Komisji Skarbu Państwa Sejmu RP
10. Przewodniczący Komisji Gospodarki Sejmu RP
11. Przewodniczący Komisji Kultury i Środków Przekazu Senatu RP
12. Przewodniczący Komisji Gospodarki Narodowej Senatu RP
13. Minister Skarbu Państwa
14. Minister Finansów
15. Minister Kultury i Dziedzictwa Narodowego
16. Przewodniczący Krajowej Rady Radiofonii i Telewizji
17. Szef Biura Bezpieczeństwa Narodowego
18. Szef Centralnego Biura Antykorupcyjnego